

รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา

SCHOOL – BASED MANAGEMENT MODEL OF WAT AMPAWA SCHOOL

วิทยานิพนธ์
ของ
นายเฉลิม ต้นสกุล

ร. ราชภัฏราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
28 ส.ย. 2548
ฉบับ เดือน ปี.....
เลขทะเบียน.....00197618 *
เลขเรียกหนังสือ.....

เสนอต่อสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)

พ.ศ. 2546

ISBN 974-373-317-5

ลิขสิทธิ์เป็นของสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

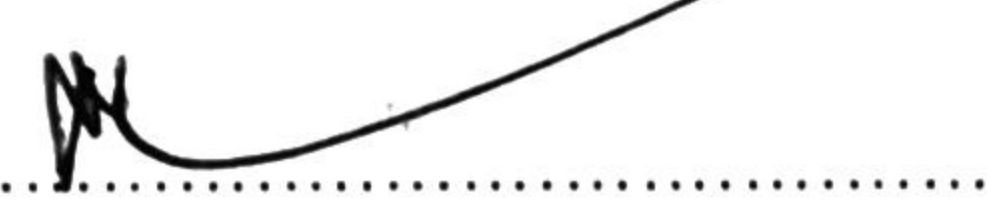
วิทยานิพนธ์	รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา	
โดย	นายเฉลิม ต้นสกุล	
สาขา	การบริหารการศึกษา	
ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	ดร.เฉลิมชัย	รัตนประยูร
กรรมการ	ดร.ศักดิ์สิทธิ์	ชัตติยาสุวรรณ
กรรมการ	รองศาสตราจารย์อรสา สุขเปรม	

บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา อนุมัติให้วิทยานิพนธ์นี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.สรายุทธ์ เศรษฐขจร)

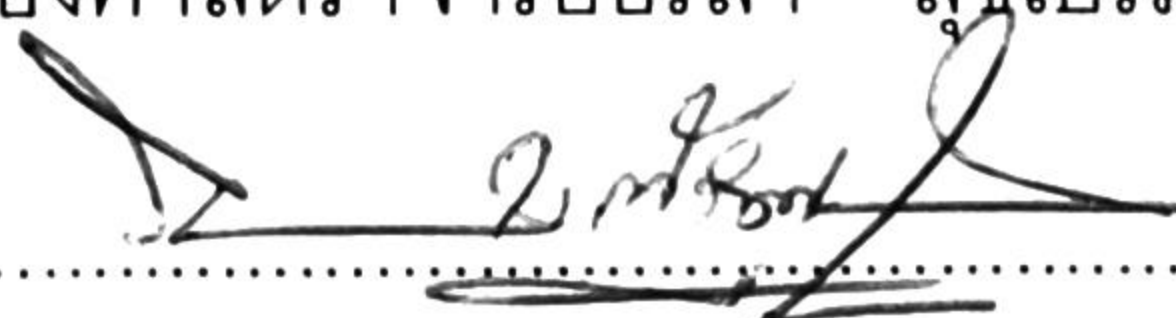
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

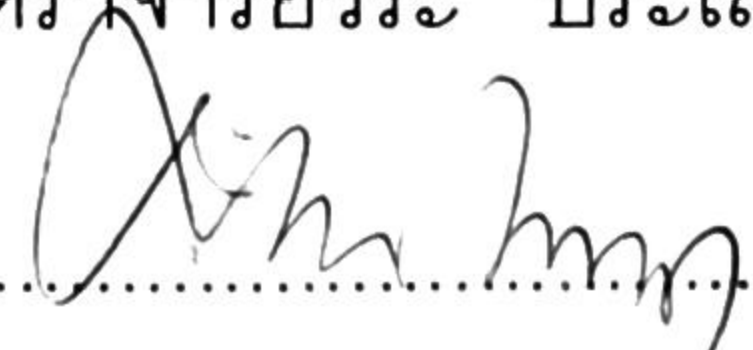

..... ประธานกรรมการ
(ดร.สายหยุด จำปาทอง)

..... กรรมการ
(ดร.เฉลิมชัย รัตนประยูร)

..... กรรมการ
(ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ชัตติยาสุวรรณ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์อรสา สุขเปรม)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วีระ ประเสริฐศิลป์)

..... กรรมการและเลขานุการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์)

ลิขสิทธิ์ของสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ประกาศคุณูปการ

ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เกิดขึ้นได้ด้วยความกรุณา ความเข้าใจ และการกระตุ้นสนับสนุนให้กำลังใจ จาก ดร.เฉลิมชัย รัตนประยูร ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ขัตติยาสุวรรณ และรองศาสตราจารย์อรสา สุขเปรม กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ให้คำแนะนำ ตรวจแก้และปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดเวลาในการทำวิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วีระ ประเสริฐศิลป์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์ ที่มีความห่วงใย สอบถามติดตาม ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะอยู่เสมอ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ดร.วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรและการสอน อาจารย์ทวิศักดิ์ จงประดับเกียรติ รองผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมสาธิต สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา อาจารย์อุดมศักดิ์ นาดี หัวหน้าฝ่ายวัดผลและประเมินผลรองวิชาการ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานต่างๆ และผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะครู กรรมการโรงเรียน กรรมการเครือข่าย ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถามในกระบวนการวิจัย นายอุทัย แก้วขาว ผู้อำนวยการฝ่ายฝึกอบรมและบริหารทรัพยากร สถานทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย ที่กรุณาช่วยตรวจสอบบทความภาษาอังกฤษให้ถูกต้อง คณาจารย์ผู้สอน และเพื่อนร่วมรุ่นจากสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาทุกท่าน

ประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอระลึกบุญคุณของ บิดา มารดา ครู จากอดีต ถึงปัจจุบัน กัลยาณมิตรทุกท่านด้วยความเคารพ ซาบซึ้ง กตัญญู และบุคคลในครอบครัวที่เป็นกำลังใจ ช่วยทำให้งานวิจัยสำเร็จ สมบูรณ์เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และผู้สนใจสืบไป

เฉลิม ตุ่นสกุล

รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา

SCHOOL – BASED MANAGEMENT MODEL OF WAT AMPAWA SCHOOL

บทคัดย่อ

ของ

นายเฉลิม ตุ่นสกุล

เสนอต่อสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)

พ.ศ. 2546

ชื่อเรื่อง	รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา		
ผู้วิจัย	นายเฉลิม ต้นสกุล		
กรรมการควบคุม	ดร.เฉลิมชัย	รัตนประยูร	ประธานกรรมการ
	ดร.ศักดิ์สิทธิ์	ชัตติยาสุวรรณ	กรรมการ
	รองศาสตราจารย์อรสา สุขเปรม		กรรมการ
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต		
โปรแกรมวิชา	การบริหารการศึกษา		
สถานศึกษา	สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา		
ปีที่พิมพ์	2546		

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนที่เหมาะสมของโรงเรียนวัดอัมพวา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร และศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนที่สร้างขึ้นไปใช้ในโรงเรียนวัดอัมพวา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มแบบเจาะจง และแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อสอบถามประชากร 3 กลุ่ม คือ ครูโรงเรียนวัดอัมพวา 17 คน กรรมการโรงเรียน 13 คน กรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง 36 คน การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยด้านกรรมการโรงเรียน เกี่ยวกับองค์ประกอบอำนาจหน้าที่ และด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป มีค่าตอบเห็นด้วยตั้งแต่ ร้อยละ 83.33 – 100 และเมื่อศึกษาความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา เกี่ยวกับด้านคณะกรรมการโรงเรียน ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป มีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 3.79 – 4.76 ซึ่งเป็นค่าความเป็นไปได้มากถึงมาก ที่สุด แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา มีความถูกต้องเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ตามหลักการบริหารฐานโรงเรียน

SCHOOL – BASED MANAGEMENT MODEL OF WAT AMPAWA SCHOOL

ABSTRACT

BY

MR.CHALERM TUNSAKUL

Presented in partial fulfillment of the requirements

For the Master of Education program in Educational Administration

At Rajabhat Institute Bansomdejchaopraya

2003

TITLE	SCHOOL – BASED MANAGEMENT MODEL OF WAT AMPAWA SCHOOL	
AUTHOR	CHALERM TUNSAKUL	
ADVISORS	Dr.Chalermchai Ratanaprayoon, Ed. D.	Chairman
	Dr. Saksit Khattiyasuwan, Ed. D.	Co - advisor
	Associate Professor Orasa Sukprem,	Co - advisor
DEGREE	Master of Education	
PROGRAM	Educational Administration	
SCHOOL	Rajabhat Institute Bansomdejchaopraya	
YEAR	2003	

ABSTRACT

The purpose of this study was to developed a school - based an appropriate school – based of its application at Wat Ampawa school, Bangkoknoi district, Bangkok metropolis. questionnaires was used as a tool for this study, particularly a rating scale (1 to 5). Specific random sample technique was use to select the experts. There were three groups of population ; seventeen teachers of Wat Ampawa school, thirteen school committee members, and thirty – six parents. Percentile, mean and standard deviation were used for data statistical analysis.

The research findings were concluded as follows :

About Wat Ampawa school – based management model, The experts agreed on school committee. About job responsibility and authority factor academic affair. Personnel management and general administration. 83.33 to 100 percentages of the population agreed upon. When studying the application possibility of Wat Ampawa school – based management model, in the areas of school committee, academic affair, budgeting, personnel management and general administration, the mean range was from 3.79 to 4.76, which indicated higher to highest possibilities. Therefore this study helped to indicate that the Wat Ampawa school – based management model has been appropriate and applicable according to school – based management principles.

สารบัญ

	หน้า
ประกาศคุณูปการ.....	ก
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ข-ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง-จ
สารบัญ.....	ฉ-ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญแผนภูมิ.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
การกระจายอำนาจทางการศึกษา.....	8
การบริหารฐานโรงเรียน.....	15
รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียน.....	22
การบริหารฐานโรงเรียนในต่างประเทศ.....	36
การบริหารฐานโรงเรียนในประเทศไทย.....	42
การบริหารและการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร.....	44
การบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดอัมพวา.....	46
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	56

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	62
แหล่งข้อมูล.....	62
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	62
ตัวแปรที่ศึกษา.....	63
เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	64
วิธีการสร้างเครื่องมือ.....	64
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล.....	66
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา.....	67
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
ศึกษาและสร้างรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียน.....	70
ตอนที่ 1 การตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียน.....	71
ตอนที่ 2 การศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียน.....	79
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	89
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	97
สรุปผลการวิจัย.....	98
อภิปรายผล.....	104
ข้อเสนอแนะ.....	109
บรรณานุกรม.....	110
ภาคผนวก.....	114

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 โครงการวิจัยและพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครู โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน.....	58
2 จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิแยกตามสังกัดหน่วยงาน.....	63
3 การตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียน ของโรงเรียนวัดอัมพวา.....	71
4 การศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียน ของโรงเรียนวัดอัมพวา.....	80

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 การบริหารการศึกษากทมมหานคร.....	45
3 แผนภูมิโครงสร้างบริหารโรงเรียนวัดอัมพวา.....	48
4 รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา.....	68

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

บทบาทของโรงเรียนในกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยมีอยู่หลายประการ เช่น กระแสของสังคมที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสาร กระแสของระบบเสรีนิยมทางเศรษฐกิจ กระแสการตื่นตัวในระบอบประชาธิปไตยซึ่งนำไปสู่การกระจายอำนาจตามแบบตะวันตก ในสังคมไทยเสียงเรียกร้องในเรื่องการกระจายอำนาจเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง เพราะแนวคิดเชิงเผด็จการหรือการรวมอำนาจยากที่จะทำให้ประเทศเจริญก้าวหน้า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของไทยตระหนักในเรื่องนี้เป็นอย่างมากจึงได้มีความพยายามที่จะดำเนินการปฏิรูปการศึกษา เพราะมิฉะนั้นแล้วผลเสียก็จะตกถึงผู้เรียนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ

ในอดีตตั้งแต่มีการปฏิรูปการศึกษาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นการรวมศูนย์การศึกษาจากส่วนต่างๆ ของสังคมเข้ามาสู่โรงเรียน ซึ่งในขณะนั้นมีความจำเป็นและการรวมศูนย์อำนาจไม่มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการ การศึกษาของไทยอยู่ในสถาบันการศึกษา 4 กลุ่ม คือ บ้าน วัด วัง ชุมชน ซึ่งแต่ละส่วนจะดูแลรับผิดชอบของเขาเอง รัฐไม่เข้าไปก้าวก่าย การจัดการศึกษาก็ไม่จำเป็นต้องมีรูปแบบและมาตรฐานเดียวกัน จวบจนกระทั่งถึงยุคของการขยายอิทธิพลของตะวันตกเข้ามาพร้อมความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี สังคมไทยต้องปรับตัวเพื่อรับความรู้และวิทยาการใหม่ๆ แหล่งการศึกษาเดิมไม่สามารถให้การศึกษาได้อย่างลึกซึ้ง รวดเร็วทันกับความเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ โรงเรียนจึงเกิดขึ้นเพื่อรองรับการให้การศึกษาสมัยใหม่ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์ 2543 : 11) การศึกษาในรูปแบบเดิม คือบ้าน วัด วัง ชุมชนก็ลดน้อยลง การจัดการศึกษาอยู่ที่โรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ ต่อมาบทบาทของเทคโนโลยีเข้ามา มีส่วนทำให้เกิดความรู้กว้างขวาง โรงเรียนมิใช่แหล่งความรู้หลักอีกต่อไป ความรู้หลากหลายมาจากชุมชน บ้าน วัด สถานประกอบการ รูปแบบการรวมอำนาจโดยรัฐไว้ที่ส่วนกลาง ก็ต้องกระจายให้กับท้องถิ่น ชุมชน ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา กระแสเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการศึกษาก็มีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2517 เพื่อจะนำมาใช้ในปี พ.ศ. 2520 แต่ไม่สำเร็จ ในช่วงก่อนการปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. 2542 ยังประสบปัญหาเนื่องจากโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ เกาะติดอยู่กับฐานอำนาจมากเกินไปไม่ยึดฐานประชาชน รากเหง้าแห่งการบริหารการศึกษาของเราจึงอยู่ที่การยึดติดกับโครงสร้างแบบรวมศูนย์อำนาจแบบเดิมที่กระทรวงส่วนกลางคืออำนาจสูงสุด แล้วแบ่งปันอำนาจลดหลั่นลงมาถึงจังหวัดและอำเภอ อันทำให้การบริหารการศึกษาของเราเป็นโครงสร้างแบบแนวตั้ง

หน่วยงานในระดับท้องถิ่นไม่มีอำนาจที่แท้จริง จะริเริ่มอะไรใหม่ๆ ก็ต้องเหลียวมอง เบื้องบน ไม่ต้องเกรงใจพี่น้องประชาชน การระดมให้คุณให้โทษอยู่ที่กระทรวงไม่ใช่ท้องถิ่น (อมรวิทย์ นาครทรรพ 2544 : 28 - 29)

ที่ผ่านมาพบว่า ในการบริหารการศึกษายังมีการรวมอำนาจอยู่ที่ส่วนกลาง คือกระทรวงศึกษาธิการ กรม กองต่างๆ ไม่กระจายไปสู่โรงเรียน ทำให้อำนาจการตัดสินใจต้องผ่านขั้นตอน และกระบวนการต่างๆ มากมาย โรงเรียนขาดเอกภาพในการบริหารจัดการ ต้องฟังคำสั่งจากกรม หรือกระทรวง ทำให้การพัฒนาศึกษาไม่มีทิศทางที่แน่นอน ขาดเอกภาพ และความต่อเนื่อง นอกจากนี้การเมืองยังมีผลกระทบอย่างรุนแรง ทำให้การศึกษาของไทยไม่สามารถพัฒนาคนให้มีคุณภาพเพื่อแข่งขันกับประเทศอื่นในสังคมโลกได้ ประชาชนไม่มีบทบาทและส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โรงเรียนและประชาชนแยกกันอยู่คนละส่วนกัน ทำให้ไม่เกิดความรู้สึก ความรักร่วมสามัคคี และความเป็นเจ้าของ (อุทัย บุญประเสริฐ 2543 : 16 - 24) กระแสเรียกร้องการกระจายอำนาจจึงเกิดขึ้น และผลักดันให้มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 อันนำมาสู่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้มีการกำหนดไว้ชัดเจนในการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่ท้องถิ่นโดยกำหนดให้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิที่จะจัดการศึกษา อบรมและฝึกวิชาชีพพร้อมทั้งเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ก็กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการรวมทั้งงบประมาณสู่องค์กรส่วนท้องถิ่น เขตพื้นที่ที่มีการศึกษาและสถานศึกษา โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาทำหน้าที่กำกับดูแลส่งเสริมและสนับสนุน เพื่อให้การศึกษาเป็นฐานในการสร้างเสริมความรู้ให้คนมีคุณภาพ หลังประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ก็ได้มีการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาตามกฎหมาย ดังกล่าว เป็นแนวทางการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดยยึดหลักให้มีการกระจายไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในส่วนของสถานศึกษาหรือโรงเรียน เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 และ 40 ได้ระบุไว้ชัดเจนในเรื่องการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไปไปยังเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา โดยให้ประชาชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สถานศึกษาเป็นศูนย์ปฏิบัติการ มีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารและการตัดสินใจในด้านต่างๆ ในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษาโดยส่วนกลางกำหนด

นโยบาย และกำกับดูแลอยู่ภายนอก ซึ่งการบริหารจัดการในลักษณะเช่นนี้เป็นการใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งเรียกว่า การบริหารฐานโรงเรียน (School - Based Management. SBM)

การบริหารฐานโรงเรียนเป็นรูปแบบของการบริหารที่ได้มีการทดลองและประสบผลสำเร็จมาแล้วทั้งในสหรัฐอเมริกาและประเทศอื่นๆ มีลักษณะเป็นพลวัต (Dynamic) ในตนเองในแต่ละพื้นที่ แนวคิดดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดของการกระจายอำนาจการบริหารจัดการ มีการปฏิรูปการบริหารจัดการโรงเรียนโดยกระบวนการตัดสินใจร่วม (Shared Decision Making) ได้รับความนิยมแพร่หลายในประเทศต่างๆ การนำมาใช้ในประเทศไทยจะได้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา และเป็นการตอบสนองต่อข้อกำหนดในแนวปฏิรูปการศึกษา และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยตรง (อุทัย บุญประเสริฐ 2543 : 183 – 184) การบริหารฐานโรงเรียนได้มีโรงเรียนนำร่องที่ดำเนินการจำนวน 250 โรงเรียน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 โดยเน้นในเรื่องการเรียนรู้ การวิจัยในชั้นเรียน การประกันคุณภาพการศึกษา หรืออื่นๆ ที่โรงเรียนคิดว่าจะสามารถทำให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนสูงสุด (เพ็ญจันทร์ นครินทร์ 2544 : 44)

สภาพปัญหาการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งเป็นเหตุผลในการใช้วิธีการบริหารฐานโรงเรียน (กรมสามัญศึกษา 2544 : 10) คือ

1. การรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง ทำให้มีการกระจายอำนาจด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป สู่ระดับโรงเรียนน้อย ทำให้เกิดความล่าช้าในการบริหารจัดการ
2. การขาดการมีส่วนร่วมของครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารและจัดการศึกษา
3. คุณภาพของการจัดการศึกษาโดยทั่วไป อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในรายวิชาต่างๆ
4. ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตร คือ กระบวนการจัดการเรียนการสอนยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนซึ่งมีหลากหลายได้ การวัดและประเมินผลเน้นที่การวัดความรู้ ความจำ มากกว่าการวัดความรู้ ความสามารถที่เกิดจากการปฏิบัติจริง
5. ปัญหาเกี่ยวกับครูและบุคลากรทางการศึกษา บางส่วนยังขาดความรู้ความสามารถ และทักษะในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนขาดจิตสำนึกและวัฒนธรรมของความเป็นครู
6. ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้ เพราะปัญหาเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังเผชิญอยู่

7. ความเข้าใจผิดในบทบาทหน้าที่ การจัดการศึกษาที่เคยให้ความสำคัญกับสถานศึกษา มากกว่าผู้ปกครองและชุมชน

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงนำมาสู่การบริหารฐานโรงเรียนดังกล่าวแล้ว เพราะการบริหารฐานโรงเรียน เป็นรูปแบบของการบริหารที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร จึงเป็นอีกกลยุทธ์หนึ่งในการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อการปฏิรูปการศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นการสร้างความเข้มแข็งในการบริหารให้กับโรงเรียน ตลอดจนการพัฒนาสร้างสรรค์กระบวนการสร้างคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการของประเทศชาติ ในการพัฒนาคุณภาพของคนในชาติ เพื่อเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศ

ดังนั้น การจัดการศึกษาของรัฐ จึงควรดำเนินการโดยมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องและมีสาระที่ครอบคลุม เรื่องสำคัญ 2 ประการ

1. เกี่ยวกับองค์ประกอบหลัก คือ การปฏิรูประบบบริหาร และหลักสูตร กระบวนการเรียน การสอน การพัฒนาวิชาชีพครู

2. เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ ได้แก่ การกระจายอำนาจ การใช้แผนยุทธศาสตร์ โดยการส่งเสริม การมีส่วนร่วม การประกันคุณภาพการศึกษา และการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตลอดช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าปัญหาและอุปสรรคจากความไม่เป็นเอกภาพทาง การบริหารการศึกษา เป็นการรวมอำนาจไว้ในส่วนกลาง ทำให้เกิดผลกระทบต่อการบริหาร การศึกษาในทุกระดับอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ปัจจุบันในเมื่อมีการพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 ให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ การบริหารงานบุคคล งบประมาณและการบริหารทั่วไป ไปยังสถานศึกษาโดยตรง และมาตรา 40 ให้มีการบริหารในรูปคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งเป็นความสอดคล้องกับหลักการและแนวคิด การบริหารฐานโรงเรียน ที่เป็นการบริหารแบบดูแลและรับผิดชอบตนเอง มีอิสระในการบริหารงาน ที่เป็นงานหลัก หรือ ภารกิจหลักของโรงเรียนโดยตรง จึงน่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งทั้งเชิงวิชาการและ ภาคปฏิบัติ เมื่อได้มีการศึกษาวิจัยรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนให้ชัดเจน

โรงเรียนวัดอัมพวาเป็นโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ดำเนินการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องสนองต่อนโยบายของกรุงเทพมหานคร และแนวทาง ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อให้นักเรียนเป็นผลผลิตที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์เต็มตัว

ดังนั้นในฐานะผู้บริหารโรงเรียนวัดอัมพวา จึงมีความสนใจที่จะดำเนินการวิจัย หารูปแบบการบริหารโรงเรียนวัดอัมพวา ซึ่งเรียกว่า การบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสม สำหรับนำไปใช้เป็นรูปแบบการบริหารโรงเรียนวัดอัมพวาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนที่เหมาะสมกับวิธีการบริหารของโรงเรียนวัดอัมพวา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนที่สร้างขึ้น ในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป ไปใช้ในโรงเรียนวัดอัมพวา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนที่เหมาะสมกับโรงเรียนวัดอัมพวา
2. นำผลที่ได้จากการวิจัย มาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดอัมพวา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร เพื่อรองรับการกระจายอำนาจตาม พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
3. เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้อื่นทำการศึกษาวิจัยหารูปแบบการบริหารฐานโรงเรียน ที่ได้รับการยอมรับและพัฒนามากขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร คือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียน ได้แก่ ครู คณะกรรมการโรงเรียน และกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองของโรงเรียนวัดอัมพวา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
2. หลักการบริหารฐานโรงเรียน ใช้หลักการ 4 อย่างคือ
 - 2.1 การกระจายอำนาจ มีอิสระในการบริหารจัดการ
 - 2.2 การมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
 - 2.3 การบริหารตนเอง
 - 2.4 มีการตรวจสอบและถ่วงดุล

3. รูปแบบของการบริหารฐานโรงเรียน มี 4 ด้านคือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

4. ความเป็นไปได้ที่สอดคล้องกับความรู้ และความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครู คณะกรรมการโรงเรียน และคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียน หมายถึง โครงสร้างและวิธีการตามหลักการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียน

การบริหารฐานโรงเรียน หมายถึง การบริหารที่กระจายอำนาจการตัดสินใจไปที่โรงเรียน โดยให้ผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีอิสระในการบริหารและจัดการศึกษาให้มากที่สุด บางคนใช้คำว่า "การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน"

การกระจายอำนาจ หมายถึง การกระจายความรับผิดชอบและอำนาจในการตัดสินใจตามบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบของโรงเรียน

คณะกรรมการโรงเรียน หมายถึง คณะบุคคล ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนสมาชิกสภาเขต ผู้แทนศิษย์เก่าของโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารโรงเรียน

ครู หมายถึง ข้าราชการครูและครูจ้างของโรงเรียนวัดอัมพวา สังกัดกรุงเทพมหานคร

การมีส่วนร่วม (Participation or Collaboration) หมายถึง การที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหาร การตัดสินใจ และการรับผิดชอบร่วมกัน

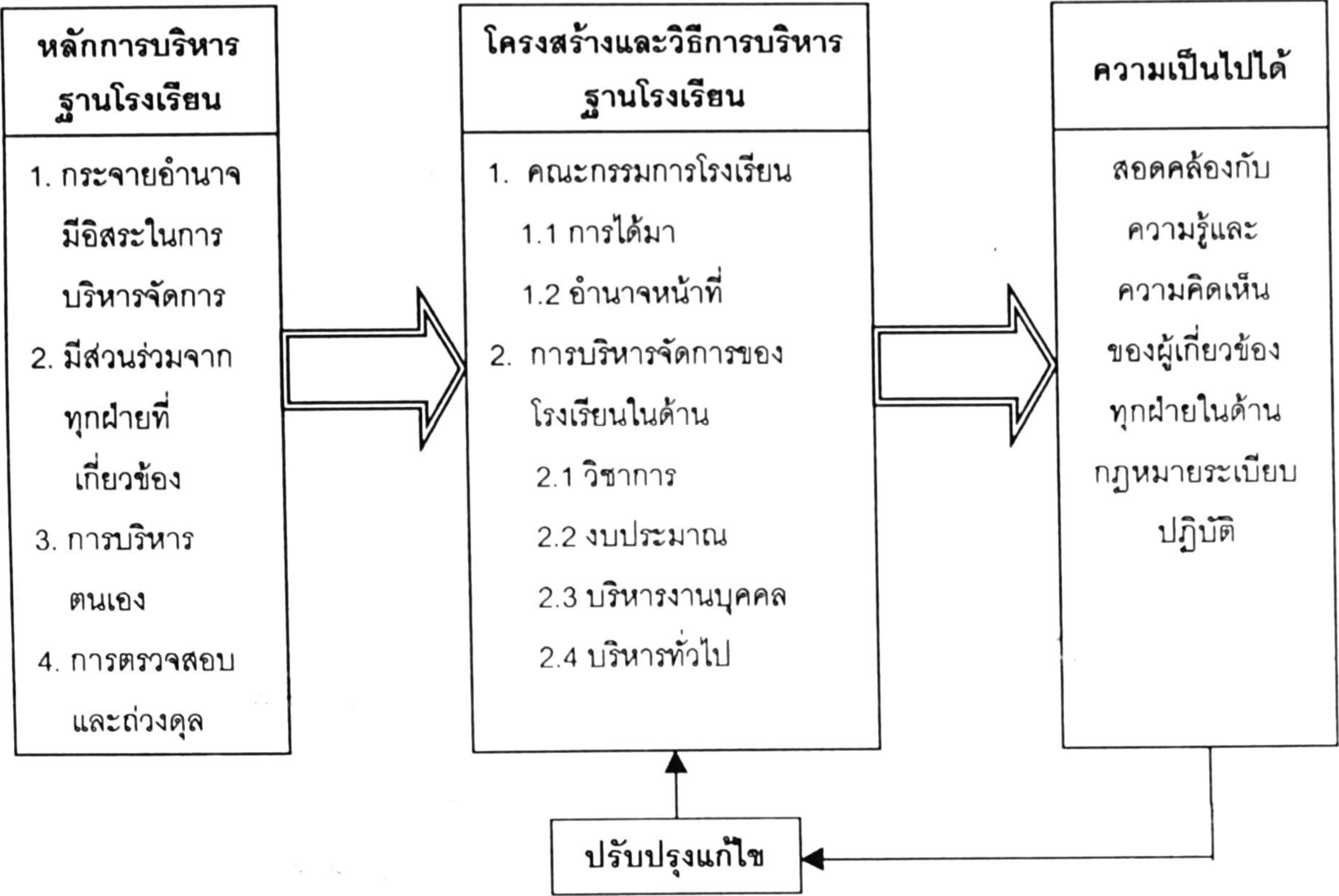
การบริหารตนเอง (Self managing) หมายถึง การที่โรงเรียนมีระบบการบริหารของตนเอง มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจดำเนินงาน ตามความต้องการและความพร้อมของโรงเรียน และรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานนั้น

การตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) หมายถึง มีการควบคุมมาตรฐานและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา จากภายในโรงเรียนและหน่วยงานภายนอก

ความเป็นไปได้การบริหารฐานโรงเรียน หมายถึง แนวโน้มของระดับความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อขีดความสามารถ ตลอดจนโอกาสของโรงเรียนที่จะทำการบริหารจัดการศึกษาตามแนวคิดหลักการบริหารฐานโรงเรียนด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ หลักการ โครงสร้าง วิธีการบริหารฐานโรงเรียน และการศึกษาความเป็นไปได้ เพื่อเป็นการกระจายอำนาจลงสู่โรงเรียน มีการบริหารจัดการได้ด้วยตนเอง ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและแสดงความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับความรู้ และ ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทำให้การบริหารจัดการในด้านต่างๆ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อ ผู้เรียน ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ผู้วิจัยขอเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัยการบริหารฐาน โรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียน
ของโรงเรียนวัดอัมพวา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารฐานโรงเรียน โดยมีขอบข่ายในการนำเสนอเพื่อให้ บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นที่ใช้ศึกษาไว้ดังนี้

1. การกระจายอำนาจทางการศึกษา
2. การบริหารฐานโรงเรียน
3. รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียน
4. การบริหารฐานโรงเรียนในต่างประเทศ
5. การบริหารฐานโรงเรียนในประเทศไทย
6. การบริหารและการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร
7. การบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดอัมพวา
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การกระจายอำนาจทางการศึกษา

การบริหารการศึกษา หากพิจารณาตามลักษณะการใช้อำนาจหน้าที่ในการบริหารแล้ว กล่าวได้ว่าการบริหาร 2 รูปแบบ คือ

1. การบริหารแบบรวมอำนาจ (Centralization) เป็นการบริหารที่อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการตัดสินใจต่างๆ ขึ้นอยู่กับส่วนกลางทั้งหมด หรือเป็นส่วนใหญ่ หน่วยงานในระดับล่างจะไม่มีอำนาจในการตัดสินใจใดๆ ต้องคอยฟังคำสั่งหรือข้อกำหนดจากหน่วยงานในระดับสูง ในอดีตการบริหารการศึกษาของไทยใช้รูปแบบการบริหารแบบรวมอำนาจเป็นส่วนใหญ่ สถานศึกษามีอำนาจในการตัดสินใจด้านต่าง ๆ น้อยมาก การบริหารในลักษณะนี้ปัจจุบันพบว่ามีผลเสีย ดังนี้

- 1.1 ทำให้การบริหารงานล่าช้า ขาดประสิทธิภาพ
- 1.2 เกิดปัญหาทุจริต (Corruption)
- 1.3 ประชาชนไม่มีส่วนร่วม
- 1.4 ขาดกำลังสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน
- 1.5 ขาดความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น
- 1.6 การจัดสรรทรัพยากรไม่เท่าเทียมกัน

1.7 การเรียนการสอนขาดคุณภาพ

1.8 เกิดความไม่เป็นธรรมในการปฏิบัติงาน มีการแทรกแซง เล่นพรรคเล่นพวก

1.9 ไม่ก่อให้เกิดปัญญาในการเรียนรู้และพัฒนางาน

2. การบริหารแบบกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นการบริหารที่ถ่ายโอน (Transfer) อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการตัดสินใจด้านต่างๆ จากส่วนกลาง ไปสู่ส่วนต่างๆ ขององค์กรหรือระดับชั้นขององค์กรโดยทุกส่วนขององค์กรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

การกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา

การบริหารการศึกษาของประเทศไทยในอดีต เป็นการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง การปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหาร ส่วนใหญ่มักมุ่งเน้นไปที่การบริหารงานส่วนกลาง ทั้งในระดับ กระทรวง จังหวัด อำเภอ เป็นสำคัญ ซึ่งไม่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารเท่าที่ควร แล้วยังเป็น การสะสมปัญหาต่างๆ ที่สำคัญการปรับปรุงการบริหารในหน่วยกลาง ทั้งที่อยู่ส่วนกลางและทั้งอยู่ใน จังหวัด อำเภอ ยังไม่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย แต่ในทางตรงกันข้าม การปรับปรุง การบริหารด้วยวิธีการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา มีผลที่สำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ ของผู้เรียน (รุ่ง แก้วแดง 2540 : 244 – 245)

ในการบริหารสถานศึกษา ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 ให้มีการบริหารการศึกษาในลักษณะรูปแบบการกระจายอำนาจทางการศึกษา ในด้าน วิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง นอกจากนั้น ในมาตรา 40 ได้ระบุว่า ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญาของแต่ละสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าและผู้ทรงคุณวุฒิ

มีผู้กล่าวถึงความหมายของการกระจายอำนาจในการบริหารการศึกษา ไว้ดังต่อไปนี้

ประเวศ วะสี (2536 : 9) ได้อธิบายว่า การกระจายอำนาจทางการศึกษา เป็นการ กระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่ภูมิภาค ชุมชน ท้องถิ่น และสถานศึกษา ทำให้สามารถรวมตัว ในการจัดการศึกษาได้อย่างยืดหยุ่นหลากหลาย และสอดคล้องกับความต้องการของทุกๆ ฝ่าย ในแต่ละจังหวัด รวมทั้งการกระจายอำนาจในด้านงบประมาณการศึกษาของจังหวัดด้วย กรมกอง ในส่วนกลางปรับสถานะเป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมและสนับสนุนจังหวัด

ธีระวัฒน์ หมูวิเศษ (2538 : 5) กล่าวว่า การกระจายอำนาจบริหารการศึกษาเป็นการ มอบหมายหรือการใช้อำนาจการบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณการบริหารด้านวิชาการ

การบริหารนโยบายและแผน ในการจัดการศึกษาทั้งหมดไปให้ผู้บริหารการศึกษาในระดับต่างๆ ไปยังจังหวัดอำเภอ และสถานศึกษาโดยตรง

ภานุวัฒน์ ภักดีวงศ์ (2540 : 7) กล่าวว่า การกระจายอำนาจทางการศึกษา หมายถึง การที่รัฐบาลส่วนกลางให้อำนาจในการตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ กับส่วนราชการในส่วนภูมิภาค หรือส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายกำหนด หรือเป็นการให้อำนาจในการตัดสินใจกับประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ไปใช้ในการจัดการศึกษาโดยตรง

พิณสุดา สิริธวัช (2541 : 35) การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาเป็นการถ่ายโอน อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบในการตัดสินใจ ทางการบริหารการศึกษาจากส่วนกลางไปสู่ระดับ ปฏิบัติ ได้แก่ องค์การปกครองท้องถิ่น ชุมชน หน่วยงานและสถานศึกษา

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2544 : 17) การกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นการถ่ายโอน (Transfer) อำนาจ (Power) และอำนาจหน้าที่ (Authority) และความรับผิดชอบ ทั้งหมดหรือ บางส่วน จากหน่วยงานหรือศูนย์รวมอำนาจ ให้ไปสู่พื้นที่ระดับล่างหรือระดับท้องถิ่น

พนม พงษ์ไพบูลย์ (2543 : 10) กล่าวถึงการกระจายอำนาจทางการบริหารการศึกษาว่า เป็นการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการตัดสินใจในด้านต่างๆ จากส่วนกลางไปสู่ ส่วนต่างๆ ขององค์กรหรือตามระดับชั้นขององค์กร โดยให้ทุกส่วนขององค์กรได้มีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คือ การถ่ายโอน (Transfer) อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ ในการตัดสินใจด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป จากส่วนกลาง คือกระทรวงศึกษาธิการ ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา โดยตรง

บราวน์ (Brown 1990 : 33) ได้กล่าวถึงการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาว่า เป็น การถ่ายโอน (Transfer) อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบและการตัดสินใจ จากส่วนกลางหรือศูนย์รวม อำนาจไปสู่ส่วนต่าง ๆ ขององค์กรหรือไปตามระดับขั้นตอนขององค์กร โดยให้ทุกส่วนขององค์กรได้มี ส่วนร่วมในการพิจารณาการตัดสินใจ โดยให้บุคคลหรือคณะบุคคลในท้องถิ่นมีส่วนร่วม ในการบริหาร ซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญในระบบประชาธิปไตย การกระจายอำนาจทางการบริหาร การศึกษาจะทำให้บางส่วนขององค์กรมีความเป็นอิสระ (Autonomy) ความสำคัญของการกระจาย อำนาจทางการศึกษา คือ การปรับปรุง หรือพัฒนาสถานศึกษา

สรุป การกระจายอำนาจในการบริหารจัดการทางการศึกษา หมายถึง การกระจายอำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา ในการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม ซึ่งได้รับ

การถ่ายโอนมาจากส่วนกลางหรือต้นสังกัดในการดำเนินกิจกรรมทางการศึกษา โดยมีชุมชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ด้วยตนเองในระดับเขตพื้นที่การศึกษาหรือในระดับการศึกษา เพื่อการปรับปรุงหรือพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อสถานศึกษา

หลักการและเหตุผลของการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา

องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ให้เหตุผลของการกระจายอำนาจไว้ดังนี้ (Robson and Mathews 1985 : 9 -11)

1. การจัดการศึกษาในหลายประเทศไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เนื่องจากอำนาจการตัดสินใจขึ้นอยู่กับส่วนกลาง ซึ่งเป็นการตัดสินใจโดยใช้มาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ ทำให้ขาดความยืดหยุ่นและไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งแตกต่างกัน
2. จากความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และท้องถิ่น การกระจายอำนาจทางการศึกษา จะช่วยตอบสนองความแตกต่าง ดังกล่าวได้ ทั้งยังสามารถระดมทรัพยากรบุคคลและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษา ขณะเดียวกันก็เป็นการกระจายการลงทุนทางการศึกษาอีกทางหนึ่งด้วย
3. การกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นพื้นฐานของการส่งเสริมประชาธิปไตย ทั้งนี้ เพราะการกระจายอำนาจทางการศึกษานั้นให้โอกาสประชาชนในระดับท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการวางแผนการจัดการศึกษาและการประเมินคุณภาพการศึกษาในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า “การจัดการศึกษาของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน”
4. ในประเทศเดียวกันยังมีความแตกต่างกันทางเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม การกระจายอำนาจทางการศึกษา จึงเป็นการลดช่องว่างระหว่างท้องถิ่นหรือภูมิภาคของประเทศนั้น ๆ เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันมากยิ่งขึ้น
5. จากการเพิ่มจำนวนของประชากร การกระจายตัวของประชากร ทำให้เกิดความต้องการในการบริหารการศึกษาที่หลากหลายยิ่งขึ้น ขณะเดียวกัน การจัดการศึกษาอย่างเหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องและตอบสนองความต้องการของแต่ละท้องถิ่น และแต่ละกลุ่มเป้าหมาย การกระจายอำนาจทางการศึกษา จึงเป็นหนทางที่นอกจากจะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการตอบสนองดังกล่าวได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสมแล้ว การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดการพึ่งตนเองของประชาชนและการพัฒนาที่ยั่งยืน

6. จากการที่ประชาชนในท้องถิ่น มีโอกาสร่วมในการจัดการศึกษาในท้องถิ่นโดยตรง นอกจากจะก่อให้เกิดประโยชน์และคุณค่าดังกล่าวแล้ว ยังเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอีกด้วย ดังนั้น การให้ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจอย่างเต็มที่จึงเป็นสิ่งที่รัฐบาลควรส่งเสริมอย่างยิ่ง

7. การกระจายอำนาจทางการศึกษา เป็นการเสริมสร้างความสามารถในท้องถิ่น (Capacity building) หมายถึง การให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสามารถ ในการกำหนดชีวิตความเป็นอยู่และจุดมุ่งหมายปลายทางแห่งชีวิตและชุมชนของตนเอง อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

8. การกระจายอำนาจ เป็นการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งจะไปสู่อุดมการณ์ประชาธิปไตย สู่ระบบและโครงสร้างที่ใกล้ชิดประชาชนได้มากกว่า โปร่งใสกว่า ประชาชนได้มีส่วนร่วมและมีโอกาสในการตรวจสอบได้มากกว่าระบบรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่ส่วนกลาง

โดยสรุป การกระจายอำนาจการบริหารไปยังสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษามีอิสระ และมีความคล่องตัวในการบริหารตนเองมากขึ้น แต่ทั้งนี้สถานศึกษาต้องรู้จักปรับเปลี่ยนและทำหน้าที่ตามบทบาทใหม่ได้ มีหน่วยตรวจสอบคุณภาพการศึกษาและการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐาน ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในสถานศึกษา และมีความเต็มใจที่จะสนับสนุนในเรื่องการกระจายอำนาจได้ผลในเชิงคุณภาพและมีผลสัมฤทธิ์ต่อการจัดการศึกษา

การบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participatory management) เป็นวิธีการหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ในการทำงานร่วมกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา เป็นการสร้างพลังที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลแต่ละคน ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ของบุคคลในสังคม

ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้สมาชิกของชุมชนและประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจการต่างๆ ให้ความช่วยเหลือและมีอิทธิพลต่อการดำเนินการในกิจกรรม ที่มีผลกระทบต่อประชาชน การมีส่วนร่วมเป็นพลังสร้างสรรค์ที่ก่อประโยชน์กับบุคคลแต่ละคน ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ของบุคคลในสังคมเป็นแรงจูงใจ (Motivation) สร้างข้อผูกพันของการเปลี่ยนแปลง (Commitment) การให้ความร่วมมือ (Co-Operation) การสร้างคุณภาพของการตัดสินใจ

อรรถพร สาระพันธ์ (2542 : 7) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมว่า เป็นการช่วยเหลือสนับสนุนในการนำประโยชน์ใดๆ ของบุคคล หรือคณะบุคคล หรืออาจเป็นการร่วมตัดสินใจในกระบวนการบริหารเป็นผลให้บุคคลเกิดการผูกพัน (Commitment)

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลได้เข้าไปมีส่วนในการทำกิจกรรมใดๆ ของหมู่คณะที่บุคคลกลุ่มนั้นๆ มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมุ่งเน้นในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ

ร่วมรับประโยชน์ร่วมกันในการปฏิรูปการศึกษา การกระจายอำนาจทางการศึกษากับการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษานั้น เป็นหลักสำคัญสำหรับการบริหารฐานโรงเรียน โดยเฉพาะแนวคิดเรื่อง การมีส่วนร่วมของบุคคลในองค์กรนั้นๆ การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นวิธีการหนึ่งที่ถูกนำไปใช้ร่วมกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา ประเด็นสำคัญของการมีส่วนร่วม ที่เกี่ยวกับการบริหารฐานโรงเรียนประกอบด้วย (กรมสามัญศึกษา 2544 : 21 – 22)

1. บุคคลที่มีส่วนร่วมการจัดการศึกษาในระดับท้องถิ่น ประกอบด้วย บุคลากรทางการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียน บุคคลดังกล่าว คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders)

2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บัญญัติไว้ในมาตราที่ 39 ให้สถานศึกษา มีอำนาจในการบริหารตนเองในงานด้านวิชาการ งานด้านงบประมาณ งานด้านบุคลากร และการบริหารทั่วไป

3. งานแต่ละด้านผู้มีแผนพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในวงจรการทำงาน (PDCA Cycle) ประกอบด้วย

3.1 มีส่วนร่วมในการวางแผน (Plan)

3.2 มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (Do)

3.3 มีส่วนร่วมในการกำกับตรวจสอบ (Check)

3.4 มีส่วนร่วมในการประเมินและสะท้อนผลงานที่ดำเนิน (Action)

4. มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการคือ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนการปฏิบัติตามแผน การกำกับติดตาม และการประเมินผล การตัดสินใจจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน (Equal Participation)

5. การมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และงานด้านบริหารทั่วไป

6. หลักการบริหารตนเอง (Self Managing) การบริหารฐานโรงเรียนเป็นการถ่ายโอนอำนาจการบริหารจัดการ จากเบื้องบนมาสู่โรงเรียนโดยตรง ทำให้โรงเรียนมีอำนาจการตัดสินใจด้วยตนเอง ณ ฐานปฏิบัติ (Site Based Decision Making) โรงเรียนมีความรับผิดชอบโดยตรงต่อการดำเนินงานของโรงเรียนด้วยตนเอง สามารถกำหนดนโยบายวางแผนบริหารจัดการด้วยระบบการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง ซึ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมคือการบริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียน เป็นการเปลี่ยนแบบแผนและสร้างวัฒนธรรมคุณภาพในการทำงานของโรงเรียนให้เป็นผู้รู้จักคิดริเริ่มด้วยตนเอง คิดช่วยตนเอง สร้างองค์กรให้เข้มแข็งและมีคุณภาพ

7. ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกิดขึ้น เมื่อบุคคลที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเมื่อมีการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาไปสู่โรงเรียนและชุมชน ดังนั้น จึงเป็นความรับผิดชอบของโรงเรียนและชุมชนที่จะต้องจัดการศึกษา ให้สอดคล้องสนองต่อความต้องการของผู้ปกครองชุมชน และรวมถึงหลักสูตร ความรับผิดชอบเกิดขึ้นในโรงเรียนที่ตรวจสอบได้ 3 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 โรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับนโยบาย ภายใต้กรอบของอำนาจที่ได้รับในรูปของ คณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 40 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543

ระดับที่ 2 ผู้บริหารกับครูในโรงเรียน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของโรงเรียน โดยมีเป้าหมายที่นักเรียนซึ่งเป็นศูนย์กลางของการจัดการศึกษา

ระดับที่ 3 ระดับห้องเรียน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรรายวิชา การจัดการเรียนการสอน ส่วนความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นที่เกิดจากการที่ครูและนักเรียนร่วมตัดสินใจ จัดองค์กรของห้องเรียน จัดบรรยากาศห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอน วิธีการเรียนการสอน และการประเมินผล

ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้เพิ่มขึ้นในแต่ละส่วน ผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จะต้องแสดงความชัดเจนทั้งเป้าหมายและวิธีการ พร้อมทั้งจะได้รับการตรวจสอบเพื่อแสดงความโปร่งใส (Transparency) ในทุกๆ กรณี ในส่วนที่รับผิดชอบข้อสมมุติฐานภายใต้แนวคิดนี้ คือ การมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นนั้น เกิดจากผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จะแสดงความรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ

สรุป แนวคิดหลักการบริหารฐานโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารที่เด่นชัด คือ การกระจายอำนาจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมทำงาน บทบาทของผู้มีส่วนร่วมเป็นแบบหุ้นส่วน หรือเป็นผู้ร่วมหุ้น (Partner) ของผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่ร่วมกันบริหารโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนให้มากที่สุด เพื่อให้การบริหารจัดการของโรงเรียนในด้านต่างๆ คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป มีความเป็นไปได้อย่างสอดคล้องกับความคิดเห็นของทุกฝ่าย และถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ

การบริหารฐานโรงเรียน

ความเป็นมาของการบริหารฐานโรงเรียน

การปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยมีเป้าหมาย เพื่อการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งผลสำเร็จตามเป้าหมายดังกล่าวขึ้นอยู่กับคุณภาพและความสามารถในการจัดการศึกษา โดยให้เป็นการศึกษาตลอดชีวิตของปวงชน และประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การพัฒนาสาระกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นการจัดการศึกษาเพื่อคนทั้งมวลอย่างหลากหลาย และคนทั้งมวลต้องมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา

การบริหารฐานโรงเรียนเป็นรูปแบบการบริหารจัดการศึกษา ตามแนวทางของการปฏิรูปการศึกษาที่เริ่มขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อประมาณปี ค.ศ. 1980 (พ.ศ. 2523) แล้วแพร่กระจายไปในประเทศต่างๆ ทั่วโลก เช่น แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ประเทศทางแถบทวีปยุโรป ได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี ประเทศในแถบเอเชียก็ตื่นตัวในการปฏิรูปการศึกษา เช่น สิงคโปร์ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และเวียดนาม รวมทั้งประเทศไทย ในหลายประเทศประสบความสำเร็จในการพัฒนาคน ซึ่งเป็นบุคลากรที่สำคัญในการให้การศึกษา เพื่อพัฒนาประเทศชาติ โดยการบริหารจัดการแบบกระจายอำนาจลงสู่สถานศึกษาด้วยวิธีการต่างๆ และการกระจายอำนาจในบางประเทศก็ยังมีเขตพื้นที่การศึกษา ในระยะเริ่มแรกของการบริหารจัดการ เพื่อทำหน้าที่กำกับดูแล ให้คำแนะนำ กลั่นกรองงานให้ถูกต้องสมบูรณ์ เวลาผ่านไป เมื่อสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการได้เอง เขตพื้นที่ก็แทบจะยุบเลิกไป ดังเช่นประเทศนิวซีแลนด์ที่กำลังจะยุบเขตพื้นที่การศึกษาและอีกหลายประเทศ เพราะไม่มีความจำเป็นอีกต่อไป เนื่องจากสถานศึกษาหรือโรงเรียนสามารถดำเนินการในด้านต่างๆ ได้เองอย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับประเทศในเอเชีย ประเทศญี่ปุ่น เป็นประเทศที่มีความเจริญทางการศึกษามากที่สุด เนื่องจากมีการบริหารจัดการที่ดี ประเทศญี่ปุ่นประสบความสำเร็จสูงทางด้านบริหารธุรกิจ และการใช้เทคโนโลยี ทางด้านการศึกษา ญี่ปุ่นใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ด้วยการกระจายอำนาจสู่โรงเรียนมานาน คนญี่ปุ่นได้ชื่อว่ามีคุณภาพสูงมากเป็นที่ยอมรับทั่วโลก สาธารณรัฐเกาหลีก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีการกระจายอำนาจตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ใช้นโยบายความขยัน และความรักชาติ เป็นหลักในการบริหารจัดการ ประเทศมาเลเซียเพื่อนบ้านของเรา และแม้แต่ประเทศสาธารณรัฐเวียดนาม ก็ตื่นตัวในการปฏิรูปการศึกษา ประเทศเหล่านี้จะใช้การบริหารจัดการด้วยการกระจายอำนาจทั้งสิ้น และถือเป็นนโยบายของชาติที่เกี่ยวกับการศึกษา มีกฎหมายรองรับ และเคร่งครัดในการปฏิบัติ (อุทัย บุญประเสริฐ 2543 : 10 – 36)

สำหรับประเทศไทย ได้มีความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงการบริหารการศึกษาจากแบบรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางให้เป็นแบบกระจายอำนาจตั้งแต่แผนปฏิรูปการศึกษาในปี พ.ศ. 2517 ซึ่งมีการกระจายอำนาจอยู่ด้วย แต่ก็ไม่สามารถประกาศใช้ได้ อย่างไรก็ตามนโยบายของรัฐบาลก็มีจุดมุ่งหมายที่จะให้กระจายอำนาจทางการศึกษาสู่ท้องถิ่น ซึ่งก็ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาฉบับต่าง ๆ แต่ก็ได้ผลไม่มากนัก เพราะไม่เป็นกฎหมาย จวบจนกระทั่งมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งมาตรา 81 ได้กำหนดให้มีกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ มีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรม และฝึกอาชีพ จึงนำมาสู่การตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และกำหนดการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามมาตราที่ 37, 38, 39 และ 40 ไว้อย่างชัดเจน ซึ่งเรียกการกระจายอำนาจในลักษณะนี้ว่า การบริหารฐานโรงเรียน (School Based Management หรือ SBM)

ความหมายของการบริหารฐานโรงเรียน

ได้นักวิชาการหลายท่านและองค์การต่างๆ กำหนดนิยาม ให้ความหมาย และลักษณะสำคัญของการบริหารฐานโรงเรียน แตกต่างกันดังนี้

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2544 : 11) ให้ความหมายการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานว่า หมายถึง การจัดการศึกษาที่ให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลาง (School Centered Administration) โดยผู้มีส่วนได้เสียในการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียน ได้มีส่วนในการแนะนำ (Advice) การช่วยเหลือ (Assist) การประเมิน (Asses) และการอนุมัติ (Approve) โดยใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation Administration) โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมคิดตัดสินใจ และนำมติไปใช้ในการจัดการศึกษา (School Managers) เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อนักเรียนจนเป็นที่พึงพอใจของผู้มีส่วนได้เสีย

อุทัย บุญประเสริฐ (2542 : 13) ได้สรุปความหมายการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ไว้ว่า การบริหารฐานโรงเรียนเป็นกลยุทธ์ ในการปรับปรุงการศึกษาโดยเปลี่ยนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากส่วนกลางไปยังแต่ละโรงเรียน โดยให้คณะกรรมการโรงเรียน (School Council หรือ School Board) ซึ่งประกอบด้วย ผู้ปกครอง ครู สมาชิกในชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ศิษย์เก่า และผู้บริหารโรงเรียน ได้มีอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ บุคลากร และวิชาการ โดยให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

ดิเรก วรรณเศียร (2544 : 1) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา จากส่วนกลางไปยังโรงเรียนให้มากที่สุด เพื่อให้โรงเรียนมีอำนาจ ความรับผิดชอบ เป็นอิสระ และมีความคล่องตัว โดยมีคณะกรรมการ

โรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียนร่วมกันบริหาร และจัดการศึกษาให้เป็นไปตามต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

พนม พงษ์ไพบูลย์ (2543 : 19) ได้ประมวลความคิดและให้ความหมายการบริหาร ฐานโรงเรียนว่า หมายถึง งานการบริหารจัดการโรงเรียนที่ได้กำหนดให้สอดคล้องกับคุณลักษณะและความต้องการของโรงเรียน ดังนั้น สมาชิกของโรงเรียนอันได้แก่ คณะกรรมการโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน เป็นต้น จะมีอิสระและความรับผิดชอบมากขึ้น ในการใช้ทรัพยากรเพื่อแก้ปัญหาและดำเนินกิจกรรมทางการศึกษาให้มีประสิทธิผล ซึ่งจะนำไปสู่ การพัฒนาโรงเรียนในระยะยาว

การบริหารฐานโรงเรียน คือ แนวคิดทางการบริหารและจัดการศึกษาที่มุ่งให้สถานศึกษา มีอิสระในการบริหาร วิชาการ บุคลากร งบประมาณและการบริหารทั่วไป ภายใต้กฎหมายกำหนด (กรมสามัญศึกษา 2544 : 8)

เอ็ดเลย์ (Edley Jr. 1992 อ้างถึงใน อุทัย บุญประเสริฐ 2543 : 14) ให้ความหมายการบริหารฐานโรงเรียนว่าเป็นการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจไม่ได้มีแต่ผู้บริหาร แต่ยังมีตัวแทนครู ผู้ปกครองร่วมพิจารณาและมีความรับผิดชอบเกี่ยวกับหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอน งานบุคลากรและงบประมาณ

สรุปว่า การบริหารฐานโรงเรียน คือ การกระจายอำนาจจากส่วนกลางคือ กระทรวง กรม สู่สถานศึกษา คือโรงเรียนโดยตรง โดยมีคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งเป็นองค์คณะบุคคลจากชุมชนช่วยกำกับดูแล ประสานงาน ส่งเสริมให้โรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติการ มีอำนาจในการบริหารจัดการ มีอิสระ และคล่องตัว โดยคณะกรรมการโรงเรียนร่วมกันบริหารจัดการ ทั้งในด้านงานวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการศึกษา และเป็นไปตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

แนวความคิดการบริหารฐานโรงเรียน

แนวความคิดการบริหารฐานโรงเรียน การบริหารฐานโรงเรียนเป็นการบริหารที่ได้รับ ความสนใจมากในวงการศึกษปัจจุบัน เป็นรูปแบบการบริหารที่สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นแนวคิดด้านการบริหารโรงเรียนหรือการบริหารสถานศึกษา (School Management Approach) ที่ยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการบริหารจัดการเป็นต้นแบบ การบริหารที่ยึดโรงเรียนเป็นแกนกลางหรือเป็นฐานในการคิด และดำเนินงานในกระบวนการบริหาร โรงเรียนของแต่ละโรงเรียน มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาไปสู่โรงเรียนโดยตรง ให้โรงเรียนดูแลรับผิดชอบการบริหารจัดการโรงเรียนด้วยตนเอง

ดิเรก วรรณเศียร (2544 : 133) ได้สรุปแนวคิดการบริหารฐานโรงเรียนไว้ว่า หลักการพื้นฐานสำคัญของการบริหารฐานโรงเรียน คือ การกระจายอำนาจการศึกษาและหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งหลักการดังกล่าวทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่า การบริหารฐานโรงเรียนจะเป็นการบริหารงานที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ถวิล มาตรเลี่ยม (2545 : 39 - 40) ได้กล่าวถึงแนวคิดการบริหารฐานโรงเรียนไว้ว่าเป็นการเพิ่มศักยภาพในการตัดสินใจในการบริหารจัดการโรงเรียนในประเด็นต่างๆ อย่างมีคุณภาพ การปรับกระบวนการดำเนินงาน วิเคราะห์ การสังเคราะห์ต่างๆ เช่น การทบทวนกระบวนการเรียน การสอนโครงการ หลักสูตร การให้บริการ การจัดองค์การ ทั้งนี้ เพราะการปรับรื้อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง และได้ให้ข้อสรุปว่า การบริหารฐานโรงเรียนเป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งการบริหารฐานโรงเรียน จะมีลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ

1. โรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญในการตัดสินใจ ซึ่งการตัดสินใจสั่งการที่ดีควรอยู่ที่หน่วยปฏิบัติ ดังนั้น จึงควรเพิ่มอำนาจในการบริหารจัดการให้กับโรงเรียนมากขึ้น แล้วลดการควบคุมจากส่วนกลาง

2. การมีส่วนร่วมและการมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ โดยสมาชิกให้ความร่วมมือกันในการตัดสินใจ

อุทัย บุญประเสริฐ (2542 : 1) ได้เสนอแนวคิดการบริหารฐานโรงเรียนว่า เป็นรูปแบบการบริหาร (Management Model) ที่มีการกระจายอำนาจ การบริหารจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรง ในสถานศึกษามีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารทั้งโรงเรียนแบบเบ็ดเสร็จ มีความเป็นอิสระ คล่องตัวในการตัดสินใจในการบริหารจัดการ สั่งการเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนทุกด้านที่เกี่ยวกับภารกิจของโรงเรียน ทั้งด้านวิชาการ การเงินงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป โดยยึดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า การบริหารฐานโรงเรียนเป็นการกระจายอำนาจด้วยการเสริมพลังจากหลายฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยเอาโรงเรียนเป็นฐานปฏิบัติการ เพราะอยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด โรงเรียนจะต้องมีอิสระในการปฏิบัติตามนโยบายจากส่วนกลาง มาเป็นการบริหารฐานโรงเรียน (School-Based Management) แทน

ความสำคัญของการบริหารฐานโรงเรียน

อุทัย ประเสริฐ (2542 : 8) ได้กล่าวถึง เหตุผลในการบริหารฐานโรงเรียนว่า การบริหารโรงเรียนด้วยวิธีการและแนวคิดแบบดั้งเดิมนั้น ส่วนใหญ่โรงเรียนจะถูกควบคุมโดยหน่วยงานส่วนกลางหรือตัวแทนจากส่วนกลาง นโยบายและแนวดำเนินการของโรงเรียน ก็มักจะมาจาก

ส่วนกลาง การบริหารจะไม่ตรงตามความต้องการอันจำเป็น (Needs) ที่แท้จริงของโรงเรียน อีกทั้งสมาชิกที่มีอยู่ในโรงเรียนและชุมชนที่ตั้งของโรงเรียนจะไม่มีอำนาจ ไม่มีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดการบริหารหรือจัดการโรงเรียนโดยตรง ในทางตรงกันข้ามในการบริหารฐานโรงเรียนจะเน้นการบริหารฐานโรงเรียนเป็นหลัก

รุ่ง แก้วแดง (2544 : 24 - 27) กล่าวถึงการบริหารฐานโรงเรียนเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 โดยให้มีการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษา และมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา เป็นการสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีความมุ่งมั่นผูกพัน และความรับผิดชอบในอำนาจหน้าที่การจัดการศึกษาของโรงเรียนของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและคุณภาพในการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

สุรัฐ ศิลปอนันต์ (2543 : 13 - 17) ได้กล่าวสรุปว่าต้องให้การศึกษาแก่คนไทยมีคุณภาพระดับใหม่ คือ มาตรฐานระดับโลก เพราะเศรษฐกิจยุคใหม่มีการติดต่อกันทั่วโลกคนไทยทุกอาชีพจึงต้องมีฝีมือระดับโลก

ไพบุลย์ แจ่มพงษ์ (2542 : 4) ได้กล่าวถึง กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน ทำให้โลกกลายเป็นโลกไร้พรมแดนหรือโลกาภิวัตน์ ที่มีระบบเศรษฐกิจเสรี ซึ่งมีความร่วมมือและการแข่งขันสูงมีการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เน้นเทคโนโลยี และความต้องการกำลังแรงงานที่มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนจรรยาบรรณบริการที่แข่งขันกันโดยเน้นความพึงพอใจของผู้รับบริการเป็นสำคัญ แนวโน้มกระแสการเปลี่ยนแปลงและอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ ดังกล่าว ส่งผลกระทบถึงคุณภาพการศึกษาของคนไทย ที่ต้องยกระดับและพัฒนาการศึกษาให้สูงขึ้นเพื่อให้เท่าเทียมประเทศที่พัฒนาแล้ว

สรุปว่าการบริหารฐานโรงเรียน มีความสำคัญในการใช้เป็นกลยุทธ์ในการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่จะทำให้อารมณ์แบบ นวัตกรรม การเรียนการสอนของโรงเรียนมีความสอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาให้ทุกคนในโรงเรียน และผู้เกี่ยวข้องเน้นบุคคลที่ใฝ่ต่อการเรียนรู้ ทำให้โรงเรียนและชุมชนเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งจะเสริมสร้างให้บุคคลที่มีคุณภาพสูงท่ามกลางสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการบริหารฐานโรงเรียน

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้หลักการบริหารฐานโรงเรียน ไว้ดังนี้

อุทัย บุญประเสริฐ (2543 : 154 - 156) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของการบริหารฐานโรงเรียนโดยทั่วไป ได้แก่

1. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาจากกระทรวงและส่วนกลางไปยังโรงเรียนให้มากที่สุด โดยความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยงานสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเด็ก

2. หลักการมีส่วนร่วม (Participation or Collaboration) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและร่วมกันจัดการศึกษา ประกอบด้วย ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน การมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาและทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น

3. หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน (Return Power to People) การจัดการศึกษาในอดีตจะทำในหลายรูปแบบ คือ มีการให้วัดหรือองค์กรท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ ต่อมาการจัดการศึกษาได้รวมให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการ เพื่อให้เป็นเอกภาพและมีมาตรฐาน แต่เมื่อความเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ทำให้มีข้อจำกัดและเกิดความล่าช้าไม่สนองต่อผู้เรียนและชุมชน จึงเป็นเหตุผลที่ต้องคืนอำนาจให้ท้องถิ่นจัดการศึกษาเอง

4. หลักการบริหารตนเอง (Self managing) ด้วยโรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติตามและตอบสนองนโยบายของส่วนกลาง และไม่มีอำนาจในการบริหารอย่างแท้จริง ด้วยความเชื่อว่าวิธีการทำงานให้บรรลุเป้าหมายได้นั้น ส่วนกลางทำหน้าที่เพียงกำหนดนโยบายและเป้าหมายแล้วให้โรงเรียนจัดระบบบริหารด้วยตนเอง มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ด้วยวิธีที่หลากหลายแตกต่างกันตามสภาพความพร้อมและสถานการณ์ของแต่ละโรงเรียน ผลที่เกิดขึ้นจะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม ซึ่งถูกกำหนดจากส่วนกลาง

5. หลักการตรวจสอบและการถ่วงดุล (Check and Balance) ในเมื่อมีการกำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐานจากส่วนกลาง โดยมีองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบควบคุมการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง

วีรวุฒิ อุทัยรัตน์ (2544 : 75 – 77) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารฐานโรงเรียนว่า

1. การบริหารมีความเป็นอิสระในการตัดสินใจในการบริหารจัดการ (Autonomy) ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

2. หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่มีส่วนได้เสีย (Participation) ในรูปแบบคณะกรรมการ

3. การบริหารจัดการต้องตอบสนองและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุดโดยเน้นหัวใจของการบริหารสถานศึกษาแบบฐานโรงเรียน คือ การบริหารจัดการตามความต้องการและจำเป็นของสถานศึกษา โดยคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งจะมีอำนาจหน้าที่

ร่วมคิด (Plan) ร่วมตัดสินใจ (Decision making) ร่วมทำ (Implementation) และร่วมประเมิน (Evaluation) โดยมุ่งหวังเพื่อเพิ่มประสิทธิผลและประสิทธิภาพของสถานศึกษาแต่

เซง (Cheng 1996 : 20) ได้ระบุถึงการบริหารแบบฐานโรงเรียนว่า การบริหารจัดการสถานศึกษา มีเป้าหมายการศึกษาที่ตั้งสมมุติฐานอยู่บนความหลากหลายตามสภาพของสถานศึกษาที่มีความซับซ้อน และเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทั้งนี้ คำนึงคุณภาพการศึกษาเน้นความคล่องตัวในการพัฒนา เพื่อการสอนและการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นความสอดคล้องกับนคร ดังคะพิภพ (2545 : 2) ซึ่งได้พิจารณารูปแบบบริหารจัดการฐานโรงเรียนเป็นการบูรณาการความคิดสู่การปฏิบัติให้สามารถมุ่งเน้นการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยการกระจายอำนาจบริหารงานอย่างอิสระ การมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และชุมชน

ถวิล มาตรฐาน (2545 : 42 – 43) ได้กล่าวถึงการบริหารฐานโรงเรียนว่ามีหลักการเป็นกรอบในการดำเนินการ ดังนี้

1. หลักดุลยภาพ (Principle of Equality) เป็นหลักการที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งดุลยภาพ กล่าวคือ มีวิธีการหรือแนวทางมากมาย หลายหลากที่จะนำมาใช้ดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา การยืดหยุ่น (Flexibility) เป็นเรื่องสำคัญและจำเป็น โรงเรียนมีความชอบธรรมเต็มที่ที่จะขับเคลื่อน พัฒนา และการดำเนินงานด้วยยุทธศาสตร์ของตนเองในการจัดการเรียนการสอน และการบริหารจัดการโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. หลักการกระจายอำนาจ (Principle of Decentralization) ให้โรงเรียนมีพลังอำนาจและรับผิดชอบในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และส่งผลต่อประสิทธิผลในการจัดการเรียนการสอน

3. หลักการบริหารจัดการตนเอง (Principle of Selfmanagement System) ด้วยหลักการทั้งสองข้างต้น เป็นหลักระบบบริหารจัดการตนเองในการดำเนินงานภายใต้นโยบายหลักขององค์การในการแก้ปัญหาและการพัฒนา ทำให้บรรลุผลสำเร็จตามความสามารถของโรงเรียนเอง

4. หลักการริเริ่ม (Principle of human Initiative) ในความหลากหลายของกิจกรรมการศึกษา จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของโรงเรียน ในการทำหน้าที่เพิ่มพูนคุณภาพการศึกษา

จากแนวความคิดและหลักการบริหารฐานโรงเรียน ที่มีผู้กล่าวไว้และนำไปปฏิบัติ สามารถสรุปเป็นหลักการในการบริหารฐานโรงเรียน 4 หลักการ ดังนี้

1. การกระจายอำนาจ (Decentralization) เพื่อความมีอิสระในการบริหารจัดการ จากส่วนกลางสู่สถานศึกษา

2. การมีส่วนร่วม (Participation) จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และบุคลากรในชุมชน ตลอดจนหน่วยงานในชุมชน เช่น สถานประกอบการต่างๆ

3. การบริหารตนเอง (Self - managing) โรงเรียนมีอำนาจในการบริหารจัดการด้วยตนเอง สามารถตัดสินใจได้เองภายในกรอบอำนาจหน้าที่โดยองค์คณะบุคคล คือ คณะกรรมการสถานศึกษา

4. การตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and balance) นโยบายมาจากส่วนกลาง โรงเรียนเป็นฐานในการปฏิบัติ จึงต้องมีองค์กรอิสระทำหน้าที่ในการตรวจสอบและควบคุมมาตรฐาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียน

การบริหารฐานโรงเรียนตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยผ่านคณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งเป็นฐานมาจากประชาชนในท้องถิ่น ร่วมกับครู และผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนำรูปแบบไปใช้ให้เหมาะสมในทุกด้าน และเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

แนวคิดเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่การกำกับดูแลส่งเสริม และสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ทำหน้าที่ทั้งในการบริหารจัดการและให้คำปรึกษาในกิจกรรมต่างๆ ทั้งหลายของการศึกษา เช่น กำหนดนโยบาย จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา กำหนดหลักสูตร ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา บริหารงานบุคคล งบประมาณ อาคารสถานที่ บริการชุมชน และนักเรียน ประชาสัมพันธ์ เป็นต้น ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ไว้ดังนี้

ข้อ 1 สถานศึกษา หมายความว่า โรงเรียนของรัฐที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ไม่หมายรวมถึงสถานศึกษาที่จัดการศึกษาเฉพาะทาง

ข้อ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายความว่า ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการที่รับผิดชอบบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อ 3 คณะกรรมการ หมายความว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อ 4 กรรมการ หมายความว่า กรรมการในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อ 5 ให้มีคณะกรรมการอย่างน้อยสถานศึกษาละเจ็ดคน แต่ไม่เกินสิบห้าคน ซึ่งประกอบด้วย

5.1 ผู้แทนผู้ปกครอง ได้แก่ ผู้แทนของผู้มีรายชื่อเป็นผู้ปกครอง ตามทะเบียนนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน

5.2 ผู้แทนครู ได้แก่ ผู้แทนข้าราชการครู ผู้ปฏิบัติการสอน และผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน

5.3 ผู้แทนองค์กรชุมชน ได้แก่ ผู้แทนของชมรม สมาคม มูลนิธิ องค์กรเอกชน หรือกลุ่มบุคคลในรูปอื่นใด ที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ และที่ตั้งอยู่ในเขตบริการของสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน

5.4 ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ผู้แทนของเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา หรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น จำนวนไม่เกินสองคน

5.5 ผู้แทนศิษย์เก่า ได้แก่ ผู้แทนของสมาคมศิษย์เก่า ชมรมศิษย์เก่า หรือบุคคลที่เคยศึกษาจากสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน

5.6 ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้นำทางศาสนา ผู้ทรงภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น ข้าราชการบำนาญ ข้าราชการอื่นนอกสังกัดสถานศึกษา พนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานอื่นของรัฐ เจ้าของหรือผู้บริหารสถานประกอบการทั้งในและนอกเขตบริการของสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสี่คน

5.7 ให้ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นลำดับที่ (1) (3) (4) (5) และ (6) เป็นประธาน และอีกคนหนึ่งเป็นรองประธาน

ข้อ 6 ให้คณะกรรมการกำหนดจำนวนสัดส่วนของคณะกรรมการสถานศึกษา ตามข้อ 5 โดยคำนึงถึงสัดส่วนของคณะกรรมการ ที่เป็นสตรีจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของคณะกรรมการทั้งหมด

ข้อ ๗ ให้ผู้บังคับบัญชาเหนือสถานศึกษาหนึ่งระดับเป็นผู้ลงนามแต่งตั้ง และอนุญาตการลาออกของคณะกรรมการ

ข้อ 10 ให้คณะกรรมการมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับตั้งแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง

ข้อ 13 คณะกรรมการมีหน้าที่ ดังนี้

13.1 กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา

13.2 ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

13.3 ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการ

ของท้องถิ่น

13.4 กำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา

13.5 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน

13.6 ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

13.7 เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา

13.8 ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

13.9 เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน และมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

13.10 ให้ความเห็นชอบ รายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ก่อนนำเสนอต่อสาธารณชน

13.11 แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะอนุกรรมการ เพื่อดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร

13.12 ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น

ในส่วนของกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจในการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา มีสถานศึกษาในกำกับดูแล 431 แห่ง ได้จัดตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเรียกชื่อว่า คณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

ข้อ 4 ให้มีคณะกรรมการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครทุกโรงเรียน โรงเรียนละไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน ซึ่งต่อไปในระเบียบนี้จะเรียกว่า “คณะกรรมการโรงเรียน”

ข้อ 5 คณะกรรมการโรงเรียนประกอบด้วยบุคคล ดังต่อไปนี้

ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนสมาชิกสภาเขต ผู้แทนศิษย์เก่าของโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารโรงเรียน

ข้อ 6 คณะกรรมการโรงเรียนต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

6.1 ผู้แทนผู้ปกครอง

6.1.1 เป็นผู้ปกครองนักเรียนซึ่งกำลังเรียนอยู่ในโรงเรียน ในวันที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นกรรมการโรงเรียน

6.1.2 เป็นผู้สนใจที่จะร่วมกำกับ และส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน

6.1.3 เป็นผู้มีความประพฤติดี

6.2 ผู้แทนครู

6.2.1 เป็นครูในโรงเรียนแห่งนั้น

6.2.2 เป็นผู้สนใจที่จะร่วมกำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน

6.2.3 เป็นผู้มีความประพฤติดี

6.3 ผู้แทนองค์กร

6.3.1 เป็นผู้นำของชุมชนในท้องถิ่นนั้น หรือเป็นสมาชิกของชุมชนในท้องถิ่นนั้น ที่สนใจจะร่วมกำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน

6.3.2 เป็นผู้มีความประพฤติดี

6.4 ผู้แทนสมาชิกเขต

6.4.1 เป็นสมาชิกเขตในพื้นที่ที่โรงเรียนนั้นตั้งอยู่ และสภาเขตยินยอมให้เป็นกรรมการโรงเรียนนั้น

6.4.2 เป็นผู้สนใจที่จะร่วมกำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน

6.4.3 เป็นผู้มีความประพฤติดี

6.5 ผู้แทนศิษย์เก่า

6.5.1 เป็นศิษย์เก่าของโรงเรียนแห่งนั้น

6.5.2 เป็นผู้สนใจที่จะร่วมกำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน

6.5.3 เป็นผู้มีความประพฤติดี

6.6 ผู้ทรงคุณวุฒิ

6.6.1 จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี หรือมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับวิชาชีพสาขาใดสาขาหนึ่ง

6.6.2 เป็นผู้สนใจที่จะร่วมกำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน

6.6.3 เป็นผู้มีความประพฤติดี

ข้อ 7 ให้ดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการโรงเรียน ดังนี้

โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครอง โดยเชิญผู้ปกครองทุกคนเข้าประชุมและให้ผู้ปกครองที่มาประชุมพิจารณาคัดเลือกกันเองเป็นกรรมการโรงเรียนจำนวนไม่เกินสองคน

โรงเรียนจัดประชุมครูทั้งโรงเรียน และให้ครูพิจารณาคัดเลือกกันเองเป็นกรรมการโรงเรียนจำนวนไม่เกินสองคน

ผู้บริหารโรงเรียนประชุมปรึกษากับคณะครูในโรงเรียน และผู้แทนผู้ปกครองพิจารณาคัดเลือกผู้แทนองค์กรชุมชนจำนวนไม่เกินสองคน ผู้แทนศิษย์เก่าของโรงเรียนจำนวนไม่เกินสองคน และผู้แทนสมาชิกสภาเขต ที่จะขอความเห็นชอบจากสภาเขตจำนวนหนึ่งคนเป็นกรรมการโรงเรียน

ข้อ 8 ให้คณะกรรมการโรงเรียนเลือกกรรมการเป็นประธานคนหนึ่ง รองประธานคนหนึ่ง โดยให้ผู้บริหารโรงเรียนเป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง และให้ผู้บริหารโรงเรียนเลือกครูในโรงเรียนคนหนึ่งเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ 10 การแต่งตั้งคณะกรรมการโรงเรียน และคณะกรรมการที่ปรึกษาโรงเรียน ให้ผู้บริหารโรงเรียนเสนอรายชื่อให้ผู้อำนวยการเขต หรือผู้อำนวยการกองแล้วแต่กรณี แต่งตั้งแล้วรายงานให้ผู้อำนวยการสำนักที่รับผิดชอบทราบ

ข้อ 11 คณะกรรมการโรงเรียนมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี และอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ ในระหว่างที่ยังมิได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการโรงเรียนขึ้นใหม่ ให้คณะกรรมการโรงเรียนชุดเดิมปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน

ข้อ 14 คณะกรรมการโรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

14.1 กำกับการดำเนินกิจการของโรงเรียน และให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน ธรรมนูญโรงเรียน การพิจารณาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น การกำหนดที่จะให้ผู้ปกครองปฏิบัติตามเรื่องหนึ่งเรื่องใด การจัดกิจกรรมของโรงเรียนและการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

14.2 จัดหางบประมาณพัฒนาท้องถิ่นและความช่วยเหลือจากแหล่งต่างๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียน

14.3 ให้คำปรึกษาแนะนำในการพัฒนาโรงเรียน

14.4 ให้การส่งเสริมสนับสนุนและช่วยเหลือโรงเรียน

14.5 ประสานงานระหว่างโรงเรียน ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการต่างๆ และภาคเอกชน เพื่อร่วมในการให้บริการแก่ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการ การพัฒนาโรงเรียนและพัฒนาท้องถิ่นนั้น

14.6 พิจารณาเสนอแนะ การแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาโรงเรียน ตามความเหมาะสม

14.7 แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติตามหน้าที่

14.8 ให้มีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่ผู้มีอำนาจแต่งตั้งมอบหมาย

การจัดตั้งคณะกรรมการโรงเรียนดังกล่าว กรุงเทพมหานครได้กำหนดให้ทุกโรงเรียนดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการโรงเรียน โรงเรียนวัดอัมพวาซึ่งเป็นโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการปฏิบัติตามระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียน พ.ศ. 2543 ข้อ 7 ดังนี้

1. โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครอง โดยเชิญผู้ปกครองทุกคนเข้าประชุมและให้ผู้ปกครองที่มาประชุมพิจารณาคัดเลือกกันเอง เป็นกรรมการโรงเรียนจำนวนไม่เกินสองคน
2. โรงเรียนจัดประชุมครูทั้งโรงเรียน และให้ครูพิจารณาคัดเลือกกันเองเป็น กรรมการโรงเรียน จำนวนไม่เกินสองคน
3. ผู้บริหารโรงเรียนประชุมปรึกษากับคณะครูในโรงเรียน และผู้แทนผู้ปกครองพิจารณาคัดเลือกผู้แทนองค์กรชุมชน จำนวนไม่เกินสองคน ผู้แทนศิษย์เก่าของโรงเรียน จำนวนไม่เกินสองคน
4. ผู้บริหารโรงเรียนประชุมปรึกษากับผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนศิษย์เก่าของโรงเรียน และผู้แทนสมาชิกสภาเขต พิจารณาคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกินห้าคน เป็นกรรมการโรงเรียน

เมื่อได้คัดเลือกบุคคลเป็นคณะกรรมการครบจำนวน ให้ประชุมคณะกรรมการเลือกประธานคนหนึ่ง รองประธานคนหนึ่ง โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นเลขานุการโดยตำแหน่ง และผู้บริหารโรงเรียนเลือกครูในโรงเรียนอีกคนหนึ่งเป็นผู้ช่วยเลขานุการ แล้วให้ผู้บริหารโรงเรียนเสนอชื่อให้ผู้อำนวยการเขตลงนามแต่งตั้ง และรายงานให้ผู้อำนวยการสำนักการศึกษาทราบ คณะกรรมการโรงเรียนมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี และอาจได้รับเลือกแต่งตั้งอีกก็ได้

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ได้ระบุให้มีคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนการบริหารจัดการเกี่ยวกับการศึกษา ธีระ รุญเจริญ (2544 : 61 – 64) ได้บูรณาการแนวความคิด บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อดำเนินการในการบริหารให้ตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่เป็นทั้งคณะกรรมการบริหารและกรรมการที่ปรึกษา โดยมีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ด้านวิชาการ

- 1.1 กำหนดหลักสูตร รายวิชาและหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

1.2 อนุมัติแผนพัฒนาการศึกษา การเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการร่วมเป็น
ผู้ช่วยสอน เสนอแนะวิทยากร และเทคนิคการสอน และสื่อการสอนใหม่ๆ

1.3 กำหนดมาตรฐาน เป้าหมาย ผู้เรียน และตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษา
ของสถานศึกษา

2. ด้านการบริหารงานบุคคล มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

2.1 ให้ข้อเสนอแนะในการแต่งตั้งผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 พิจารณากำหนดจำนวนครูต่อจำนวนนักเรียน ครูเข้าสอนชั้นเรียน และจัดหา
บุคลากรตามที่สถานศึกษาต้องการ

2.3 กำหนดแผนพัฒนาครูและบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษา

2.4 ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครู

3. ด้านงบประมาณ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

3.1 พิจารณากลั่นกรองการจัดตั้ง และบริหารงบประมาณของสถานศึกษา

3.2 จัดสรรการใช้งบประมาณทั่วไป และงบประมาณพิเศษที่ได้รับจากภายนอก

3.3 จัดทำงบประมาณสนับสนุนโดยระดมจากประชาชน องค์กรสถาบันต่าง ๆ

3.4 ตรวจสอบดูแลการใช้งบประมาณของสถานศึกษา

4. ด้านการบริหารทั่วไป มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

4.1 ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปี ของสถานศึกษาก่อนเสนอ
ต่อสาธารณชน

4.2 แต่งตั้งที่ปรึกษาและ/หรือคณะอนุกรรมการ เพื่อดำเนินงานตามเห็นสมควร

4.3 ให้คำปรึกษาแนะนำและสนับสนุน ในการดำเนินงานพัฒนาสถานศึกษา

4.4 ประสานงานระหว่างสถานศึกษา ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการต่างๆ และภาค
เอกชน เพื่อให้สถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการให้บริการชุมชน หน่วยงานส่วนราชการและการพัฒนา
ท้องถิ่น

4.5 ส่งเสริมสนับสนุนให้มีบริการต่างๆ แก่นักเรียนและชุมชน เช่น ด้านสุขภาพอนามัย
กิจกรรมสหกรณ์ การจำหน่ายผลผลิตของนักเรียน เป็นต้น

4.6 พัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ให้เอื้อต่อการเรียน
การสอนและเป็นศูนย์บริการความรู้แก่ชุมชน

4.7 อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาเห็นสมควร

บทบาทหน้าที่คณะกรรมการโรงเรียนตามระเบียบ กรุงเทพมหานคร ว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2543 กล่าวคือ

1. กำกับการดำเนินกิจการของโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน ธรรมนูญโรงเรียน การพิจารณาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น การกำหนดที่จะให้ผู้ปกครองปฏิบัติตามเรื่องหนึ่งเรื่องใด การจัดกิจกรรมของโรงเรียนและการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน
2. จัดหางบประมาณพัฒนาท้องถิ่น และความช่วยเหลือจากแหล่งต่างๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียน
3. ให้คำปรึกษาแนะนำในการพัฒนาโรงเรียน
4. ให้การส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือโรงเรียน
5. ประสานงานระหว่างโรงเรียน ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการต่างๆ และภาคเอกชน เพื่อร่วมให้บริการชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการ การพัฒนาโรงเรียนและพัฒนาท้องถิ่นนั้น
6. พิจารณาเสนอแนะ การแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาโรงเรียนตามความเหมาะสม
7. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติตามหน้าที่
8. ให้มีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่ผู้มีอำนาจแต่งตั้งมอบหมาย

ในส่วนการบริหารสถานศึกษาโดยให้คณะกรรมการโรงเรียน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุน เพื่อเป็นการตอบสนองตามความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง แต่อย่างไรก็ตาม การบริหารงานก็ยังพบปัญหา คือกรรมการยังขาดคุณสมบัติที่มีความเหมาะสมอยู่มาก เช่น มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารโรงเรียนน้อย ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร ด้านบริหารทั่วไป เกี่ยวกับนโยบาย และเรื่องอื่นๆ ที่จำเป็นในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะเสริมความรู้ความเข้าใจให้คณะกรรมการ เพื่อปฏิบัติหน้าที่อย่างสมบูรณ์และเกิดประสิทธิภาพ

รูปแบบของการบริหารฐานโรงเรียน เป็นลักษณะโครงสร้างและวิธีการบริหารสถานศึกษา ซึ่งกำหนดโดยคณะบุคคลเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนในด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายๆ ด้าน ซึ่งจะต้องดึงเอาพลังจากส่วนต่าง ๆ มาช่วยกำหนดหลักเกณฑ์ในการนำไปปฏิบัติให้เหมาะสม

จากการศึกษา พบว่ามีรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนที่สำคัญอย่างน้อยมี 4 รูปแบบ ได้แก่

1. รูปแบบที่มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (Administration Control SBM) ผู้บริหารเป็นประธานคณะกรรมการ ส่วนกรรมการอื่นๆ ได้มาจากการเลือกตั้งหรือคัดเลือกจากกลุ่มผู้ปกครอง ครู และชุมชนคณะกรรมการมีบทบาทให้คำปรึกษา แต่อำนาจการตัดสินใจยังคงอยู่ที่ผู้บริหารโรงเรียน

2. รูปแบบที่มีครูเป็นหลัก (Professional Control SBM) เกิดจากแนวคิดที่ว่า ครูเป็นผู้ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด ย่อมรู้ปัญหาได้ดีกว่าและสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด ตัวแทนคณะครูจะมีสัดส่วนมากที่สุดในคณะกรรมการโรงเรียนผู้บริหาร ยังคงเป็นประธานคณะกรรมการโรงเรียน บทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนเป็นคณะกรรมการบริหาร

3. รูปแบบที่ชุมชนเป็นหลัก (Community control SBM) แนวคิดสำคัญคือ การจัดการศึกษา ควรตอบสนองความต้องการและค่านิยมของผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด

4. รูปแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทหลัก (Professional and Community Control SBM) แนวคิดเรื่องนี้เชื่อว่า ทั้งครู และผู้ปกครองต่างมีความสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก เนื่องจากทั้ง 2 กลุ่ม ต่างอยู่ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด รับรู้ปัญหาและความต้องการได้ดีที่สุด สัดส่วนของครูและผู้ปกครอง (ชุมชน) ในคณะกรรมการโรงเรียนจะมีเท่าๆ กัน แต่มากกว่าตัวแทนกลุ่มอื่นๆ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนเป็นคณะกรรมการบริหาร

หลักการพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียน ได้แก่ (1) หลักการกระจายอำนาจ (2) หลักการมีส่วนร่วม (3) หลักการบริหารตนเอง (4) หลักความรับผิดชอบ ตรวจสอบและถ่วงดุล จากการศึกษา พบว่า รูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 40 คือ รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนที่มีชุมชนเป็นหลัก (Community Control SBM)

ปัญญา แก้วกียูร และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล (2545 : 17) ได้กล่าวถึงขอบข่ายและรูปแบบการบริหารงานที่ได้รับการกระจายอำนาจมา ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วยการศึกษาปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดเตรียมการเรียนการสอน การจัดวัสดุอุปกรณ์ ประกอบการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การดำเนินงานห้องสมุด แหล่งการเรียนรู้ การนิเทศ ติดตามผล การวางแผนงานและวิธีดำเนินงานด้านวิชาการ รวมทั้งการประชุมทางวิชาการ

2. การบริหารงบประมาณและการเงิน เขตพื้นที่การศึกษาจะเป็นหน่วยงบประมาณ (Budgeting entity) และหน่วยบริหารการเงิน (Financial entity) สถานศึกษาเป็นหน่วยบริหารเงินที่สามารถกำหนดงบประมาณของตนเองผ่านเขตพื้นที่การศึกษาได้ มีอิสระจัดการทรัพย์สินและหารายได้เพิ่มมากขึ้น โดยเน้นให้สังคมมีส่วนร่วมจัดการ ช่วยระดมทรัพยากรและการลงทุนจากแหล่งต่างๆ มีระบบตรวจสอบ ติดตามประเมินผลการใช้ทรัพยากรเพื่อความโปร่งใสและรับผิดชอบ

3. การบริหารงานบุคคล ในสถานศึกษา คณะกรรมการมีอำนาจการบริหารงานบุคคล โดยกำกับดูแลให้ผู้บริหารสถานศึกษา บริหารงานตามนโยบายและแนวทางที่องค์กรกลางบริหาร

งานบุคคลกำหนด เช่น การสรรหา การเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง การให้ความชอบ หรือการดำเนินการทางวินัย ซึ่งจะแล้วเสร็จในระดับสถานศึกษาหรือเขตพื้นที่การศึกษาเป็นส่วนใหญ่

4. การบริหารงานทั่วไป เมื่อแยกงานวิชาการ งานงบประมาณ และงานบุคลากรออกไปแล้ว งานที่เหลืออื่น ๆ ของโรงเรียน คือ งานบริหารทั่วไป ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

4.1 งานธุรการ ประกอบด้วยระบบงานสารบรรณ การควบคุมงานเอกสารหลักฐาน ทะเบียนครู ทะเบียนนักเรียน สถิติต่าง ๆ หนังสือคำสั่ง หนังสือติดต่อโต้ตอบ ฯลฯ

4.2 งานอาคารสถานที่ ประกอบด้วย อาคารเรียน อาคารเอนกประสงค์ อาคารฝึกงาน ห้องธุรการ สำนักงาน ห้องพัสดุ ห้องประชุม ฯลฯ การก่อสร้าง การซ่อมแซมปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ เป็นต้น

4.3 งานความสัมพันธ์กับชุมชน ประกอบด้วย การให้ความร่วมมือและให้บริการต่าง ๆ แก่ชุมชน เช่น ร่วมกิจกรรม ให้ความรู้ ให้อุปกรณ์ ให้อาคารสถานที่หรือบุคคล รวมทั้งรับความช่วยเหลือและรับบริการจากชุมชน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 งานสัมพันธ์ชุมชนจะมีบทบาทสำคัญมาก เพราะเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมจัดการศึกษาและเป็นแหล่งระดมทุนและทรัพยากรทางการศึกษาช่วยเหลือโรงเรียน

อุทัย บุญประเสริฐ (2542 : 25) ได้ศึกษาโครงสร้างและอัตรากำลังของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แล้ว กล่าวว่าโรงเรียนต้องมีความรับผิดชอบโดยตรงและมีบทบาทมากในการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคลและการบริหารทั่วไป โครงสร้างระบบงานและอัตรากำลังของโรงเรียนต้องปรับเปลี่ยนไปจากเดิม เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติใหม่และเพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพ

บุคลากรในโรงเรียนแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ ครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน และผู้สนับสนุนทั่วไป และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพิ่มบุคคลประเภทที่ 4 คือ คณะกรรมการโรงเรียน

นอกจากนี้ยังเสนอโครงสร้างการบริหารงานในสถานศึกษาไว้ 6 แบบ ดังนี้

1. แบบแบ่งงานตามหน้าที่เฉพาะ แยกเป็น 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารทั่วไป ฝ่ายวิชาการ และกิจกรรมนักเรียน และฝ่ายบริการสนับสนุน ถ้าเป็นโรงเรียนขนาดเล็กก็จัดกลุ่มงานวิชาการเป็นหลักฝ่ายหนึ่ง และจัดงานบริหารกับงานบริการสนับสนุนเป็นอีกฝ่ายหนึ่ง

2. แบบแบ่งงานตามภารกิจ แยกเป็น 4 ฝ่าย คือ วิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กอาจจัดกลุ่มงานเท่าที่จำเป็น เป็น 2 ฝ่าย

2.1 งานวิชาการ

2.2 งานงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป

3. แบบแบ่งตามหน้าที่เฉพาะ (อิงระบบเอกชน) แบ่งเป็น 5 ฝ่าย คือ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจการนักเรียน ฝ่ายบริการ ฝ่ายบริหารทั่วไป ฝ่ายการเงิน

4. แบบระบบราชการกึ่งวิชาชีพตามแนวคิดของ มินท์ซเบอร์ก จัดแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การบริหารสูงสุด (คณะกรรมการสถานศึกษา) ส่วนที่ 2 การบริหารระดับกลาง (ผู้บริหารสถานศึกษา) มีส่วนที่ปรึกษาด้านเทคนิค และส่วนสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมด้วย (ผู้ช่วย, รองผู้อำนวยการ) ส่วนที่ 3 การปฏิบัติการ (หัวหน้ากลุ่มงานประถม มัธยม อาชีวศึกษา ฯลฯ) ซึ่งมีแกนการปฏิบัติงาน คือ กลุ่มการเรียนการสอนและเครือข่ายการเรียนรู้

5. แบบสายใยเครือข่าย มี 2 แบบ คือ แบบโครงสร้างเครือข่ายความร่วมมือ กับแบบโครงสร้างเครือข่ายการบริหาร

โครงสร้างเครือข่ายความร่วมมือ มีลักษณะคล้ายกลุ่มโรงเรียนเชื่อมโยงระบบสถานศึกษา ระบบสารสนเทศและทรัพยากรการศึกษา เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นการเชื่อมโยงแบบจัดระบบ และมีเป้าหมายทางการศึกษาชัดเจน ไม่เป็นแบบสมัครใจ การเชื่อมโยงสามารถทำได้ทั้งสถานศึกษาในพื้นที่เดียวกันหรือต่างพื้นที่กัน รวมทั้งเป็นระดับเดียวกันหรือต่างระดับกันก็ได้

โครงสร้างเครือข่ายการบริหาร จะเป็นกลุ่มโรงเรียนที่มีศูนย์กลางการบริหารกลุ่มโรงเรียน คือ มีแม่ข่ายทำหน้าที่บริหารลูกข่ายทั้งหมดในแต่ละเครือข่าย (กลุ่มเฉพาะ) เป็นแบบเชื่อมโยงสถานศึกษาในเชิงการบริหารจัดการ อาศัยศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นศูนย์แม่ข่ายทำหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาในเครือข่ายทั้งหมด ทั้งระบบ

สรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีความแตกต่างกันแล้วแต่สถานศึกษาแต่ละแห่งจะกำหนดยุทธศาสตร์ในการกระจายอำนาจในแต่ละด้านให้เหมาะสมกับการบริหารของโรงเรียน โดยมีเป้าหมายคือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ทำการศึกษาวิจัยและดำเนินการโครงการนำร่องในการทดลองใช้การกระจายอำนาจในโรงเรียน โดยใช้การบริหารแบบฐานโรงเรียน หลายโรงเรียนสามารถดำเนินการได้ในระดับที่น่าพอใจ เช่น โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ จังหวัดเพชรบุรี โรงเรียนราชวินิต มัธยม กรุงเทพมหานคร โรงเรียนฝางชนูปถัมภ์ จังหวัดเชียงใหม่ ฯลฯ ซึ่งโรงเรียนเหล่านี้ได้คิดรูปแบบในการบริการฐานโรงเรียนแตกต่างกันออกไป และได้นำเสนอใน

การประชุมสัมมนา เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545) เพื่อเป็นแนวทางให้โรงเรียนอื่นหารูปแบบในการบริหารฐานโรงเรียนของตนเองต่อไป

การศึกษาความเป็นไปได้ของการบริหารฐานโรงเรียน

การศึกษาความเป็นไปได้ (Feasibility study) ของการบริหารฐานโรงเรียน เพื่อต้องการทราบผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานการกระจายอำนาจสู่โรงเรียนในด้านต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจของผู้บริหาร ที่จะกำหนดช่วงเวลาในการปฏิบัติงานตามโครงการ การประเมินผล แม้จะไม่สามารถประกันความสำเร็จของโครงการได้ทั้งหมด แต่ก็ช่วยให้เห็นปัญหาที่สามารถแก้ไขได้ ก่อนที่จะดำเนินการ

1. หลักการและเทคนิคการศึกษาความเป็นไปได้

สุวัฒน์ เงินจ๋า (2529 : 50 - 53) กล่าวว่าการศึกษาความเป็นไปได้ (Feasibility Study) หมายถึง การศึกษาเพื่อต้องการทราบผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานให้ได้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจและช่วยให้เห็นปัญหาที่จะเกิดขึ้น จำเป็นต้องแก้ไขก่อน ทำให้เกิดความมั่นใจว่าการดำเนินงานจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ดังนั้น ในการศึกษาความเป็นไปได้ในการบริหารฐานโรงเรียน จึงต้องศึกษาปัจจัยหลัก 3 ด้าน

1.1 การศึกษาความเป็นไปได้ในการบริหารทั่วไปด้านการบริหารจัดการ เป็นการศึกษาความเป็นไปได้ด้านการบริหารจัดการที่เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครู คณะกรรมการ โรงเรียนและกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน

1.2 การศึกษาความเป็นไปได้อด้านทรัพยากร เน้นที่คน กำลังเงิน ค่าใช้จ่ายในด้านต่างๆ เช่น เงินเดือนครู อาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ การปรับปรุงระบบขององค์กรและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการคาดคะเนเป็นวงเงินค่าใช้จ่ายให้มีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด และสอดคล้องกับสภาพความจำเป็นให้มากที่สุดในการบริหารฐานโรงเรียน

1.3 การประเมินความเป็นไปได้อด้านสังคมเกี่ยวกับความต้องการของชุมชน และผู้เกี่ยวข้องความพร้อมของบุคลากรของโรงเรียนในด้านคุณสมบัติ ความรู้ความสามารถอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการบริหารฐานโรงเรียน ให้สามารถทำงานได้บรรลุเป้าหมาย

ฮัสเซน (Hussain 1973 : 214 - 215) กล่าวว่าการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ จะต้องยึดวัตถุประสงค์และนโยบาย ข้อมูลที่จำเป็นคือ ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ ด้านการจัดการ ด้านเทคนิค และด้านข้อจำกัดต่างๆ เช่น เวลา บุคลากร รวมทั้งความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ ฝ่ายบริหาร และผู้ชำนาญการ

เวอร์เดลลิน (Werdelin : 37, 237 - 281) ให้ความเห็นว่าการศึกษาความเป็นไปได้อเป็นการประเมินผลรวมที่สรุปชนิดหนึ่ง เพราะนำข้อยุติมาตัดสินใจก่อนดำเนินกิจกรรมหรือโครงการ

การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการด้านการศึกษา ต้องแยกเป็นสองส่วนคือ ส่วนของผู้เสนอโครงการ และส่วนของผู้ได้รับผลจากการดำเนินการ โดยแต่ละส่วนมีองค์ประกอบดังนี้

ส่วนผู้เสนอ ศึกษาความเป็นไปได้ ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ กำลังเงิน ค่าใช้จ่ายและทรัพยากรที่จะสนับสนุน
2. ด้านกำลังคน มีเพียงพอและมีความรู้ความสามารถที่จะร่วมโครงการได้
3. ด้านเทคนิค เช่น อุปกรณ์เครื่องมือและเครือข่ายสนับสนุนต่างๆ มีประสิทธิภาพ

และพร้อมรับงาน

4. ด้านกฎหมาย ระเบียบ ข้อตกลงและสัญญา เป็นอุปสรรคหรือเอื้อในการดำเนินงาน
- ส่วนผู้รับ ศึกษาความเป็นไปได้ ดังนี้

1. ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม ผู้เกี่ยวข้องยอมรับ หรือมีความคิดเห็น มีเจตคติต่อการดำเนินงานหรือผลของโครงการอย่างไร

2. ด้านภูมิหลังและความสามารถ ศักยภาพระดับสติปัญญา ความรู้ ซึ่งอาจใช้ข้อมูลเก่าหรือรวบรวมใหม่จากกลุ่มตัวอย่าง

สุวัฒน์ เงินจ๋า (2529 : 53) มีความเห็นว่า การศึกษาความเป็นไปได้ไม่ว่าจะกิจการใด จะต้องศึกษาด้านเศรษฐกิจการเงิน ด้านเทคนิค และวิศวกรรมด้านการบริหารและการจัดการ ด้านกำลังคน และด้านสังคม เป็นเกณฑ์พิจารณาเหมือนกัน จะแตกต่างกันบ้างในรายละเอียด ในส่วนโครงการศึกษาก็เช่นเดียวกัน จะต้องศึกษาความเป็นไปได้ ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบาย
 2. เศรษฐกิจ ได้แก่ เงินเดือน อุปกรณ์ ค่าปรับระบบ
 3. กำลังคน ได้แก่ บุคลากร การฝึกอบรม ฯลฯ
 4. เทคนิค ได้แก่ วิทยุ โทรศัพท์ เครื่องพิมพ์ โรงฝึกงาน ฯลฯ
 5. การบริหารและการจัดองค์การ ได้แก่ ระบบงาน แนวทางปฏิบัติขององค์การ
 6. ระเบียบข้อบังคับ ได้แก่ กฎหมาย สัญญาต่าง ๆ
 7. สังคม ได้แก่ ความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญ
 8. สติปัญญา และภูมิหลังของนักเรียน
2. ขั้นตอนการศึกษาความเป็นไปได้

ฮัสเซน (Hussain : 195 - 219) เสนอขั้นตอนการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ เปลี่ยนระบบงานไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

- 2.1 การจัดองค์การเพื่อศึกษาความเป็นไปได้

2.1.1 ยอมรับปัญหาของระบบ

2.1.2 กำหนดความจำเป็นที่ต้องเปลี่ยนระบบ

2.1.3 แต่งตั้งคณะทำงานที่จะศึกษา

2.1.4 ชี้แจงวัตถุประสงค์ นโยบาย และข้อจำกัดของการศึกษาให้คณะทำงาน

ทราบ

2.2 การค้นหาวิธีแก้ปัญหา จะต้อง

2.2.1 วิเคราะห์ระบบที่มีอยู่

2.2.2 รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลการจัดองค์การและเทคนิคต่าง ๆ

2.2.3 หาวิธีการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมเสนอผู้บริหาร

2.3 การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ จะต้องทดสอบความเป็นไปได้ในขั้นที่ 2 และตรวจสอบความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนข้อจำกัดต่างๆ แล้วรวบรวมทางเลือกเสนอผู้มีอำนาจตัดสินใจ

2.4 การเลือกวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสมที่สุด จะต้องดำเนินการ ดังนี้

2.4.1 เสนอเอกสารรายงานผลการวิเคราะห์ให้ผู้บริหารตัดสินใจ เอกสารควรมีวัตถุประสงค์ ขอบเขตของการศึกษา ข้อมูลที่วิเคราะห์ ช่วงเวลาดำเนินการ ค่าใช้จ่าย และทางเลือกต่างๆ ที่จัดอันดับความสำคัญไว้แล้ว พร้อมข้อคิดเห็นประกอบการตัดสินใจ

2.4.2 ส่งทางเลือกที่ผู้บริหารพอใจไปให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานตามแผนพิจารณาด้วย

เมื่อทุกอย่างถูกต้องสมบูรณ์และเป็นไปได้แล้ว ดำเนินการเลือกผู้บริหารโครงการต่อไป ถ้าไม่มีทางเลือกที่พอใจก็ต้องเริ่มตรวจสอบและกำหนดนโยบายใหม่

ซึ่งฮัสเซน ได้ให้ข้อสังเกตว่า การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการใดจะสำเร็จได้ ต้องวางแผนและศึกษาอย่างรัดกุม สาเหตุแห่งความล้มเหลวมาจาก ไม่ศึกษารายละเอียดของโครงการ ทำงานเร่งรัด ผู้นำขาดความรู้และประสบการณ์ ไม่กำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ทำให้ไม่ทราบปัญหาที่จะเกิดขึ้น ขาดองค์การสนับสนุน การคาดคะเนคลาดเคลื่อน ฯลฯ

สรุปว่า การศึกษาเรื่องความเป็นไปได้ของโครงการบริหารฐานโรงเรียน มีประโยชน์ต่อการดำเนินงาน ทำให้ผู้บริหารสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ร่วมงานว่า การดำเนินงานจะต้องดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เพราะมีแผนและระบบการทำงานที่ดี นโยบายและวัตถุประสงค์มีความชัดเจนนำไปปฏิบัติได้ การวิเคราะห์ข้อมูลถูกต้อง แม่นยำ ทำให้โครงการและแผนงานประสบความสำเร็จตามความคาดหวังของทุกฝ่าย

การบริหารฐานโรงเรียนในต่างประเทศ

จากการศึกษาการบริหารฐานโรงเรียนของต่างประเทศพบว่า ประเทศต่างๆ ในแถบทวีปยุโรป อเมริกา ออสเตรเลีย และเอเชีย มีความตื่นตัวต่อการปรับปรุงรูปแบบการบริหารการศึกษา โดยวิธีการบริหารฐานโรงเรียนเป็นอันมาก ทั้งนี้จากที่เคยรวมอำนาจอยู่ที่ส่วนกลาง เป็นการกระจายอำนาจการบริหารและมีส่วนร่วมมากขึ้น เป็นเพราะประเทศต่างๆ ได้รับแรงผลักดันสำคัญ 2 ประการ คือ

1. เกิดจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่ทำให้โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ อุตสาหกรรม และเทคโนโลยีการสื่อสาร จึงทำให้เกิดการแข่งขันอย่างเสรี จึงต้องมีการพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงความเจริญก้าวหน้าของกระแสโลก ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพของ “คน” ในแต่ละประเทศจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนา “คน” ของประเทศให้มีคุณภาพ

2. เกิดจากความต้องการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากประสบปัญหาด้านการบริหารการศึกษา ทั้งในเรื่องคุณภาพการศึกษา การขาดโอกาสเข้าร่วมการจัดการศึกษาของประชาชน เพื่อสร้างวิถีชีวิตที่มีคุณภาพด้วยตนเอง ตอบสนองความต้องการของชุมชน

ด้วยเหตุดังกล่าว จึงทำให้ประเทศต่างๆ ได้ให้ความสำคัญต่อการบริหารฐานโรงเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของตน ดังจะได้กล่าวถึงรายละเอียดดังนี้

ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นประเทศที่มีพื้นที่กว้างขวางมาก ประกอบด้วยมลรัฐต่างๆ ถึง 50 มลรัฐ มี วอชิงตัน ดี.ซี. เป็นเมืองหลวงของรัฐบาลกลาง การจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของแต่ละมลรัฐ ทำหน้าที่ประสานงานด้านการศึกษา ทั้งนี้ ในแต่ละมลรัฐมีสภาการศึกษาเป็นองค์กรสูงสุด ควบคุมดูแลการศึกษา และในแต่ละมลรัฐแบ่งเป็นเขตการศึกษา (School District) มีคณะกรรมการการศึกษาเขตทำหน้าที่จัดการศึกษา

การบริหารจัดการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นหน้าที่ของมลรัฐ จึงเป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้มลรัฐ จัดการศึกษาของตนแตกต่างกันไป (กมล สูดประเสริฐ และสมุทสรุณันท์ชัย 2540 : 1)

กรณีตัวอย่างมลรัฐฟลอริดา

มลรัฐฟลอริดา พยายามทำการปฏิรูปการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ เมื่อผ่านกฎหมาย System of school improvement and education accountability หรือ Blueprint 2000 เมื่อปี 1991 ทั้งนี้หวังที่จะพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตและการศึกษาของ “คน” ดังปรากฏเป็นสาระสำคัญของกฎหมาย ดังนี้

“สถานิติบัญญัติ ตระหนักว่า เด็กและเยาวชนของมลรัฐ คือ ทรัพยากรอันมีคุณค่า และเป็นอนาคตของมลรัฐ เพื่อให้ประชากรที่กำลังพัฒนาได้มีการศึกษาที่ดี ซึ่งจำเป็นต่อการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ และเป็นที่พึงปรารถนา สถานิติบัญญัติ จึงเจตนาที่จะให้มลรัฐพลริต้าจัดระบบปรับปรุงโรงเรียน และตรวจสอบคุณภาพการศึกษาขึ้นภายในปี ค.ศ. 2000”

ทั้งนี้เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่ชัดเจนบนพื้นฐานหลักการที่ว่า (กมล สุดประเสริฐ และคณะ 2540 : 5)

1. สังคมถือว่า เด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ เป็นทรัพยากรที่สำคัญของชุมชน
2. บุคคลเหล่านี้ถือว่าเป็นผลผลิตอันเป็นประโยชน์ต่อชุมชน จะต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ
3. การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ จะต้องปรับปรุงโรงเรียนและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาเพื่อประกันว่านักเรียนบรรลุความสำเร็จ
4. ความรับผิดชอบในการบริหารจัดการศึกษา จะต้องมอบคืนให้บุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียน

การปฏิรูปการศึกษาของมลรัฐพลริต้าที่สำคัญ ได้แก่

1. ออกกฎหมายกระจายอำนาจการจัดการศึกษา เพื่อเป็นแม่บทในการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ
2. การกระจายอำนาจจะประสบความสำเร็จ ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย การบริหารการศึกษาในระดับล่างก็จะประสบความสำเร็จได้ง่ายขึ้น
3. ระหว่างการปฏิรูปการศึกษา ได้มีการพัฒนาบุคลากรทุกระดับอย่างกว้างขวาง รวมทั้งกรรมการโรงเรียนก็ได้รับการพัฒนาด้วย
4. ครูต้องทำงานหนักและมีความรับผิดชอบมากขึ้น ดังนั้นการให้ค่าตอบแทนจึงเป็นสิ่งต้องพิจารณา
5. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดการศึกษามากขึ้น ทำให้โรงเรียนมีการพัฒนาคุณภาพสูงขึ้น
6. ฝ่ายรัฐให้การสนับสนุนทางการศึกษามากขึ้น ทำให้ฝ่ายบริหารช่วยให้การปฏิรูปการศึกษาเป็นไปด้วยดี

ประเทศนิวซีแลนด์

ประเทศนิวซีแลนด์ เป็นประเทศที่ให้ประชาชนหรือชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมและกำหนดแนวทางในการบริหารการศึกษาอย่างแท้จริง เป็นการร่วมคิด ร่วมการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ

อยู่บนพื้นฐานปรัชญาที่ว่า “การศึกษาเพื่อชีวิต” (Education for life) โดยใช้หลักการกระจายอำนาจในการบริหาร หลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผล บุคลากร งบประมาณ

จุดประสงค์ในการปฏิรูปการศึกษา เพื่อเป็นการปรับปรุงคุณภาพการบริหารที่จะทำให้เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน เพื่อเกิดผลต่อทุกคนที่จะมีสิทธิเท่าเทียมกันในการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ก้าวสู่สังคมโลก

อุทัย บุญประเสริฐ (2542 : 68 - 69) ได้กล่าวถึง ประเทศนิวซีแลนด์ได้กำหนดเป้าหมายในการปฏิรูปการศึกษาไว้ดังนี้

1. ลดบทบาทจากส่วนกลาง ทั้งด้านการบริหารและงบประมาณ รวมทั้งลดหน่วยงานการบริหารการศึกษาระดับเขต ระดับเมืองออกไป
2. ให้มีการรับรองมาตรฐานและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
3. ให้มีหน่วยงานอิสระในการจัดการศึกษาโดยตรง
4. ให้โอกาสต่อประชาชน ท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น ในการกำหนดนโยบาย การบริหารบุคคล วิชาการ และงบประมาณ โดยให้สอดคล้องกับความต้องการชุมชนและท้องถิ่น

การกำหนดเป้าหมายของประเทศนิวซีแลนด์ เป็นการเน้นประเด็นสำคัญคือ การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ พิณสุดา สิริรังสี (2541 : 86 - 92) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของประชาชนว่า ประเทศนิวซีแลนด์ให้ความสำคัญต่อประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามแนวทางปฏิรูป โดยมีคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ส่วนการวางแผน การงบประมาณ วิชาการ การติดตามประเมินผล กล่าวคือ

1. การมีคณะกรรมการบริหารโรงเรียน (Board of trustees) มีองค์ประกอบโดยการสรรหาจากผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน หรือองค์กรท้องถิ่น ผู้แทนสาธารณชน จำนวน 3 - 7 คน ผู้แทนครู 1 คน ผู้แทนนักเรียน 1 คน และอาจารย์ใหญ่ เป็นกรรมการเลขานุการ โดยกรรมการจัดคัดเลือกบุคลากรเป็นประธานกรรมการ คณะกรรมการจะมีอำนาจหน้าที่บริหารโรงเรียน ในด้านหลักสูตร การจัดจ้าง และบริหารบุคลากร ด้านการเงินและทรัพย์สิน และงานด้านอื่นๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามแนวทางของต้นว่าด้วยการศึกษา (National Education Guideline) กฎหมายว่าด้วยเวลาการปฏิบัติงาน ระบบการประเมินตนเองช่วงเวลาตลอดปีของนักเรียน และการประกันความปลอดภัยของนักเรียน เป็นต้น

2. ในการวางแผนของโรงเรียน มีการร่วมวางแผนเพื่อดำเนินการตามแนวนโยบายการศึกษาชาติ รวมทั้งกรอบของหลักสูตรและความต้องการของชุมชน แล้วจึงมากำหนดเป็นแผนของ

โรงเรียน ทั้งแผนพัฒนาโรงเรียน (Development plan) และแผนยุทธศาสตร์ (Strategic plan)

3. ในการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการจากการศึกษา ทั้งในเรื่องหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร การประเมินผล และพิจารณาว่าหลักสูตรใดจะเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน เมื่อมีการประเมินผลแล้ว จะต้องรายงานให้ผู้ปกครองและสาธารณชนทราบ ในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนจะให้ผู้ปกครองและประชาชนเข้ามาดูการเรียนการสอนและให้ข้อเสนอแนะได้ ทั้งนี้โดยผ่านทางคณะกรรมการบริหารโรงเรียน หรือในการประชุมร่วมกันระหว่างครูและผู้ปกครอง ส่วนการเรียนการสอนในวิชาทักษะอาชีพ โรงเรียนจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วม โดยการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในวิชาชีพสาขาต่าง ๆ เป็นวิทยากรร่วมกับครูผู้สอนวิชานั้น ๆ และร่วมประเมินผลด้วย

4. การจัดทำธรรมนูญโรงเรียน (School charter) ซึ่งเป็นเสมือนแผนในการบริหารโรงเรียน โดยโรงเรียนทุกแห่งจะต้องจัดทำ กระทรวงศึกษาธิการจะทำรูปแบบกลางของธรรมนูญโรงเรียนไว้ โรงเรียนใดจะนำไปใช้ก็ปรับใช้ตามความต้องการของท้องถิ่นหรือชุมชน ในธรรมนูญโรงเรียนจะประกอบด้วย เป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียน ข้อมูลโรงเรียน ชุมชน ลักษณะพิเศษของโรงเรียน ความคาดหวังของโรงเรียนที่มีต่อชุมชน ความคาดหวังของนักเรียน / ผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียน แนวทางบริหารของชาติ

5. การใช้ทรัพยากรทางการศึกษา จะใช้งบประมาณของรัฐบาล แล้วโรงเรียนยังได้รับเงินเป็นค่าวัสดุ ครุภัณฑ์อาคารสถานที่ จากการสนับสนุนและบริจาคของประชาชนที่เห็นความสำคัญของการศึกษา

6. การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา โรงเรียนจะทำรายงานผลการจัดการศึกษาให้ผู้ปกครองทราบ รวมทั้งรายงานต่อสาธารณชน นอกจากนี้ยังมีชุมชนที่ติดตามการรายงานเองโดยวิธีต่างๆ ประชาชนและชุมชนจะให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feed Back) ผลการดำเนินงานของโรงเรียน โดยผ่านกรรมการบริหารโรงเรียน ในการประชุมครู ผู้ปกครอง หรือสื่อมวลชน หากประชาชนและชุมชนให้ข้อเสนอแนะแล้วไม่ปฏิบัติตาม จะไปสู่การไม่ร่วมมือและนำบุตรหลานไปเรียนที่อื่น ทำให้โรงเรียนขาดการยอมรับนั่นหมายถึง การได้รับการจัดสรรงบประมาณสำหรับโรงเรียนก็จะลดตามไปด้วย

ในการศึกษารูปแบบและแนวทางการบริหารฐานโรงเรียนของประเทศ นิวซีแลนด์ในด้าน การกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของประชาชนพบว่า ความสำเร็จเกิดจาก ปัจจัย 9 ประการ

1. ด้านนโยบาย รัฐมีนโยบายที่ชัดเจนและแนบแน่นในการปฏิรูปการศึกษา

2. มีบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการศึกษา ได้เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนส่งเสริมเป็นคณะทำงาน ทำการวิจัย ให้ข้อเสนออย่างเต็มกำลัง ทำให้สามารถจัดการศึกษาพัฒนาได้เป็นอย่างดี

3. มีการติดต่อสื่อสารที่ดี มีการทำความเข้าใจ มีการประชุม พบปะระหว่างกลุ่มต่างๆ อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

4. มีการสร้างเครือข่ายการทำงานไปยังสมาคม องค์กรเอกชน สื่อมวลชน และสถาบันการศึกษาต่างๆ เพื่อให้เกิดแรงสนับสนุน

5. มีการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานที่แน่นอน

6. ได้รับการสนับสนุนปัจจัยดำเนินการ กำลังงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ทั้งจากภาครัฐ และเอกชน ประชาชน และประชาสัมพันธ์ด้วยสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ

7. มีการตรวจสอบและถ่วงดุล (Cheek and balance) จากสำนักงานตรวจสอบคุณภาพการศึกษา (Education review office) และสำนักงานรับรองมาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษาและปฏิบัติงาน เพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐ หลักสูตร ธรรมนูญโรงเรียน ตลอดจนความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน

8. การยอมรับในความเสมอภาคและเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน ถึงแม้นิวซีแลนด์จะมีหลายกลุ่มหลายพันธุ์ ต่างระดับความคิดเห็น แต่ก็สามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้โดยมีนโยบายการศึกษาและเป้าหมายของหลักสูตรเป็นสื่อในการผสมผสานการยอมรับและความร่วมมือ

9. มีสถาบันสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือ หลังการปฏิรูปการศึกษามีองค์กรให้ความรู้แก่ครู และให้ความช่วยเหลือ หลังการปฏิรูปการศึกษามีองค์กรให้ความรู้แก่ครูและกรรมการโรงเรียน มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

ในการบริหารฐานโรงเรียนของนิวซีแลนด์ โดยการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ก่อให้เกิดผลดีหลายประการ คือ

1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้กับท้องถิ่นของตน
2. โรงเรียนมีอิสระในการจัดการศึกษามากขึ้น
3. ทำให้การบริหารมีความคล่องตัว
4. องค์กรประชาชนมีความเข้มแข็ง
5. ทำให้สถานศึกษาเกิดการแบ่งปันเพื่อพัฒนาคุณภาพ
6. สาธารณชนได้รับรู้ความเคลื่อนไหวทางการศึกษา

แต่กระนั้นในการบริหารฐานโรงเรียน โดยการกระจายอำนาจทางการศึกษาไปสู่โรงเรียน โดยผ่านคณะกรรมการบริหารโรงเรียน (Board of Trustees) ก็มีผลกระทบ ปัญหา อุปสรรค ในบางประการ ทั้งในเรื่องของคุณภาพของคณะกรรมการที่เกิดขึ้นจากการ แข่งขันระหว่างโรงเรียน ในการพัฒนาโรงเรียน ผู้ปกครองมีโอกาที่จะเลือกโรงเรียนเพื่อส่งบุตรหลานเข้าเรียน ซึ่งหมายถึงโรงเรียนที่ได้รับความนิยมจากผู้ปกครอง มีนักเรียนจำนวนมาก ทำให้โรงเรียนได้รับงบประมาณ รายหัวจากรัฐบาลเพิ่มมากขึ้น สามารถพัฒนาโรงเรียนได้ทุกด้านเพราะมีงบประมาณเกือหนุนอย่างเพียงพอ ส่วนโรงเรียนที่มีกำลังปัจจัยในการพัฒนาน้อย ต้องยุบเลิกไปในที่สุด ปัญหาที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องทำงานหนักขึ้นในการตอบสนองความต้องการของชุมชน บทบาทการบริหารเปลี่ยนไป ทำให้มีการลาออกอยู่เรื่อย ๆ ในระยะแรกของการกระจายอำนาจ

ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี

ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี เป็นประเทศที่อยู่ในเอเชียเช่นเดียวกับประเทศไทยที่มีการพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว เป็นประเทศหนึ่งที่อยู่ในช่วงกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม อุตสาหกรรม ด้านเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ เช่นเดียวกับหลายๆ ประเทศ ดังนั้นการสร้างคนในชาติให้มีคุณภาพโดยใช้การศึกษาเป็นพื้นฐาน จึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนา

การปฏิรูปการศึกษาของประเทศสาธารณรัฐเกาหลี จึงเริ่มต้นจากการตั้ง คณะกรรมการ มีชื่อเรียกว่า คณะกรรมการแห่งประธานาธิบดีเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (The Presidential Commission on Education Reform) เมื่อ ค.ศ. 1994 และได้ประกาศแผนการปฏิรูปการศึกษา เป็นครั้งแรก เรียกว่า “ระบบการศึกษาใหม่” (New Education Systems) เพื่อให้เป็นระบบการศึกษา ที่มุ่งสู่ยุคโลกาภิวัตน์ “สังคมการศึกษาแบบเปิดและตลอดชีวิต”

ความสำคัญที่เป็นยุทธวิธีในการปรับเปลี่ยนเพื่อการปฏิรูปการศึกษา โดยวิธีการบริหาร ฐานโรงเรียนเพื่อให้ท้องถิ่น มีบทบาทในการสนองตอบความต้องการของชุมชนมากขึ้น มีการตั้งสภา คณะกรรมการโรงเรียน (School Council) ซึ่งประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา ผู้บริหาร โรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ศิษย์เก่า จำนวน 7 - 15 คน เพื่อทำหน้าที่ในการบริหารโรงเรียน มีอำนาจในการพิจารณางบประมาณ หลักสูตรบุคลากร และการสร้างธรรมเนียมโรงเรียน กรรมการชุดนี้จะอยู่ในวาระคราวละ 1 ปี และสามารถเป็นติดต่อกันได้ 3 วาระ นอกจากนี้ยังมีชุมชน ผู้ปกครอง ทำหน้าที่ในการสนับสนุนการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอีกด้วย

ความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษาโดยการบริหารฐานโรงเรียนของประเทศสาธารณรัฐ เกาหลี มีปัจจัยสำคัญ คือ

1. มีการศึกษาเป้าหมายการพัฒนาประเทศไว้อย่างชัดเจนว่า จะปรับเปลี่ยนจากเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรม ความเป็นชาตินิยม โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ
2. ตั้งงบประมาณ ที่จำเป็นค่าใช้จ่ายทางการศึกษาอย่างเพียงพอ และให้มีระบบภาษีการศึกษา
3. ใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการปฏิรูปการศึกษาไปพร้อมกันทั้งระบบ ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ
4. เป็นโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน ในรูปคณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งเป็นการบริหารฐานโรงเรียนนั่นเอง มีหน้าที่บทบาทในการร่วมพิจารณางบประมาณ ด้านวิชาการ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
5. มีการติดตามประเมินผล โดยรัฐให้ท้องถิ่นจัดตั้งคณะกรรมการประเมินมาตรฐานคุณภาพ แล้วนำผลการประเมินเพื่อการจัดสรรงบประมาณให้เป็นกรณีพิเศษ และประเมินโดยกึ่งรัฐกึ่งเอกชน ในรูปขององค์กรอิสระ ที่ทำการประเมินการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปจนถึงอุดมศึกษา

ผลจากการศึกษา การบริหารโรงเรียนของต่างประเทศ ได้ข้อสรุปหลักการ แนวคิดและการบริหารจัดการที่เป็นการปฏิรูประบบบริหารการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงจากการสั่งการจากบนลงล่าง (Top down) เป็นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการ โดยให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการ ทั้งนี้ด้วยเหตุ การปฏิรูปการศึกษา เพราะการศึกษาที่มีคุณภาพต่ำ ไม่ตอบสนองต่อผู้รับบริการได้ทันทั่วถึง แนวคิดการกระจายอำนาจ การบริหารไปยังสถานศึกษาและชุมชนให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในรูปของการปฏิรูปการศึกษาในแต่ละประเทศที่มีเป้าหมายสุดท้าย คือการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ดังนั้นการศึกษาการบริหารฐานโรงเรียนของประเทศต่างๆ จึงเป็นบทเรียนสำคัญในการปรับโครงสร้างการบริหารจัดการของสถานศึกษาให้เหมาะสมกับการบริหารของสังคมไทย

การบริหารฐานโรงเรียนในประเทศไทย

การบริหารและการจัดการศึกษาในอดีต รัฐดำเนินการจัดการศึกษาเองเป็นส่วนใหญ่ มีระบบการศึกษาภายใต้ระบบราชการทางการศึกษา เป็นการรวมอำนาจไว้ส่วนกลาง ซึ่งนอกจากจะไม่ก่อเกิดประสิทธิภาพในการบริหาร แล้วยังมีผลเสียต่อคุณภาพและการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย

ปัจจุบันพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีการกระจายอำนาจจัดการศึกษาไปยังเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกระทรวงศึกษาจะทำหน้าที่ด้านนโยบาย แผนมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากร ติดตามตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาที่กระจายอำนาจด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

สาระบัญญัติดังกล่าวจะนำไปสู่การกระจายอำนาจจากหน่วยงานในส่วนกลาง ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังคณะบุคคลและหน่วยงานที่รองรับ โดยเฉพาะโรงเรียนจะเป็นหน่วยงานปลายทาง ความสำเร็จของการบริหารจัดการของสถานศึกษา จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง และการที่สถานศึกษาจะปฏิบัติภารกิจได้สำเร็จตามความมุ่งหวัง สถานศึกษาจะต้องแยกแยะภารกิจที่ต้องปฏิบัติให้ชัดเจน และสามารถให้คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นกลไกในการบริหารในการกำกับส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษาให้เกิดผล ตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542

สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา และรวมถึงรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียน ตลอดจนได้ดำเนินการโรงเรียนนำร่องปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จำนวน 250 โรงเรียน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา มีโรงเรียนที่ทดลองการบริหารฐานโรงเรียนนำร่องที่ประสบผลสำเร็จในระดับพึงพอใจ กล่าวคือ มุ่งปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อผู้เรียนเป็นหลัก และโรงเรียนเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 93 (บ้านลาดตะเคียน) ได้พัฒนาระบบบริหารโดยให้บุคลากรทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมบริหารพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย โดยเชื่อว่า "การบริหารฐานโรงเรียนที่มีชุมชนเป็นหลัก" คณะกรรมการมีการประชุมวางแผน กำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาโรงเรียน ให้มีการส่งเสริมสนับสนุนและแก้ไขปัญหาคอขวดต่างๆ ทำให้การบริหารจัดการศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ส่งผลต่อการพัฒนาระบบบริหารฐานโรงเรียนดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ จังหวัดเพชรบุรี มีวิธีการบริหารฐานโรงเรียนโดยการบูรณาการความคิดไปสู่การปฏิบัติ ให้สามารถมุ่งเน้นปฏิรูปการเรียนรู้โดยการกระจายอำนาจการบริหารตนเองอย่างอิสระ การมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและชุมชน เพื่อผลให้การปฏิรูปการศึกษابรรลุตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยกำหนดกรอบความคิด วิธีการบริหารจัดการ แยกเป็น 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 กรอบความคิดที่ไม่ติดรูปแบบ

ส่วนที่ 2 แนวทางสร้างความตระหนัก

ส่วนที่ 3 ยุทธศาสตร์สำคัญที่เพียรพยายาม

ส่วนที่ 4 ความสำเร็จที่คาดหวัง

ส่วนที่ 5 สู่ระบบที่ยั่งยืน

การบริหารฐานโรงเรียน เป็นการบริหารจัดการที่เป็นไปตามความต้องการของโรงเรียนเอง โดยการบริหารมีส่วนร่วม จัดกิจกรรมทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อคุณภาพในการเรียนรู้ของนักเรียนสู่ระบบที่ยั่งยืนสืบไป

การบริหารและการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

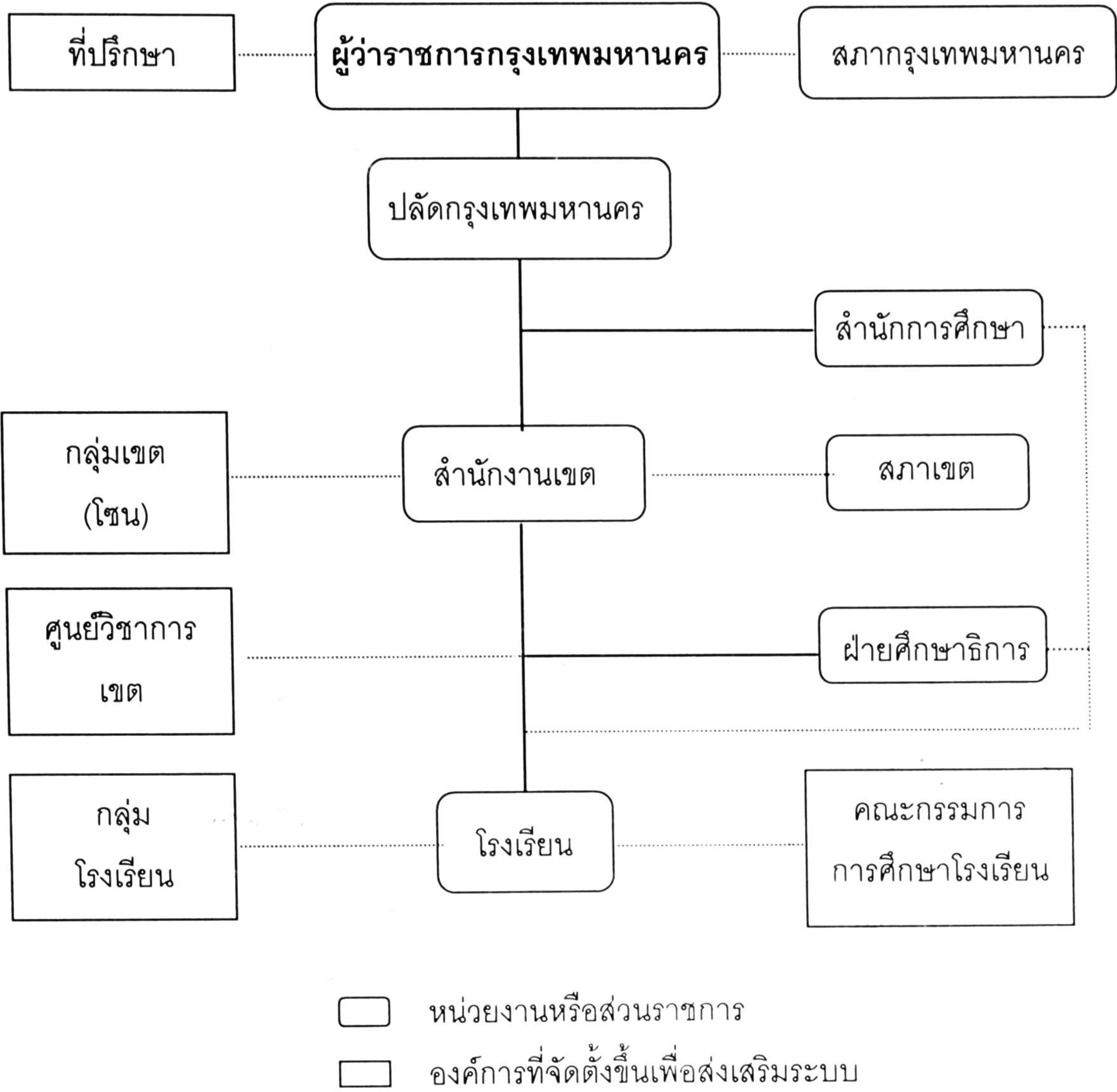
กรุงเทพมหานคร เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2515 ซึ่งมีการพัฒนาการมาจากเทศบาลกรุงเทพฯ และเทศบาลนครธนบุรีเดิม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2481 มาแล้ว ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในพื้นที่ ยังมีการพัฒนาที่ยาวนานมากกว่า คือ นับตั้งแต่มีโรงเรียนของราษฎรแห่งแรกที่วัดมหรณพาราม เมื่อปี พ.ศ. 2427 สภาพการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ต่อเนื่องยาวนานผ่านยุคสมัยของประวัติศาสตร์การศึกษาไทยมาตั้งแต่ต้น

ปัจจุบันกรุงเทพมหานคร มีโรงเรียนในสังกัด 431 โรงเรียน มีสำนักการศึกษาดูแลการจัดการศึกษา ส่วนสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ได้มีการปรับปรุงระบบบริหารและจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติระบบการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาลงสู่ระดับโรงเรียนให้มากที่สุด เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 โดยจัดสรรงบประมาณให้ศูนย์วิชาการเขตดำเนินการพัฒนาการศึกษา การโอนงบประมาณให้สำนักงานเขตและโรงเรียนดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเอง ซึ่งเป็นวิธีการมอบอำนาจที่จะทำให้เกิดความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น ประกอบกับมีการปรับเพิ่มบทบาทคณะกรรมการโรงเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชน มีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของโรงเรียน มากกว่าการเป็นคณะกรรมการอุปถัมภ์ ในการให้การสนับสนุนด้านการเงินของโรงเรียนเท่านั้น (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร 2544 : 22)

ภารกิจหน้าที่การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาตามมาตรา 89 (21) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ในหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบ แต่ในส่วนที่เกี่ยวข้อง คือ สำนักการศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาร่วมกับสำนักงานเขต โดยฝ่ายการศึกษาจัดการศึกษาระดับอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา (เฉพาะโรงเรียนที่เปิดสอน

ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา) ในการจัดการศึกษา มีองค์การที่จัดตั้งภายในเพื่อเสริมระบบ ได้แก่ กลุ่มเขต (โซน) ซึ่งมี 6 กลุ่ม และศูนย์วิชาการเขต กลุ่มโรงเรียน และคณะกรรมการโรงเรียน ที่จะทำให้การจัดการศึกษาพัฒนาคุณภาพยิ่งขึ้น ดังแสดงเป็นแผนภูมิที่ 2 ได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 การบริหารการศึกษากรุงเทพมหานคร
ที่มา : สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร 2544 : 36

การบริหารและจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดอัมพวา

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เพื่อให้มีความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก การบริหารจัดการด้านการศึกษาตามแนวทางที่ถูกต้อง เหมาะสมกับสภาพความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมของประเทศ จะต้องสามารถสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมไทย ทั้งยังสร้างความสมดุลและกลมกลืนของการพัฒนาระหว่างด้านต่าง ๆ ได้

การบริหารงานในโรงเรียนเป็นงานที่มีความสำคัญที่จะต้องพัฒนาให้ทันสมัย ทั้งนี้เพราะการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงและเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ลักษณะนี้ก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ ซึ่งมีทั้งปัญหาภายในระบบการศึกษาและปัญหานอกระบบการศึกษา ได้แก่ ปัญหาเจตคติของครูที่มีต่อวิชาชีพ ปัญหาครูไม่เข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและวิธีสอน การไม่กล้าแสดงออกหรือเสนอความคิดเห็นในทางสร้างสรรค์ของครู ปัญหาพฤติกรรมของนักเรียน ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในชุมชน ปัญหาต่างๆ เหล่านี้จำเป็นต้องหาทางแก้ไข โดยจัดการศึกษาให้สนองต่อจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549)

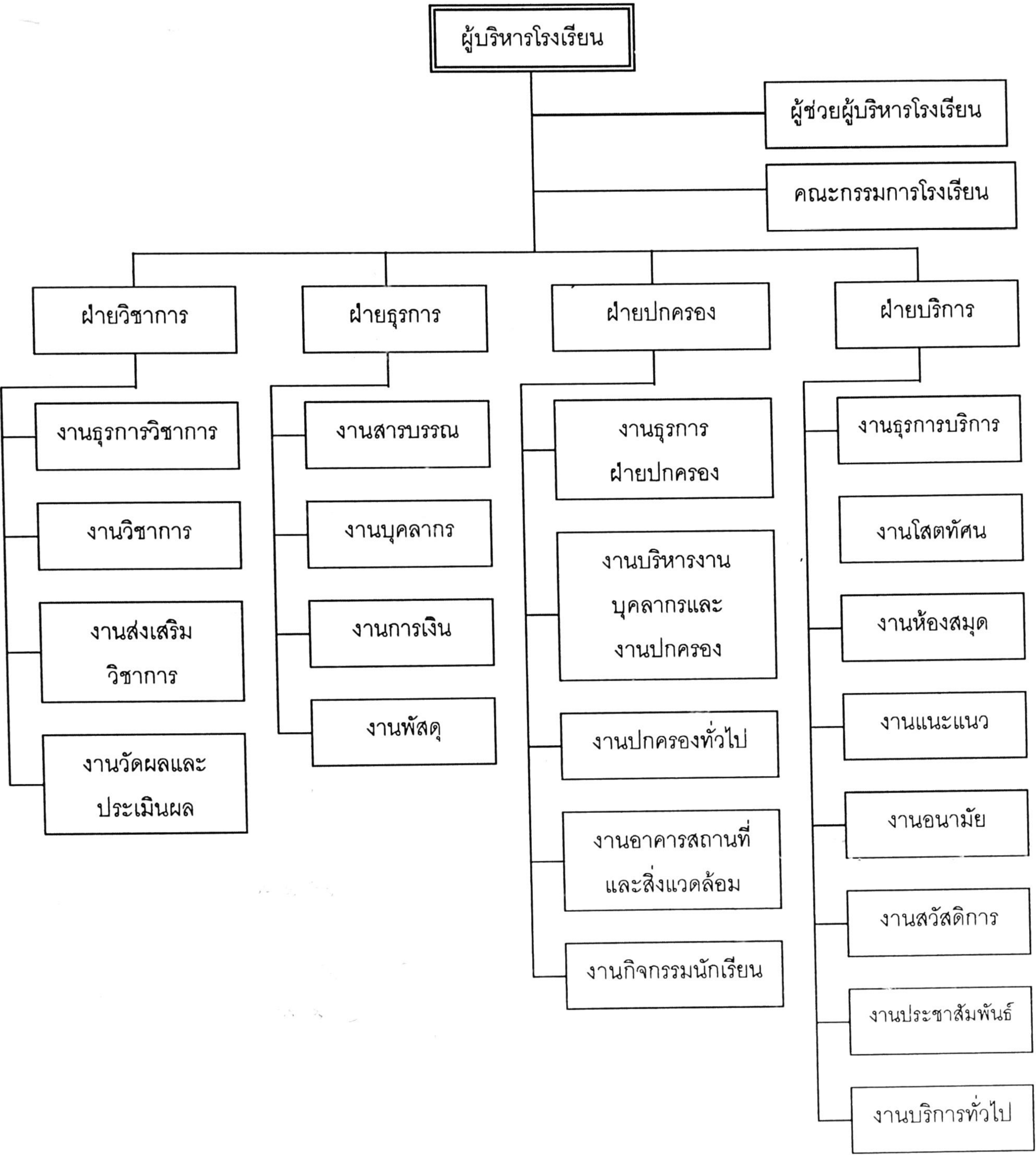
โรงเรียนวัดอัมพวาเป็นโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล จนถึงระดับประถมศึกษา การบริหารการศึกษาของโรงเรียนนอกจากอาศัยแนวทางตามหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แล้ว ยังต้องดำเนินการให้เป็นไปตามแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานครฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2545 – 2549) ด้วย ทั้งนี้เพราะ กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางความเจริญของประเทศ จึงมีความก้าวหน้าและความเจริญทางด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาแตกต่างจากจังหวัดอื่นๆ ในประเทศ การวางแผนพัฒนาการศึกษาจึงต้องจัดให้สอดคล้องเหมาะสม กับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น เพื่อให้การศึกษาของโรงเรียนก้าวหน้ามีมาตรฐาน ทันสมัย ดำรงความเป็นไทยในความเป็นสากล เป็นโรงเรียนแห่งความพึงพอใจ (SMILE SCHOOL) ตามนโยบายของกรุงเทพมหานครต่อไป

ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนวัดอัมพวา

โรงเรียนวัดอัมพวา ตั้งอยู่เลขที่ 111 ซอยจรัญสนิทวงศ์ 22 แขวงบ้านช่างหล่อ เขต บางกอกน้อย มีพื้นที่ 1 ไร่ 3 งาน 80 ตารางวา ที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของวัดอัมพวา โดยวัดอัมพวาให้ใช้พื้นที่ร่วมกับศูนย์เยาวชนอัมพวา ก่อตั้งในปี พ.ศ. 2476 เดิมมีชื่อว่าโรงเรียนประชาบาลสวนอนันต์

และตำบลวัดโพธิ์เรียง ใช้ศาลาการเปรียญวัดอัมพวาเป็นที่เรียน เปิดเรียนครั้งแรกมีนักเรียน 132 คน ทำการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีร้อยโทยัง สีมานนท์ เป็นครูใหญ่คนแรก ภายหลังโอนไปสังกัดเทศบาลธนบุรี พ.ศ. 2514 มีการรวมเทศบาลนครกรุงเทพเข้ากับ เทศบาลธนบุรีและ พ.ศ. 2515 เปลี่ยนเป็น กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันเปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลศึกษา ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียน 466 คน ข้าราชการครู 19 คน

การจัดระบบการบริหารการศึกษาของโรงเรียนวัดอัมพวา เป็นการดำเนินงานที่มีขอบข่ายรับผิดชอบเกี่ยวกับงานวิชาการ งานธุรการ งานปกครอง งานบริการ ซึ่งแต่ละงานจะมีอำนาจหน้าที่ ให้การศึกษาอบรม ดูแล ที่จะทำให้เกิดคุณภาพต่อนักเรียน ตามแผนภูมิโครงสร้างระบบบริหาร ดังแผนภูมิที่ 3 ต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 3 โครงสร้างระบบบริหารงานของโรงเรียนวัดอัมพวาปัจจุบัน

ที่มา : โรงเรียนวัดอัมพวา พ.ศ. 2545 : 10

สภาพโดยทั่วไปของโรงเรียนวัดอัมพวา

1. สภาพชุมชน เดิมชุมชนประกอบอาชีพทำสวน ที่ดินรอบๆ โรงเรียนเป็นกรรมสิทธิ์ของวัดอัมพวาให้ชุมชนเช่าปลูกบ้านพักอาศัย ซึ่งค่อนข้างแออัด ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง รองลงมาค้าขาย รับราชการและทำงานรัฐวิสาหกิจ

2. ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนวัดอัมพวามีสถานภาพครอบครัว รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การนับถือศาสนาและวุฒิการศึกษา ดังต่อไปนี้

3. สถานภาพของครอบครัว

นักเรียนอยู่กับมารดา	ร้อยละ 41.04
อยู่ร่วมกับบิดามารดา	ร้อยละ 30.76
อยู่กับบิดา	ร้อยละ 12.82
อาศัยญาติหรือบุคคลอื่น	ร้อยละ 15.38

4. รายได้ของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง

5,000 – 8,000 บาท	ร้อยละ 90.26
8,000 – 20,000 บาท	ร้อยละ 7.96
20,000 บาทขึ้นไป	ร้อยละ 2.05

5. การนับถือศาสนา

ศาสนาพุทธ	ร้อยละ 97.44
ศาสนาอิสลาม	ร้อยละ 2.56

6. วุฒิการศึกษาของบิดามารดา

ประถม/มัธยมศึกษา	ร้อยละ 93.86
อาชีวศึกษา	ร้อยละ 3.84
ปริญญาตรี	ร้อยละ 2.30

อุปสรรคในการพัฒนาโรงเรียน

โรงเรียนวัดอัมพวาประสบปัญหาและอุปสรรคที่สะสมมานานหลายปี โดยคณะครูได้พยายามมุ่งมั่นที่จะแก้ไขตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จตามที่คาดหวัง ปัญหาอุปสรรคดังกล่าว ได้แก่

1. สภาพปัญหาอันเกิดจากชุมชน

1.1 ด้านการใช้สถานที่ของโรงเรียน ประชาชนทุกวัยตั้งแต่ผู้สูงอายุ วัยกลางคน วัยรุ่น และเด็กๆ นิยมมาใช้สถานที่ของโรงเรียนวัดอัมพวา เล่นกีฬา ออกกำลังกายหลังเลิกเรียนเป็นจำนวนมากทุกวัน ทั้งนี้เพราะโรงเรียนเป็นสถานที่ออกกำลังกาย ตามนโยบายลานกีฬาต้านยาเสพติดของ

กรุงเทพมหานคร และเป็นกิจกรรมของศูนย์เยาวชนอัมพวาอีกภารกิจหนึ่งด้วย กีฬาที่นิยมเล่นคือ ฟุตบอล ตั้งแต่เวลา 18.00 – 21.00 น. กิจกรรมนันทนาการคือกายบริหารประกอบดนตรีทุกวัน ส่วนวันหยุดจะเล่น ตั้งแต่เวลา 09.00 – 21.00 น. ซึ่งขัดต่อระเบียบของลานกีฬาที่ใช้สถานที่ได้ ระหว่างเวลา 17.00 – 20.00 น. ผลของการใช้สถานที่ทำให้ต้นไม้ สวนหย่อมของโรงเรียนเสียหาย มีขยะและสิ่งสกปรกทั้งบริเวณสนาม ชุกชอนตามต้นไม้ สวนหย่อมต่างๆ เป็นจำนวนมากในตอนเช้า ทุกวันเป็นภาระหนักของภารโรงที่ต้องกวาดและเก็บขยะตามบริเวณต่างๆ ให้สะอาดงามตา ก่อนที่ครู และนักเรียนจะมาโรงเรียน ต้องปลูกไม้กระถาง ไม้ดอก ไม้ประดับเสริมทุกสัปดาห์ และต้องแบ่งงบประมาณส่วนหนึ่งมาปรับปรุงสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอ แม้โรงเรียนจะขอความร่วมมือในการรักษา ความสะอาดและการรักษาสถานที่ก็ยังไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร

1.2 ด้านเศรษฐกิจของผู้ปกครอง ผู้ปกครองบางส่วนไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา จึงไม่กวดขันด้านการมาเรียน ด้านการทบทวนความรู้ที่บ้านของบุตรหลานตามคำร้องขอของ โรงเรียน ผู้ปกครองส่วนหนึ่งอาศัยบุตรหลานช่วยหารายได้เลี้ยงครอบครัวด้วยการนำสติ๊กเกอร์ รูปลอก ไปขายตามสถานที่ต่างๆ ทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด โดยแต่งเครื่องแบบนักเรียน และแอบอ้างชื่อของโรงเรียนว่า จะนำรายได้มาช่วยเหลือการจัดกิจกรรมและโครงการอาหารกลางวัน ของโรงเรียน คณะครูได้ดำเนินการห้ามปรามและขอความร่วมมือจากทั้งผู้ปกครองและผู้นำชุมชน แต่ยังไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากการขายสติ๊กเกอร์ทำรายได้ให้แก่ครอบครัว ถึงวันละประมาณ 600 – 800 บาท อย่างไรก็ตามเมื่อโรงเรียนได้จัดประชุมเจรจาขอความร่วมมือจากผู้ปกครองเหล่านี้ ก็ได้ผลระดับหนึ่ง คือ เด็กๆ เหล่านี้จะไม่ขาดเรียนไปขายสติ๊กเกอร์ในวันราชการอีก โดยจะไปขาย เฉพาะวันหยุดราชการ แต่ยังคงสวมเครื่องแบบนักเรียนโรงเรียนวัดอัมพวาไปจำหน่ายสติ๊กเกอร์อยู่ เพราะการแต่งกายเครื่องแบบนักเรียนจะทำให้ผู้พบเห็นสงสัยว่า ช่วยซื้อสติ๊กเกอร์ทำให้มีรายได้เพิ่ม มากขึ้น

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาการขาดเรียนของนักเรียนที่ย้ายติดตามผู้ปกครอง ไปประกอบอาชีพที่อื่น โดยทางโรงเรียนไม่สามารถติดตามได้อีกจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.14

1.3 ปัญหาการแพร่ระบาดของสิ่งเสพติด ในปี พ.ศ. 2544 การแพร่ระบาดของ ยาเสพติดในชุมชนมีมาก และถูกเจ้าหน้าที่บ้านเมืองปราบปรามอย่างหนัก โรงเรียนจะเป็นแหล่งที่ ผู้ติดยาเสพติดเห็นว่าปลอดภัยที่สุดจึงแอบเข้ามาเสพเป็นประจำ ได้แก่ บริเวณข้างหอสมุด กาญจนภิเษก ในห้องน้ำนักเรียน บริเวณด้านข้างสนาม ใต้ต้นไม้ ที่โรงเรียนจัดเป็นที่พักผ่อนให้ ผู้ปกครองและนักเรียน และในห้องเก็บของหลังอาคาร 1 โดยจะแฝงเข้ามากับเยาวชนที่มาเล่นกีฬา บางครั้งจะเสพอย่างเปิดเผยในเวลากลางวันที่ศาลาพักผู้ปกครอง ในห้องน้ำนักเรียนและหลังเวที

กลางแจ้ง เจ้าหน้าที่ของโรงเรียนได้ขอร้องให้หยุดการกระทำและเชิญออกไปนอกบริเวณโรงเรียน แต่ไม่ได้รับความร่วมมือ แม้จะแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ยังไม่ได้ผล ยังมีผู้ติดยาเสพติดเข้ามาในบริเวณโรงเรียนเป็นประจำทั้งกลางวันและกลางคืน

2. สภาพปัญหาอันเกิดจากโรงเรียน

2.1 ด้านบุคลากร ครูมีภาระงานการปฏิรูปการศึกษาที่จะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลายอย่าง ได้แก่ การจัดบรรยากาศชั้นเรียน การเตรียมการสอน พร้อมสื่อการสอนให้เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชา และความสนใจของผู้เรียน ตามการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การดูแลสุขภาพอนามัยของนักเรียน การทำวิจัยในชั้นเรียน การแก้ไขปัญหาทางพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล การร่วมดำเนินการจัดโครงการและกิจกรรมนักเรียนตลอดปีการศึกษา ซึ่งทำให้ครูต้องอุทิศเวลาออกราชการให้กับโรงเรียนเป็นประจำ บางคนประสบปัญหาความเครียดเมื่อดำเนินการไม่ทันตามเพื่อนครู บางคนมีปัญหาด้านสุขภาพ เนื่องจากมีเวลาพักผ่อนไม่เพียงพอ

2.2 ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา นับตั้งแต่เดือนตุลาคม 2542 โรงเรียนได้ดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ครูจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการส่งครูไปอบรมวิธีการสอนแบบต่างๆ คนละไม่น้อยกว่า 3 ครั้งต่อปี มีการนำระบบนิเทศภายในมาใช้อย่างเต็มรูปแบบ ได้แก่ การจับคู่สังเกตการสอน ที่เรียกว่า นิเทศการสอนแบบคู่สัญญา (Buddy Supervision) โดยดำเนินการควบคู่ไปกับบทบาทของครูแกนนำและครูเครือข่าย ให้ครูสาธิตการสอนและนำประสบการณ์การอบรมมาขยายผลให้เพื่อนครูทราบในที่ประชุม ทั้งนี้เพื่อให้ครูจัดกระบวนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการปฏิรูปดังกล่าวยังไม่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ เนื่องจากบุคลากรของโรงเรียนยังอยู่ในขั้นกำลังพัฒนาที่จะมุ่งไปสู่การปฏิรูปการศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพภายใน ดังนั้นจะต้องใช้เวลาอีกระยะหนึ่ง จึงจะมีพฤติกรรมการสอนที่หลากหลาย และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างถาวร

ข้อจำกัดในการพัฒนาโรงเรียนวัดอัมพวา

1. ด้านงบประมาณ งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากราชการไม่พอเพียงต่อความต้องการในการพัฒนาการศึกษาตามภารกิจของโรงเรียน

2. อัตรากำลัง ปริมาณงานกับจำนวนบุคลากรไม่สมดุลกัน การขาดอัตรากำลังทำให้ประสิทธิภาพการทำงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายของแผนงานที่วางไว้

3. การส่งเสริมศักยภาพบุคลากร การส่งครูไปอบรมเพื่อส่งเสริมศักยภาพให้มีความรู้ในวิชาชีพมากขึ้นนั้น หากไปในระยะเวลาเปิดภาคเรียนจะกระทบกระเทือนต่อการเรียนการสอน

นอกจากนั้นการที่โรงเรียนจัดกิจกรรมเสริมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนมากเกินไป จะเบียดบังเวลาของนักเรียนบางส่วนได้

4. ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ของโรงเรียนอาศัยอยู่ เป็นอุปสรรคในการจัดกิจกรรมพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ทำให้ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร

5. การจัดการศึกษาที่ซ้ำซ้อนในพื้นที่เดียวกัน ที่มีหลายสังกัด คือโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา โรงเรียนเอกชน โรงเรียนสาธิต โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครไม่สามารถเกณฑ์หรือคัดเลือกเด็กเข้าเรียนได้ ฉะนั้นนักเรียนที่เข้าเรียนจึงเป็นวิธีที่ไม่ผ่านการคัดเลือกจากโรงเรียนในสังกัดอื่นๆ นักเรียนที่เหลือเหล่านี้จึงจะมาสมัครเข้าเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งโรงเรียนวัดอัมพวาก็ประสบปัญหานี้ คือ นักเรียนจะมีสภาพความพร้อมต่ำ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และครอบครัวแตกแยก เป็นต้น จึงเป็นการจัดการศึกษาให้กับกลุ่มคนระดับล่างสุดแก่สังคมคาดหวังจะให้มีความทัดเทียมกับโรงเรียนที่ให้บริการกลุ่มคนที่อยู่บนสุด จึงเป็นข้อจำกัดและยากต่อการพัฒนา

6. การมีส่วนร่วมยังไม่เกิดประสิทธิภาพ ครูยังคุ้นเคยกับการทำงานวิธีเก่าๆ ต้องใช้วิธีการสั่งการ คณะกรรมการโรงเรียนมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำน้อย ทั้งๆ ที่โรงเรียนได้เปิดโอกาสให้แล้ว

จากข้อจำกัดในการพัฒนาและผลการดำเนินงานที่ผ่านมา โรงเรียนวัดอัมพวา จึงได้กำหนดพันธกิจและแผนยุทธศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษา ปี 2546 เป็นต้นไป ทั้งนี้ได้อาศัยแผนพัฒนาของกรุงเทพมหานคร แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติมาเป็นตัวกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาในปีนี้ด้วย โดยได้ระดมความร่วมมือจากคณะครูในโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียน ผู้ปกครอง ให้มีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิด และจัดทำเป็นแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนวัดอัมพวา ปีการศึกษา 2546 – 2548 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้เหมาะสมกับสภาพ และความต้องการของท้องถิ่น ท้นต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติ

วิสัยทัศน์ของโรงเรียนวัดอัมพวา

โรงเรียนวัดอัมพวาจะสร้างนักเรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจรณ์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง มีวิสัยทัศน์ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง จะส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของครูในการ

จัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการใช้นวัตกรรมทางการศึกษาและเลือกใช้เทคโนโลยีการสอนที่เหมาะสม จะบริหารงานเป็นระบบ และสร้างเสริมความสัมพันธ์ความร่วมมืออันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) แผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2545 – 2549) แผนพัฒนาไปสู่วิสัยทัศน์การศึกษาของกรุงเทพมหานคร และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อพัฒนาไปสู่มาตรฐานการศึกษาและการประเมินคุณภาพภายนอกต่อไป
2. จัดกิจกรรมการเรียนการสอน สร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ให้แก่นักเรียน
3. ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับธรรมชาติวิชา เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง มีวิสัยทัศน์ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
4. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของครู ทางวิชาการเพื่อให้ครูมีประสบการณ์ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบันและนำความรู้มาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการใช้นวัตกรรมทางการศึกษาและเลือกใช้เทคโนโลยีการสอนที่เหมาะสม
5. พัฒนาองค์กร โดยการบริหารงานอย่างเป็นระบบ มีการกระจายอำนาจให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และมีความร่วมมือช่วยเหลือกันด้านวิชาการ
6. สร้างเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์

แผนยุทธศาสตร์

ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนมีแผนยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษา ดังนี้

1. พัฒนางานด้านวิชาการ เพื่อแก้ไขปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนส่วนที่ไม่น่าพอใจ โดยมีแนวทางและมาตรการในการดำเนินงานดังนี้
 - 1.1 พัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สนับสนุนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรง ได้ปฏิบัติจริง สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
 - 1.2 ใช้หลักการนิเทศภายในอย่างมีประสิทธิภาพ และมีวิธีการวัดผลประเมินผลที่เน้นการประเมินอย่างเป็นกระบวนการตามสภาพที่เป็นจริงอย่างต่อเนื่อง มากกว่าวัดผลเฉพาะปลายปี

1.3 สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูมีวัสดุการสอน สื่อการสอนที่ทันสมัย ใช้ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน และใช้นวัตกรรมการสอนได้เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชา

1.4 จัดเข้าค่ายทางวิชาการแบบไม่พักค้าง ได้แก่ ค่ายภาษาไทย ค่ายวิทยาศาสตร์ ค่ายภาษาอังกฤษ

1.5 จัดครูดนตรีมาสอนดนตรีสากล และจัดทำวงเมโลเดียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6

2. พัฒนากิจการ กิจกรรมและสวัสดิการนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข มีความมั่นใจในตนเองและสามารถช่วยตนเองได้โดยมีแนวทางและมาตรฐานในการดำเนินงานดังนี้

2.1 จัดอาหารกลางวันอาหารเสริมและดูแลสุขภาพให้นักเรียนมีภาวะโภชนาการ และสุขภาพอนามัยที่ดี

2.2 จัดหาทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่ขาดแคลน

2.3 จัดกิจกรรมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย ส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีไทย

2.4 ปลุกฝังลักษณะนิสัยด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านระเบียบวินัยในตนเองให้กับนักเรียน

2.5 จัดเข้าค่ายส่งเสริมกิจกรรมนักเรียนปีละ 2 ครั้ง และจัดกิจกรรมอื่นๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนและสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ได้แก่ ค่ายจริยธรรม ค่ายลูกเสือ ยุวกาชาด จัดนิทรรศการแสดงผลงานนักเรียน กีฬาสี

3. พัฒนางานด้านธุรการ การเงินและพัสดุ เพื่อให้มีประสิทธิภาพ เป็นระเบียบ รวดเร็ว ถูกต้องตามระเบียบของกรุงเทพมหานคร เป็นที่เชื่อถือศรัทธาของบุคลากรในโรงเรียนและชุมชน โดยแนวทางและมาตรการในการดำเนินงานดังนี้

3.1 จัดทำบัญชี ทะเบียน เอกสารต่างๆ ของงานธุรการ การเงินและพัสดุให้เป็นปัจจุบัน และถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ

3.2 ส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถปฏิบัติงานด้านธุรการการเงินและพัสดุ ได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลสูงสุด

3.3 บริหารจัดการด้านงบประมาณ ที่ได้รับจัดสรรจากกรุงเทพมหานคร และเงินอุดหนุนจากรัฐบาลตลอดจนเงินนอกงบประมาณ ให้เป็นไปตามลำดับความสำคัญและความต้องการของบุคลากรในโรงเรียน เพื่อประโยชน์สูงสุดของโรงเรียน

4. พัฒนางานบุคลากร เพื่อให้ครูมีคุณวุฒิ คุณธรรม มีวิสัยทัศน์กว้างไกล และมีความภาคภูมิใจในวิชาชีพของตนโดยมีแนวทางและมาตรการในการดำเนินงานดังนี้

4.1 ส่งเสริมความรู้ความสามารถด้านวิชาการ โดยการส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรม โดยโรงเรียนเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย

4.2 จัดทัศนศึกษาเยี่ยมชมโรงเรียนดีเด่นทางด้านต่าง ๆ

4.3 ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและจะได้จัดทำเป็นผลงานต่อไป

4.4 ใช้กระบวนการนิเทศการสอนให้ครูสามารถใช้ระบบนิเทศ แบบคู่สัญญา (Buddy Supervision) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.5 สนับสนุนให้ครูแกนนำสร้างครูเครือข่ายเพื่อพัฒนาการสอนร่วมกัน

4.6 จัดบุคลากรให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถและความถนัด

4.7 จัดสวัสดิการช่วยเหลือบุคลากรในโรงเรียนในโอกาสต่างๆ

4.8 จัด School Net เพื่อให้ครูใช้ประกอบการเรียนการสอน

5. พัฒนางานอาคารสถานที่ เพื่อให้โรงเรียนมีสถานที่ที่มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้โดยมีแนวทาง และมาตรการในการดำเนินงานดังนี้

5.1 ปรับปรุงและซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้สะอาด สวยงามร่มรื่นและปลอดภัย โดยการจัดกิจกรรม 5 ส ต่อเนื่องตลอดปี

5.2 จัดสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติภายในโรงเรียน ให้เอื้อต่อการเรียนการสอน

5.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดบรรยากาศห้องเรียน ให้เอื้อต่อการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงบรรยากาศห้องเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง

6. พัฒนางานความสัมพันธ์ชุมชน เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการพัฒนาโรงเรียน โดยมีแนวทางและมาตรการในการดำเนินงานดังนี้

6.1 ส่งเสริมให้คณะกรรมการโรงเรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

6.2 นำศักยภาพของภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาให้การศึกษาแก่นักเรียน

6.3 จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน ให้เพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม

6.4 ประชาสัมพันธ์ข่าวสารของโรงเรียนให้ชุมชนได้รับทราบ

6.5 ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการให้ความรู้แก่เด็กในปกครอง เช่น ด้านการซ่อมเสริมที่บ้าน ด้านการเป็นกรรมการสอบภาคปฏิบัติทั้งการประเมินผลระหว่างภาค และปลายภาค

สรุป ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดอัมพวา มุ่งเน้นการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วม การบริหารตนเองและการตรวจสอบถ่วงดุล ซึ่งคาดหวังความสำเร็จที่เกิดผลต่อผู้เรียนที่มีคุณภาพเป็นสำคัญ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ได้ศึกษาค้นคว้าและนำมาเรียบเรียงไว้เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียน มีดังต่อไปนี้

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับฐานโรงเรียนในประเทศไทยยังมีน้อย เนื่องจากเพิ่งเริ่มมีการตื่นตัวตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงขอนำเสนอในลักษณะของงานวิจัย และรูปแบบของโรงเรียนเครือข่ายที่พยายามนำเสนอแนวทางในการกระจายอำนาจสู่โรงเรียน ซึ่งเคยได้เริ่มก่อนหน้านั้น และเป็นรูปเป็นร่างในช่วงปี 2542 – 2546

สุทัศน์ ขอบคำ (2540 : 80) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นและการรับรู้เกี่ยวกับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาของเมืองนิวยอร์ก ในทัศนะของผู้นำชุมชนและผู้บริหาร สรุปได้ว่า ผู้บริหารและผู้นำชุมชนมีความเห็นสอดคล้องกัน ในเรื่องจุดมุ่งหมายของการกระจายอำนาจที่มุ่งจะให้อำนาจแก่ชุมชนเพื่อช่วยปรับปรุงการศึกษาให้ดีขึ้น ส่วนในด้านการตอบสนองทั่วไปนั้น ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นว่า การกระจายอำนาจยังไม่ได้ช่วยทำให้การจัดการศึกษา ซึ่งดำเนินการในรูปของคณะกรรมการเป็นประชาธิปไตยเท่าที่ควร อำนาจส่วนมากยังถูกจำกัดไว้ที่คณะกรรมการกลาง ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระจายอำนาจมีลูกจ้างในโรงเรียนเพียงกลุ่มหนึ่ง ได้รับผลประโยชน์เพิ่มขึ้น และช่วยให้เด็กนักเรียนบางกลุ่มมีบทบาทเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า หากได้มีการปรับปรุง วิธีการกระจายอำนาจในอนาคต การศึกษาน่าจะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ เพราะปัญหาต่างๆ ที่ต้องถ่วงถ่วงเผชิญอยู่นั้นจำเป็นต้องแก้ไข โดยวิธีการกระจายอำนาจทางการศึกษา

อุทัย บุญประเสริฐ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า ปัญหาสำคัญของการบริหารการศึกษาในภาพรวมของกระทรวงศึกษาธิการ คือ การรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ทำให้ขาดเอกภาพและประสิทธิภาพในการบริหาร ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ขาดการพัฒนานโยบายอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ไม่เชื่อมโยงกับองค์กรปกครองท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นๆ ทำให้ขาดประสิทธิภาพในระบบการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เมื่อมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2542 จึงมีผลทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในรูปคณะกรรมการมากขึ้น และมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยมุ่งกระจายอำนาจการบริหารวิชาการงบประมาณ บุคลากรและการบริหารทั่วไป

กมล สุดประเสริฐ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ พบว่า รูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจของไทย ตามที่มีบทบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีการกระจายอำนาจให้คณะกรรมการการศึกษาท้องถิ่น ดำเนินการบนพื้นฐานของหลักการสำคัญ คือ หลักการด้านนิติบัญญัติ หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน หลักการความเป็นกลางทางการเมือง หลักการความเป็นมืออาชีพของบุคลากร หลักการความเป็นอิสระในการบริหารจัดการและหลักการประกันคุณภาพ โดยมีกระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่กำกับดูแล โดยลดภาระหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษาลง พร้อมโอนอำนาจหน้าที่ในการบริหารและจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด

ธีระ รุญเจริญ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง สภาพปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย พบว่า สภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งมีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดการศึกษา ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ต้องอาศัยความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมจริยธรรมเป็นที่ยอมรับ รวมทั้งมีความฉลาดทั้งทางสติปัญญา ทางอารมณ์ และความฉลาดทางคุณธรรม รวมทั้งปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพผู้บริหารโรงเรียน จึงจะนำไปสู่ความมีสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาได้ ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารการจัดการศึกษาตั้งแต่นี้ต่อไป ถือว่า “ทุกคน” ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบ การบริหารและการจัดการศึกษาจะเป็นไปในวงกว้าง ผู้ปกครอง นักเรียน ประชาชน องค์กร สมาคม หรือหน่วยงานอื่นๆ โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake – holders) จะต้องเข้าร่วมบริหารและจัดการศึกษา ในรูปคณะกรรมการโรงเรียน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เน้นการบริหารโดยองค์คณะบุคคล หรือการบริหารแบบมีส่วนร่วม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ โดยกลุ่มงานโครงการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักนโยบายและแผนการศึกษาได้จัดทำ โครงการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการฝึกอบรมครูโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน ร่วมกันสมาคมวิชาชีพครูแห่งประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา รูปแบบการฝึกอบรมครู โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดการเรียน

การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ และได้คัดเลือกโครงการ 10 โครงการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2546 : 3) ดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 โครงการวิจัยและพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ชื่อชมรม/ศูนย์ที่ และหัวหน้าคณะ	รูปแบบ	ระดับ/ สังกัด	จังหวัด
1. ศูนย์คิดสืบค้น ทางหลักสูตรและ การสอนโรงเรียนสันกำแพง	รูปแบบ ปิยมิตรสัมพันธ์	มัธยม/สศ.	เชียงใหม่
2. ศูนย์เครือข่าย ปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	รูปแบบ เครือข่ายกลุ่มสัมพันธ์	ประถม/ สปช.	เชียงใหม่
3. ศูนย์พัฒนาวิชาชีพครู โรงเรียน บ้านวังยาว	รูปแบบ ร่วมด้วยช่วยกัน แลกเปลี่ยน เรียนรู้	ประถม/ สปช.	น่าน
4. ศูนย์พัฒนาวิชาชีพครู โรงเรียน สุพรรณภูมิ	รูปแบบ การพัฒนาครูโดยการร่วม สร้างองค์ความรู้ สู่การพัฒนาผู้เรียน	ประถม/ สปช.	สุพรรณบุรี
5. ชมรมพัฒนา วิชาชีพครูศิลปะ แห่งประเทศไทย	รูปแบบ จุดประกาย ด้วยปลายพู่กัน	มัธยม/สศ.	นครปฐม
6. ชมรมพัฒนาวิชาชีพครูขอนแก่น	รูปแบบ เครือข่ายสหมิตร	ก่อนประถม /สปช.	ขอนแก่น
7. สมาคมพัฒนาคุณภาพ วิชาชีพครู จังหวัดยโสธร)	รูปแบบ การมีส่วนร่วมกิจกรรม แบบผสมผสาน	ประถม/ สปช.	ยโสธร
8. ศูนย์พัฒนาวิชาชีพครู โรงเรียน ธาตุพนม	รูปแบบ ธาตุพนม ร่วมใจ	มัธยม/สศ.	นครพนม
9. ชมรมพัฒนา วิชาชีพครูอุดรธานี	รูปแบบ การเรียนรู้คู่ปัญญา	ประถม/ เทศบาล	อุดรธานี
10. ชมรมครู ระดับก่อนประถมศึกษา อำเภอยะหริ่ง	รูปแบบ การเรียนรู้สู่การพัฒนาไม่รู้จบ	ก่อนประถม /สปช.	ปัตตานี

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2546 : 6 – 7

คณะวิจัยทั้ง 10 โครงการได้นำเสนอการดำเนินการวิจัยต่อที่ประชุม เมื่อวันที่ 21 – 22 เมษายน 2546 เพื่อให้ผู้บริหารที่เข้าร่วมประชุมได้แนวทางเพื่อไปดำเนินงานในส่วน of สถานศึกษาของตนเอง โดยการคิดรูปแบบใหม่ ๆ ในการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา ซึ่งมีเทคนิค วิธีการ และ

กลยุทธ์มากมายที่จะนำออกมาใช้ เพื่อให้การกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

งานวิจัยในต่างประเทศ

มาเรีย (Maria 1990 : 7) ซึ่งได้ศึกษาวิจัย เรื่องการกระจายอำนาจของระบบการศึกษา ในเรื่องงานบุคคล งบประมาณ หลักสูตร โดยการสอบถามผู้บริหารการศึกษาส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้ (1) ไม่มีองค์ประกอบใดที่ปรากฏอยู่ในระดับของการกระจายอำนาจทางด้านบุคคล งบประมาณ และหลักสูตร (2) การกระจายอำนาจโดยส่วนรวมทางด้านบุคคล งบประมาณ และหลักสูตรได้รับการเสนอแนะ (3) ด้านงบประมาณ และนโยบาย ควรจะไม่ให้มีการกระจายอำนาจ (4) การพัฒนาบุคลากรได้รับการส่งเสริมให้มีการกระจายอำนาจ และ (5) ผู้อำนวยการศึกษาในส่วนภูมิภาคควรทำหน้าที่เป็นผู้นำการศึกษา เพื่อส่งเสริมการกระจายอำนาจ

ไวท์ (White 1990 : 1078) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของครู ซึ่งเป็นเรื่องการกระจายอำนาจหน้าที่มาสู่โรงเรียน เมื่อปี ค.ศ. 1990 โดยศึกษา 3 เรื่อง คือ เรื่องงบประมาณ หลักสูตรและเรื่องบุคลากร การศึกษาครั้งนี้มุ่งตอบข้อคำถาม 3 ประการ คือ (1) การกระจายอำนาจ ได้อนุญาตให้ครูมีส่วนร่วมทำอะไรบ้าง (2) อะไรเป็นข้อจำกัดในกระบวนการกระจายอำนาจ และ (3) การเปลี่ยนแปลงการกระจายอำนาจมีผลต่อชีวิตการทำงานประจำวันของครูอย่างไรบ้าง ผลการวิจัยพบว่า ครูให้ความสำคัญต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรมากที่สุด เพราะมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานในชีวิตประจำวันของเขา ข้อจำกัดของกระบวนการตัดสินใจ เวลา การฝึกอบรม และเงินทุน

นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงการกระจายอำนาจได้มีผลต่อการเพิ่มอำนาจหน้าที่ครูในเรื่องการปรับปรุงของครู การให้ข้อมูลข่าวสารที่ดีกว่า การปรับปรุงระบบการติดต่อสื่อสารระหว่างภายในด้านการบริหารฐานโรงเรียนสนับสนุนอยู่หลายเรื่อง ที่เป็นสิ่งยืนยันความสำเร็จในระดับหนึ่งของการบริหารฐานโรงเรียนในประเทศไทย อีกทั้งเป็นการสอดคล้องสนองตอบต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 และ 40 ซึ่งการบริหารในรูปคณะกรรมการสถานศึกษา เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารฐานโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน การปรับปรุงแรงจูงใจของนักเรียนและการเพิ่มรางวัลจูงใจ ซึ่งตอบสนองต่อคุณภาพของครู

การศึกษาวิจัยตัวแปรที่มีผลต่อการกระจายอำนาจของกระทรวงศึกษาธิการและครูใหญ่ของ แมคนอน (Magnone 1990 : 8) ซึ่งศึกษาเมื่อปี ค.ศ. 1989 โดยมุ่งศึกษา ตัวแปรระบบ สังคม ระบบราชการ สภาพสิ่งแวดล้อมและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นผลการศึกษาพบว่าระบบสังคม (Social system) จะเป็นตัวสำคัญในการผลักดัน ให้มีการกระจายอำนาจในองค์การและตัวแปรระบบ

ราชการ (Bureaucracy) และระบบสังคมจะช่วยให้เกิดระดับความมากน้อยของการกระจายอำนาจ แต่สภาพสิ่งแวดล้อม (Environment) เป็นตัวที่ทำให้เกิดการรวมอำนาจ สำหรับระบบราชการและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเป็นตัวอย่างให้มีการควบคุมการศึกษาภายในเขต นอกจากนี้ ยังมีผลการศึกษาวิจัยของ

มาร์เรน และ ลีวาซิก (Marren and Levacic 1994 : 39 – 52) ซึ่งทำการศึกษาวิจัย ตรวจสอบความคิดเห็นของผู้บริหาร คณะกรรมการ และครูผู้สอนต่อการบริหารการศึกษาของท้องถิ่นในประเด็น ประโยชน์ที่ได้รับจากการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น สรุปได้ว่า

1. ความเป็นอิสระทางวิชาการเพิ่มมากขึ้น (Greater autonomy)
2. ความยืดหยุ่นมีมากขึ้น (Greater flexibility)
3. มีการปรับปรุงการวางแผน (Improver planning)
4. มีความตระหนักใช้งบประมาณเพิ่มมากขึ้น (Greater financial awareness)
5. การใช้ทรัพยากรมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น (More efficient use of resources)
6. มีความยุติธรรม (Fairness)

นอกจากนี้ ผลงานวิจัยเกี่ยวข้องกับขอบเขตของอำนาจที่กระจายลงมาในสถานศึกษา และปัจจัยที่ก่อให้เกิดการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา

โดยสรุป รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียน เป็นการกระจายอำนาจการบริหารไปยังสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษามีอิสระมีความคล่องตัวในการบริหารตนเองมากขึ้น แต่ทั้งนี้สถานศึกษาต้องรู้จักปรับเปลี่ยนและทำหน้าที่ตามบทบาทใหม่ ได้มีหน่วยตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และ การปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐาน จะส่งเสริมให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในสถานศึกษา และมีความเต็มใจที่จะสนับสนุนในเรื่องการเงิน และการเข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา จะช่วยส่งเสริมให้การกระจายอำนาจส่งผลในเชิงบวกต่อคุณภาพ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนให้เป็นที่ยอมรับของผู้รับบริการ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำเสนอรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา ในรูปแบบที่มีการบริหารจัดการโดยมีชุมชนเป็นหลัก (Community control SBM) ซึ่งเป็นรูปแบบจำลองที่ได้มาจากผลการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ตามหลักเกณฑ์พื้นฐานในการบริหารฐานโรงเรียน ซึ่งมีจุดประสงค์ของรูปแบบการบริหารที่มีชุมชนเป็นหลัก คือ การคืนอำนาจการบริหารจัดการสถานศึกษาให้แก่ชุมชน เป็นการให้ความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่ ชุมชน และผู้ปกครอง ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีความเชื่อว่าแนวทางดังกล่าว ได้ผ่านการทดลองใช้ในโรงเรียนนำร่องในประเทศและมีการรายงานผลให้สาธารณชนทราบ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และมีผล

การวิจัยด้านการบริหารฐานโรงเรียนสนับสนุนอยู่หลายเรื่อง ที่เป็นสิ่งยืนยันความสำเร็จในระดับหนึ่งของการบริหารฐานโรงเรียนในประเทศไทย อีกทั้ง เป็นการสอดคล้องสนองตอบต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 และ 40 ซึ่งการบริหารในรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารฐานโรงเรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ต้องการศึกษารูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา จากการศึกษาเอกสาร ซึ่งใช้ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ วิธีดำเนินการ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา ที่สร้างขึ้นโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา ที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากขั้นตอนที่ 1 ให้มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ จากผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครู กรรมการโรงเรียน และกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง และได้รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวาที่มีความถูกต้องสมบูรณ์

ในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดแหล่งข้อมูล ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

แหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลประกอบการวิจัย จาก

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43, 81 ซึ่งมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของรัฐ และศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 9(2), 39 และ 40 ที่ว่าด้วยการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษา

2. เอกสารเกี่ยวกับ

2.1 การกระจายอำนาจทางการศึกษา

2.2 หลักการบริหารฐานโรงเรียน

2.3 รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนในประเทศและต่างประเทศ

2.4 การบริหารจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร และระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการ

โรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร

2.5 บริบทของโรงเรียนวัดอัมพวา

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู กรรมการโรงเรียน และกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองโรงเรียนวัดอัมพวา ซึ่งได้มาจากประชากรทั้งหมด ดังนี้

1. ครูโรงเรียนวัดอัมพวา

17

คน
2. กรรมการโรงเรียนวัดอัมพวา

13

คน
3. กรรมการเครือข่ายผู้ปกครองโรงเรียนวัดอัมพวา

36

คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิแยกตามสังกัดหน่วยงาน

ที่	ข้อความ	จำนวนคน
1	สำนักงานปลัดกระทรวง กรมสามัญศึกษา และสำนักงานการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ	7
2	สถาบันอุดมศึกษา	4
3	สำนักการศึกษา และผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร	11
4	ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้อง	8
	รวม	30

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่จะศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา

ด้านคณะกรรมการโรงเรียน

ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป
2. ความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวาไปใช้

2.1 ความสอดคล้องกับกฎหมายและระเบียบปฏิบัติ

2.2 ความเหมาะสมต่อหลักการบริหารฐานโรงเรียน

2.3 ความคิดเห็นของครู กรรมการโรงเรียน กรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ฉบับประกอบด้วย

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียน ของโรงเรียนวัดอัมพวา ด้านคณะกรรมการโรงเรียน จำนวน 43 ข้อ ด้านวิชาการ จำนวน 16 ข้อ ด้านงบประมาณ จำนวน 10 ข้อ ด้านการบริหารงานบุคคล จำนวน 11 ข้อ และด้านการบริหารงานทั่วไป จำนวน 8 ข้อ

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถาม เพื่อสอบถามความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา ที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบดังกล่าวจากการดำเนินการในขั้นตอนที่ 2 (สอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ) แล้ว แบบสอบถามฉบับที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ โดยพิจารณาว่าแต่ละข้อคำถามที่กำหนด ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็น หรือความเป็นไปได้เพียงใด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนความคิดเห็นดังนี้

มากที่สุด	ให้	5	คะแนน
มาก	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

วิธีการสร้างเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการสร้างรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา เพื่อต้องการทราบความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียน ด้านกรรมการโรงเรียน ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอาศัยหลักการจากแหล่งข้อมูลที่ศึกษา ว่าเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยในแต่ละข้อคำถาม และถ้าข้อคำถามใดไม่เห็นด้วยจะมีปลายเปิดเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้แสดงเหตุผลและข้อเสนอแนะไว้ โดยได้นำแบบสอบถามดังกล่าวไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญภายนอกอีกจำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนที่จะนำไปให้

ผู้ทรงคุณวุฒิตอบแบบสอบถาม โดยได้นำข้อบกพร่องข้อแนะนำต่างๆ จากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขจนได้แบบสอบถามที่จะนำไปสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิในความถูกต้องของรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียน ของโรงเรียนวัดอัมพวา ไปสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 30 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานปลัดกระทรวง กรมสามัญศึกษา และสำนักงานการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 7 คน สถาบันอุดมศึกษา จำนวน 4 คน สำนักการศึกษา และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 11 คน ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 8 คน รวม 30 คน ผู้ทรงคุณวุฒิได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคุณสมบัติเบื้องต้นดังนี้

1. เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในการบริหาร

2. ปฏิบัติงานหรือเคยปฏิบัติงาน เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาขององค์การทางการศึกษาระดับจังหวัด หรือระดับกรม หรือระดับกระทรวง หรือกรุงเทพมหานคร หรือสถาบันอุดมศึกษา

นำข้อมูลที่ผู้ทรงคุณวุฒิตอบมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ของจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิที่ตอบเห็นด้วยในแต่ละข้อคำถาม และนำผลที่ได้ไปคัดเลือกข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์กำหนด (เห็นด้วยตั้งแต่ร้อยละ 80) ไปสร้างแบบสอบถามรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ จากนั้นนำไปตรวจสอบความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ โดยการสอบถามความคิดเห็นของครู กรรมการโรงเรียน และกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อเป็นข้อมูลในขั้นตอนที่ 3

ขั้นตอนที่ 3 นำข้อมูลจากการสอบถามความคิดเห็นของครู กรรมการโรงเรียน และกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยเลือกคำตอบที่ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในการวิจัยตามเกณฑ์ (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50) เป็นการสนับสนุนความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวาต่อไป

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล โดยวิธีการดังนี้

ข้อมูลฉบับที่ 1 การสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ตอบและรับคืนด้วยตนเองส่วนหนึ่ง และนำส่งทางไปรษณีย์และรับกลับคืนทางไปรษณีย์อีกส่วนหนึ่ง

ข้อมูลฉบับที่ 2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ตอบแบบสอบถาม และรับคืนด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์ โดยใช้ค่าร้อยละของจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิที่ตอบเห็นด้วยในแต่ละข้อคำถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา โดยกำหนดเกณฑ์พิจารณาไว้ว่า ต้องตอบเห็นด้วยตั้งแต่ร้อยละ 80.00 ขึ้นไปเป็นรูปแบบที่ต้องคงไว้ เพื่อนำไปสร้างแบบสอบถามรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา เป็นมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ จากนั้นนำไปตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยการสอบถามความคิดเห็นของครู กรรมการโรงเรียน และกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองเป็นข้อมูลในขั้นตอนที่ 2

ตอนที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากการสอบถามความคิดเห็นของครู กรรมการโรงเรียน และกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองมาวิเคราะห์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้แปลผลตามเกณฑ์ดังนี้ (Best 1970 : 232 – 233 อ้างถึงใน เรืองจิตร กลั่นทปฺระ 2540 : 76)

1.00 - 1.49	เห็นด้วยน้อยที่สุด
1.50 - 2.49	เห็นด้วยน้อย
2.50 - 3.49	เห็นด้วยปานกลาง
3.50 - 4.49	เห็นด้วยมาก
4.50 - 5.00	เห็นด้วยมากที่สุด

โดยเลือกคำตอบในระดับเห็นด้วยมาก และมากที่สุด (ระดับ 3.50 – 5.00) เป็น คำตอบที่มีความเหมาะสมในทางการวิจัย เป็นการสนับสนุนความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวาต่อไป

สรุป

ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิจัย ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยมาใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อสร้างรูปแบบเป็นข้อคำถาม ในการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา จำนวน 88 ข้อ เพื่อนำไปสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 30 คน ว่าเห็นด้วยหรือไม่ หากเห็นด้วยตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป เป็นข้อคำถามรูปแบบที่คงไว้ เพื่อนำไปสร้างเป็นแบบสอบถามรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ในการนำไปตรวจสอบความเป็นไปได้ โดยถามความคิดเห็นของครู กรรมการโรงเรียนและกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง เป็นคำตอบที่มีความเหมาะสมในการวิจัย เป็นการสนับสนุนความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา

รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้แนวทางมาจำลองรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา ดังแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4 รูปแบบจำลองการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา

รูปแบบที่นำเสนอมีองค์ประกอบดังนี้

1. หลักการบริหารฐานโรงเรียน

- 1.1 การกระจายอำนาจมีความอิสระในการบริหารจัดการ
- 1.2 การมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
- 1.3 การบริหารตนเอง
- 1.4 การตรวจสอบและถ่วงดุล

2. โครงสร้างและวิธีการบริหารฐานโรงเรียน ประกอบด้วย

2.1 คณะกรรมการโรงเรียน

- 2.1.1 องค์ประกอบและการได้มา
- 2.1.2 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียน

2.2 วิธีการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวาในด้าน

- 2.2.1 วิชาการ
- 2.2.2 งบประมาณ
- 2.2.3 บริหารทั่วไป

3. ความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา ที่มีความเหมาะสมและนำไปใช้ในการบริหารโรงเรียนวัดอัมพวา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษารูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวาในครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ตอนที่ 1 การตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบจำลองการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา ที่สร้างขึ้นตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 2 การศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียน ของโรงเรียนวัดอัมพวา ที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง จากขั้นตอนที่ 1 เพื่อให้มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และได้รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา ในด้านคณะกรรมการโรงเรียน วิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปที่มีความถูกต้องสมบูรณ์

ศึกษาและสร้างรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียน

การศึกษารูปแบบการบริหารฐานโรงเรียน ได้จากแหล่งข้อมูลดังนี้

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43, 81 ซึ่งมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของรัฐ และศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 9, 39, และ 40 ที่ว่าด้วยการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษา

2. การศึกษาเอกสารเกี่ยวกับ

2.1 การกระจายอำนาจทางการศึกษา

2.2 แนวคิดและหลักการบริหารฐานโรงเรียน

2.3 รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนในประเทศและต่างประเทศ

2.4 การบริหาร การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

2.5 บริบทของโรงเรียนวัดอัมพวาในปัจจุบัน

นำผลสรุปจากการศึกษามาสร้างรูปแบบจำลอง การบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวาเป็นแบบสอบถาม เพื่อต้องการทราบความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ในเรื่องรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียน ว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยในแต่ละข้อคำถามถ้าคำถามในข้อใดที่ไม่เห็นด้วยจะมีปลายเปิดเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้แสดงเหตุผลและข้อเสนอแนะไว้ โดยได้นำแบบสอบถามดังกล่าวไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญภายนอกอีก 3 ท่าน ได้ตรวจสอบก่อน แล้วนำ

ข้อเสนอแนะและข้อบกพร่องต่างๆ มาปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ ได้แบบสอบถาม ด้านคณะกรรมการโรงเรียน จำนวน 43 ข้อ ด้านวิชาการ จำนวน 16 ข้อ ด้านงบประมาณ จำนวน 10 ข้อ ด้านการบริหารงานบุคคล จำนวน 11 ข้อ และด้านการบริหารงานทั่วไป จำนวน 8 ข้อ จากนั้นนำแบบสอบถามไปตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 30 ท่าน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 การตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียน

นำข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ โดยใช้ค่าร้อยละ ถ้าคำตอบใดเห็นด้วยตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป จะเป็นคำตอบที่เหมาะสม

ผลการตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียน โดยผู้ทรงคุณวุฒิปรากฏตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 การตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา

ข้อความ	เห็นด้วยร้อยละ
ด้านคณะกรรมการโรงเรียน	
1. คณะกรรมการโรงเรียนประกอบด้วย	
1.1 ผู้แทนผู้ปกครอง 2 คน	93.33
1.2 ผู้แทนครู 2 คน	100.00
1.3 ผู้แทนองค์กรชุมชน 2 คน	96.67
1.4 ผู้แทนสมาชิกสภาเขต 1 คน	100.00
1.5 ผู้แทนศิษย์เก่าของโรงเรียน 2 คน	100.00
1.6 ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่น 1 ท่าน	100.00
1.7 ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 คน	93.33
1.8 ผู้บริหาร 1 คน	96.67
2. คณะกรรมการโรงเรียนมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี อาจได้รับการแต่งตั้งอีกก็ได้	83.33
3. คณะกรรมการโรงเรียนประชุมเดือนละ 1 ครั้ง	83.33

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อความ	เห็นด้วย ร้อยละ
4. คณะกรรมการโรงเรียน มีคุณสมบัติดังนี้	
4.1 ผู้แทนผู้ปกครอง	
4.1.1 เป็นผู้ปกครองของนักเรียนซึ่งกำลัง เรียนอยู่ในโรงเรียนในวันที่ ได้รับการคัดเลือกให้เป็นคณะกรรมการโรงเรียน	96.67
4.1.2 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมีเวลาที่จะปฏิบัติ หน้าที่กรรมการโรงเรียน	100.00
4.1.3 เป็นผู้มีความประพฤติดี	100.00
4.2 ผู้แทนครู	
4.2.1 เป็นครูโรงเรียนวัดอัมพวา	100.00
4.2.2 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมีเวลาที่จะปฏิบัติ หน้าที่กรรมการโรงเรียน	100.00
4.2.3 เป็นผู้มีความประพฤติดี	100.00
4.3 ผู้แทนองค์กรชุมชน	
4.3.1 เป็นผู้นำของชุมชน หรือสมาชิกขององค์กรชุมชนในท้องถิ่นนั้น	100.00
4.3.2 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมีเวลาที่จะปฏิบัติ หน้าที่กรรมการโรงเรียน	100.00
4.3.3 เป็นผู้มีความประพฤติดี	100.00
4.4 ผู้แทนสมาชิกสภาเขต	
4.4.1 เป็นสมาชิกสภาเขตในพื้นที่ที่โรงเรียนวัดอัมพวาตั้งอยู่และสภา ยินยอมให้เป็นกรรมการโรงเรียน	100.00
4.4.2 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมีเวลาที่จะปฏิบัติ หน้าที่กรรมการโรงเรียน	100.00
4.4.3 จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	96.67
4.5 ผู้แทนศิษย์เก่าของโรงเรียน	
4.5.1 เป็นศิษย์เก่าของโรงเรียนวัดอัมพวา	100.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อความ	เห็นด้วย ร้อยละ
4.5.2 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่กรรมการโรงเรียน	100.00
4.5.3 เป็นผู้มีความประพฤติดี	100.00
4.6 ผู้แทนสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนา อื่น	
4.6.1 เป็นเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส หรือผู้นำศาสนา	96.67
4.6.2 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่กรรมการโรงเรียน	100.00
4.6.3 มีความเคร่งครัดในการประพฤติปฏิบัติธรรม	100.00
4.7 ผู้แทนทรงคุณวุฒิ	
4.7.1 จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับวิชาชีพ	96.67
4.7.2 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่กรรมการโรงเรียน	100.00
4.7.3 เป็นผู้มีความประพฤติดี	100.00
5. คณะกรรมการโรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ดังนี้	
5.1 กำกับการดำเนินกิจการของโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน ธรรมนูญโรงเรียน การพิจารณาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น การกำหนดที่จะให้ผู้ปกครองปฏิบัติตามเรื่องหนึ่งเรื่องใด การจัดกิจกรรมของโรงเรียนและการประกันคุณภาพ	93.33
5.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและได้มาตรฐาน	100.00
5.3 ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็กดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ	100.00
5.4 ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ใช้วิทยากรภายนอก ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนานักเรียนทุกด้านรวมทั้งสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและของชาติ	100.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อความ	เห็นด้วย ร้อยละ
5.5 ให้ความเห็นชอบรายงานการดำเนินงานประจำปีของโรงเรียนต่อ สาธารณชน	96.67
5.6 จัดหางบประมาณพัฒนาท้องถิ่นและ ความช่วยเหลือจากแหล่งต่างๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียน	96.67
5.7 ให้คำปรึกษาแนะนำในการพัฒนาโรงเรียน	100.00
5.8 เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมให้การส่งเสริมสนับสนุนและช่วยเหลือ โรงเรียนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป	100.00
5.9 ประสานงานระหว่างโรงเรียน ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการต่างๆ และ ภาคเอกชนเพื่อร่วมในการให้บริการแก่ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการ การพัฒนาโรงเรียนและพัฒนาท้องถิ่น	100.00
5.10 พิจารณาเสนอแนะการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาโรงเรียนตาม ความเหมาะสม	100.00
5.11 แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติตามหน้าที่ที่มอบหมาย	96.67
5.12 ให้มีอำนาจหน้าที่อื่นๆ ตามที่ผู้มีอำนาจแต่งตั้งมอบหมาย	90.00
ด้านวิชาการ	
1. บริหารวิชาการโดยคณะบุคคลในรูป “คณะกรรมการบริหารวิชาการ” มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธานผู้ช่วยผู้บริหารเป็นรองประธาน หัวหน้ากลุ่ม สาระการเรียนรู้ และตัวแทนภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นกรรมการ	90.00
2. คณะกรรมการบริหารวิชาการมีอำนาจหน้าที่ดังนี้	
2.1 วางแผนกำหนดนโยบายและทิศทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียน	100.00
2.2 ร่วมกับคณะกรรมการโรงเรียนและกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง นักเรียนกำหนดเป้าหมาย หรือกิจกรรมวิชาการที่สำคัญ	100.00
2.3 ร่วมกับคณะกรรมการโรงเรียนและชุมชนกำหนดแนวทางการพัฒนา วิชาการของโรงเรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้	100.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อความ	เห็นด้วย ร้อยละ
2.4 ดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบบบูรณาการด้วยตนเอง	90.00
2.5 ดำเนินการให้มีหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกับชุมชน โดยให้ผู้ทรงภูมิปัญญา ท้องถิ่นมาร่วมจัดการเรียนการสอน	100.00
2.6 จัดทำหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรที่มีอยู่แล้วโดยใช้วิธีวิถีไทยและ วัฒนธรรมท้องถิ่น	100.00
2.7 สนับสนุนและช่วยเหลือให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ ประสพการณ์ ระหว่างชุมชน โดยความร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันทางสังคมอื่น	100.00
3. กระจายอำนาจหน้าที่การจัดการเรียนการสอนไปตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ แต่ละกลุ่ม โดยมีหัวหน้ากลุ่มสาระเป็นประธานกรรมการ	100.00
4. ให้คณะครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีอำนาจหน้าที่ดังนี้	
4.1 จัดกระบวนการเรียนการสอนโดยสนองต่อความต้องการและพัฒนา ศักยภาพของผู้เรียนตามความสนใจและความถนัดแต่ละบุคคล	100.00
4.2 จัดการศึกษาโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้และลงมือ ปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเกิดองค์ความรู้	100.00
4.3 ระบุแหล่งวิทยากรภายนอกที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุน ด้านวิชาการ	100.00
4.4 ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่าง หลากหลายและต่อเนื่อง	100.00
4.5 จัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการ พัฒนาระบบการเรียนแบบ บูรณาการการสอนหลากหลายรูปแบบ รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น เหมาะสม	100.00
4.6 พัฒนาครูให้มีครูต้นแบบ ครูเชี่ยวชาญแต่ละวิชา ฝึกอบรมเข้มข้นและ ขยายเครือข่ายให้ครอบคลุม	100.00
4.7 มีการจัดระบบการประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างครอบคลุม	100.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อความ	เห็นด้วย ร้อยละ
ด้านงบประมาณ 1. บริหารงบประมาณโดยองค์คณะบุคคลในรูป “คณะกรรมการบริหารงบประมาณ” มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารเป็นรองประธาน ฝ่ายธุรการหรือผู้ที่ทำหน้าที่แทนฯ ฝ่ายจัดหารายได้ หัวหน้าฝ่ายงบประมาณ ผู้แทนชุมชน ผู้แทนเครือข่ายผู้ปกครอง ผู้แทนศิษย์เก่าเป็นกรรมการ	93.33
2. คณะกรรมการบริหารงบประมาณ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้ 2.1 วางแผนในการจัดทำงบประมาณระยะยาวและประจำปีของโรงเรียน 2.2 จัดหารายได้ ระดมเงินทุนและทรัพยากรเพื่อนำมาใช้ในการจัดการศึกษา 2.3 จัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไปให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ในแต่ละปีการศึกษา และให้รายงานการใช้งบประมาณให้คณะกรรมการทราบเมื่อสิ้นปีการศึกษา 2.4 พิจารณาให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายส่วนบุคคลเกี่ยวกับค่าวัสดุ-อุปกรณ์การศึกษาตามความสำคัญจำเป็น 2.5 จัดตั้งกองทุนเพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่ด้อยโอกาสในการเรียนและกองทุนเพื่อพัฒนาสถานศึกษา 2.6 พิจารณาคำตอบแทนแก่บุคคลซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นพิเศษตามความเหมาะสม เพื่อจูงใจในการทำงานทางการศึกษาพัฒนาท้องถิ่นอย่างจริงจัง 2.7 จัดทำระบบบัญชีเพื่อแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ 2.8 วิเคราะห์และประเมินความมีประสิทธิภาพ ประหยัด และความคุ้มค่าในการใช้งบประมาณของโรงเรียน 2.9 จัดทำรายงานผลการใช้งบประมาณของโรงเรียนต่อสาธารณชนอย่างเปิดเผยอย่างน้อยปีละครั้ง	100.00 100.00 100.00 93.33 96.67 100.00 100.00 100.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อความ	เห็นด้วย ร้อยละ
ด้านการบริหารงานบุคคล	
1. บริหารงานบุคคลโดยองค์คณะบุคคลในรูปของ “คณะกรรมการบริหารงานบุคคล” มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารเป็นรองประธาน ฝ่ายบุคลากรหรือผู้ทำหน้าที่แทนฯ ฝ่ายการเจ้าหน้าที่ ฝ่ายพัฒนาบุคลากร ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการ	90.00
2. คณะกรรมการบริหารงานบุคคล มีอำนาจหน้าที่ดังนี้	
2.1 วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการด้านบุคลากรของโรงเรียน	100.00
2.2 วางแผนบุคลากรและสรรหาบุคลากรภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความต้องการของโรงเรียน	100.00
2.3 วางแผนพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนด้วยวิธีต่างๆ เพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	96.67
2.4 จัดประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	100.00
2.5 ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรอื่นได้พัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง และรู้จักการบริหารตนเอง	100.00
2.6 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้เลื่อนวิทยฐานะสูงขึ้นและมุ่งสู่มาตรฐานวิชาชีพ	100.00
2.7 กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและดัชนีชี้วัดของบุคลากร	100.00
2.8 ส่งเสริมขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโดยจัดสวัสดิการต่างๆยกย่องเชิดชูผู้ปฏิบัติงานดีเด่น	100.00
2.9 กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาความดีความชอบและเลื่อนตำแหน่งด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม	96.67
2.10 กำหนดภาระงานและมอบหมายงานให้บุคลากร ตามความถนัดและความสามารถ	100.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อความ	เห็นด้วย ร้อยละ
ด้านการบริหารทั่วไป	
1. การบริหารงานทั่วไปโดยองค์คณะบุคคลในรูปของ “คณะกรรมการบริหารโรงเรียน” มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารหรือผู้ทำหน้าที่แทนฝ่ายต่างๆ และหัวหน้าสายช่วงชั้น เป็นกรรมการ	96.67
2. คณะกรรมการบริหารโรงเรียน มีอำนาจหน้าที่ดังนี้	
2.1 วางแผนพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐานสูงขึ้น	93.33
2.2 นำนวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงขึ้น	100.00
2.3 วางระบบบริหารงานภายในโรงเรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	100.00
2.4 การวางแผนการบริหารด้านต่างๆ ทั้งแผนประจำปี และแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	100.00
2.5 ประสานงานระหว่างคณะกรรมการบริหารงานด้านต่างๆ ในโรงเรียน เพื่อให้เกิดการส่งเสริมเกื้อหนุนไปสู่จุดหมายสูงสุดของโรงเรียน	100.00
2.6 ส่งเสริม สนับสนุนและเอื้ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน	100.00
2.7 นิเทศ กำกับ และติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน	100.00

จากตารางที่ 3 การตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา จากคำตอบของผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่ามีคำตอบเห็นด้วยตั้งแต่ร้อยละ 83.33 - 100.00 (เกณฑ์คำตอบเห็นด้วยตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป) แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความถูกต้องตามหลักการบริหารฐานโรงเรียน

มีผู้ทรงคุณวุฒิไม่เห็นด้วยในบางข้อคำถาม แต่ในข้อคำถามนั้นๆ ก็มีค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 80 โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

1. การประชุมคณะกรรมการโรงเรียน เดือนละ 1 ครั้ง เป็นการประชุมบ่อยเกินไป กรรมการอาจไม่มีเวลาเพียงพอ ควรประชุม 3 เดือนต่อครั้ง
2. คณะกรรมการโรงเรียน มีวาระอยู่ในตำแหน่ง คราวละ 2 ปี และอาจได้รับการแต่งตั้งอีกก็ได้ นั้น ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า ควรเป็นการดำรงตำแหน่งวาระ ละ 3 – 4 ปี แต่ไม่ควรเกิน 2 วาระ เพื่อให้มีเวลาปฏิบัติงาน พัฒนาโรงเรียนได้อย่างต่อเนื่องและชัดเจน
3. คณะกรรมการโรงเรียนควรมีหน้าที่สนับสนุน พิจารณาและกำกับด้านงบประมาณและการบริหารงานบุคคลด้วย
4. การให้ความเห็นชอบการรายงานการดำเนินงานประจำปีของโรงเรียน ต่อสาธารณชน ต้องเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับเป้าหมาย นโยบายของโรงเรียน
5. การบริหารในรูปแบบองค์คณะบุคคลแต่ละด้าน ในเมื่อมีการกระจายอำนาจแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนไม่ควรเป็นประธานเองในแต่ละฝ่าย

ตอนที่ 2 การศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียน ของโรงเรียนวัดอัมพวา

เนื่องจากข้อมูลในตอนที่ 2 ที่ผู้ทรงคุณวุฒิตอบ พบว่า คำตอบเห็นด้วยผ่านเกณฑ์ทั้งหมด ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามฉบับที่ผู้ทรงคุณวุฒิตอบทั้งฉบับมาสร้างเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ (ดังภาคผนวก) นำไปตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยสอบถามความคิดเห็นของ ครู กรรมการโรงเรียน และกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองโรงเรียนวัดอัมพวา จำนวน 17 คน 13 คน และ 36 คน ตามลำดับ รวมทั้งหมด 66 คน และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด

ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียน วัดอัมพวา ปรากฏตามตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 การศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียน ของโรงเรียน
วัดอัมพวา

ข้อความ	ค่าคะแนนเฉลี่ย (μ)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)
ด้านคณะกรรมการโรงเรียน		
1. คณะกรรมการโรงเรียนประกอบด้วย		
1.1 ผู้แทนผู้ปกครอง 2 คน	4.23	0.67
1.2 ผู้แทนครู 2 คน	4.29	0.57
1.3 ผู้แทนองค์กรชุมชน 2 คน	4.20	0.68
1.4 ผู้แทนสมาชิกสภาเขต 1 คน	4.32	0.68
1.5 ผู้แทนศิษย์เก่าของโรงเรียน 2 คน	4.20	0.68
1.6 ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่น 1 ท่าน	3.91	1.00
1.7 ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 คน	4.18	0.67
1.8 ผู้บริหาร 1 คน	4.24	0.65
2. คณะกรรมการโรงเรียนมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี อาจได้รับการแต่งตั้งอีกก็ได้	4.02	0.84
3. คณะกรรมการโรงเรียนประชุมเดือนละ 1 ครั้ง	3.79	1.02
4. คณะกรรมการโรงเรียน มีคุณสมบัติดังนี้		
4.1 ผู้แทนผู้ปกครอง		
4.1.1 เป็นผู้ปกครองของนักเรียนซึ่งกำลัง เรียนอยู่ใน โรงเรียนในวันที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นคณะ กรรมการโรงเรียน	4.33	0.72
4.1.2 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมี เวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่กรรมการโรงเรียน	4.33	0.64
4.1.3 เป็นผู้มีความประพฤติดี	4.56	0.61

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าคะแนนเฉลี่ย (μ)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)
4.2 ผู้แทนครู		
4.2.1 เป็นครูโรงเรียนวัดอัมพวา	4.76	0.49
4.2.2 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมี เวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่กรรมการโรงเรียน	4.53	0.70
4.2.3 เป็นผู้มีความประพฤติดี	4.62	0.69
4.3 ผู้แทนองค์กรชุมชน		
4.3.1 เป็นผู้นำของชุมชน หรือสมาชิกขององค์กรชุมชน ในท้องถิ่นนั้น	4.39	0.74
4.3.2 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมี เวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่กรรมการโรงเรียน	4.58	0.55
4.3.3 เป็นผู้มีความประพฤติดี	4.68	0.58
4.4 ผู้แทนสมาชิกสภาเขต		
4.4.1 เป็นสมาชิกสภาเขตในพื้นที่ที่โรงเรียนวัดอัมพวา ตั้งอยู่และสภายินยอมให้เป็นกรรมการโรงเรียน	4.32	0.68
4.4.2 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมี เวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่กรรมการโรงเรียน	4.36	0.69
4.4.3 จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	4.17	0.79
4.5 ผู้แทนศิษย์เก่าของโรงเรียน		
4.5.1 เป็นศิษย์เก่าของโรงเรียนวัดอัมพวา	4.59	0.65
4.5.2 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมี เวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่กรรมการโรงเรียน	4.58	0.65
4.5.3 เป็นผู้มีความประพฤติดี	4.61	0.55

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าคะแนนเฉลี่ย (μ)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)
4.6 ผู้แทนสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่น		
4.6.1 เป็นเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส หรือผู้นำศาสนา	4.14	0.72
4.6.2 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่กรรมการโรงเรียน	4.45	0.56
4.6.3 มีความเคร่งครัดในการประพฤติปฏิบัติธรรม	4.47	0.56
4.7 ผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิ		
4.7.1 จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับวิชาชีพ	4.45	0.66
4.7.2 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่กรรมการโรงเรียน	4.55	0.50
4.7.3 เป็นผู้มีความประพฤติดี	4.65	0.48
5. คณะกรรมการโรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ดังนี้		
5.1 กำกับการดำเนินงานกิจการของโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน ธรรมนูญโรงเรียน การพิจารณาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น การกำหนดที่จะให้ผู้ปกครองปฏิบัติตามเรื่องหนึ่งเรื่องใด การจัดกิจกรรมของโรงเรียนและการประกันคุณภาพ	3.94	0.72
5.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและได้มาตรฐาน	4.26	0.66
5.3 ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็กดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ	3.89	0.84
5.4 ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ใช้วิทยากรภายนอก ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนานักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและของชาติ	4.05	0.66

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าคะแนนเฉลี่ย (μ)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)
5.5 ให้ความเห็นชอบรายงานการดำเนินงานประจำปีของโรงเรียนต่อสาธารณชน	3.91	0.67
5.6 จัดหางบประมาณพัฒนาท้องถิ่นและ ความช่วยเหลือจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียน	4.17	0.75
5.7 ให้คำปรึกษาแนะนำในการพัฒนาโรงเรียน	4.06	0.74
5.8 เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมให้การส่งเสริมสนับสนุนและช่วยเหลือโรงเรียนด้านวิชาการ งบประมาณบุคลากร และการบริหารทั่วไป	4.15	0.76
5.9 ประสานงานระหว่างโรงเรียน ชุมชน หน่วยงานส่วนราชการต่างๆ และภาคเอกชนเพื่อร่วมในการให้บริการแก่ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการ การพัฒนาโรงเรียนและพัฒนาท้องถิ่น	4.20	0.72
5.10 พิจารณาเสนอแนะการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาโรงเรียนตามความเหมาะสม	3.82	0.69
5.11 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติตามหน้าที่ที่มอบหมาย	3.86	0.67
5.12 ให้มีอำนาจหน้าที่อื่นๆ ตามที่ผู้มีอำนาจแต่งตั้งมอบหมาย	3.91	0.64

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าคะแนนเฉลี่ย (μ)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)
ด้านวิชาการ		
1. บริหารวิชาการโดยคณะบุคคลในรูป “คณะกรรมการบริหารวิชาการ” มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารเป็นรองประธานหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และตัวแทนภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นกรรมการ	4.24	0.60
2. คณะกรรมการบริหารวิชาการมีอำนาจหน้าที่ดังนี้		
2.1 วางแผนกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน	4.15	0.56
2.2 ร่วมกับคณะกรรมการโรงเรียนและกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนกำหนดเป้าหมาย หรือกิจกรรมวิชาการที่สำคัญ	3.94	0.85
2.3 ร่วมกับคณะกรรมการโรงเรียนและชุมชนกำหนดแนวทางการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.11	0.74
2.4 ดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบบบูรณาการด้วยตนเอง	4.00	0.52
2.5 ดำเนินการให้มีหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกับชุมชน โดยให้ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดการเรียนการสอน	3.95	0.77
2.6 จัดทำหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรที่มีอยู่แล้วโดยใช้วิธีวิถีไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่น	4.15	0.72
2.7 สนับสนุนและช่วยเหลือให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ระหว่างชุมชน โดยความร่วมมือกับบุคคล ชุมชนองค์กร หน่วยงาน และสถาบันทางสังคมอื่น	4.03	0.70
3. กระจายอำนาจหน้าที่การจัดการเรียนการสอนไปตามกลุ่มสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม โดยมีหัวหน้ากลุ่มสาระเป็นประธานกรรมการ	4.65	0.54

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าคะแนนเฉลี่ย (μ)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)
4. ให้คณะครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้		
4.1 จัดกระบวนการเรียนการสอนโดยสนองต่อความต้องการและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนตามความสนใจและความถนัดแต่ละบุคคล	4.32	0.53
4.2 จัดการศึกษาโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ และลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเกิดองค์ความรู้	4.18	0.67
4.3 ระบุแหล่งวิทยากรภายนอกที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุนด้านวิชาการ	3.95	0.73
4.4 ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง	4.30	0.46
4.5 จัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการ พัฒนาระบบการเรียนรู้แบบบูรณาการการสอนหลากหลายรูปแบบ รวมทั้ง ภูมิปัญญาท้องถิ่นเหมาะสม	4.00	0.72
4.6 พัฒนาครูให้มีครูต้นแบบ ครูเชี่ยวชาญแต่ละวิชา ฝึกอบรม เข้าชั้นและขยายเครือข่ายให้ครอบคลุม	3.94	0.69
4.7 มีการจัดระบบการประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างครอบคลุม	4.02	0.59
ด้านงบประมาณ		
1. บริหารงบประมาณโดยองค์คณะบุคคลในรูป “คณะกรรมการบริหารงบประมาณ” มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารเป็นรองประธาน ฝ่ายธุรการหรือผู้ที่ทำหน้าที่แทนฯ ฝ่าย จัดหารายได้ ฝ่ายงบประมาณ ผู้แทนชุมชน ผู้แทนเครือข่าย ผู้ปกครอง ผู้แทนศิษย์เก่าเป็นกรรมการ	4.06	0.60

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าคะแนน เฉลี่ย (μ)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (σ)
2. คณะกรรมการบริหารงบประมาณ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้		
2.1 วางแผนในการจัดทำงบประมาณระยะยาวและประจำปีของโรงเรียน	4.17	0.57
2.2 จัดหารายได้ ระดมเงินทุนและทรัพยากรเพื่อนำมาใช้ในการจัดการศึกษา	4.11	0.58
2.3 จัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไปให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ในแต่ละปีการศึกษา และให้รายงานการใช้งบประมาณให้คณะกรรมการทราบเมื่อสิ้นปีการศึกษา	4.24	0.60
2.4 พิจารณาให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายส่วนบุคคลเกี่ยวกับค่าวัสดุ-อุปกรณ์การศึกษาตามความสำคัญจำเป็น	4.21	0.71
2.5 จัดตั้งกองทุนเพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่ด้อยโอกาสในการเรียนและกองทุนเพื่อพัฒนาสถานศึกษา	4.08	0.68
2.6 พิจารณาค่าตอบแทนแก่บุคคลซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นพิเศษตามความเหมาะสม เพื่อจูงใจในการทำงานทางการศึกษาพัฒนาท้องถิ่นอย่างจริงจัง	3.98	0.71
2.7 จัดทำระบบบัญชีเพื่อแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้	4.20	0.58
2.8 วิเคราะห์และประเมินความมีประสิทธิภาพ ประหยัด และความคุ้มค่าในการใช้งบประมาณของโรงเรียน	4.12	0.51
2.9 จัดทำรายงานผลการใช้งบประมาณของโรงเรียนต่อสาธารณชนอย่างเปิดเผยอย่างน้อยปีละครั้ง	4.09	0.73

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าคะแนนเฉลี่ย (μ)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)
ด้านการบริหารงานบุคคล		
1. บริหารงานบุคคลโดยองค์คณะบุคคลในรูปของ “คณะกรรมการบริหารงานบุคคล” มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารเป็นรองประธาน ฝ่ายบุคลากรหรือผู้ทำหน้าที่แทนฯ ฝ่ายการเจ้าหน้าที่ ฝ่ายพัฒนาบุคลากร ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการ	3.94	0.67
2. คณะกรรมการบริหารงานบุคคล มีอำนาจหน้าที่ดังนี้		
2.1 วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการด้านบุคลากรของโรงเรียน	3.91	0.69
2.2 วางแผนบุคลากรและสรรหาบุคลากรภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความต้องการของโรงเรียน	3.89	0.78
2.3 วางแผนพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนด้วยวิธีต่างๆ เพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	4.15	0.61
2.4 จัดประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	4.18	0.67
2.5 ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรอื่นได้พัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่องและรู้จักการบริหารตนเอง	4.20	0.58
2.6 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้เลื่อนวิทยฐานะสูงขึ้นและมุ่งสู่มาตรฐานวิชาชีพ	4.08	0.70
2.7 กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและดัชนีชี้วัดของบุคลากร	4.02	0.77
2.8 ส่งเสริมขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโดยจัดสวัสดิการต่างๆ ยกย่องเชิดชูผู้ปฏิบัติงานดีเด่น	4.32	0.47
2.9 กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาความดีความชอบ และเลื่อนตำแหน่งด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม	4.20	0.68

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าคะแนนเฉลี่ย (μ)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)
2.10 กำหนดภาระงานและมอบหมายงานให้บุคลากรตามความ ถนัด และความสามารถ	4.17	0.62
ด้านการบริหารทั่วไป		
1. การบริหารงานทั่วไปโดยองค์คณะบุคคลในรูปของ “คณะกรรมการบริหารโรงเรียน” มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารเป็นรองประธาน ผู้ทำหน้าที่แทนฝ่ายต่างๆ และ หัวหน้าสายช่วงชั้น เป็นกรรมการ	4.14	0.69
2. คณะกรรมการบริหารโรงเรียน มีอำนาจหน้าที่ดังนี้		
2.1 วางแผนพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน โดยการกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาให้มีมาตรฐานสูงขึ้น	4.23	0.65
2.2 นำนวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร จัดการศึกษาให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงขึ้น	4.15	0.61
2.3 วางระบบบริหารงานภายในโรงเรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การปฏิบัติงาน	3.95	0.79
2.4 การวางแผนการบริหารด้านต่างๆ ทั้งแผนประจำปี และ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดทำรายงาน ประจำปีเสนอต่อกรรมการโรงเรียน	4.26	0.56
2.5 ประสานงานระหว่างคณะกรรมการบริหารงานด้านต่างๆ ในโรงเรียน เพื่อให้เกิดการส่งเสริมเกื้อหนุนไปสู่จุดหมาย สูงสุดของโรงเรียน	4.12	0.59
2.6 ส่งเสริม สนับสนุนและเื้ออำนวยการอำนวยความสะดวกในการ ปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน	4.05	0.64
2.7 นิเทศ กำกับ และติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของ บุคลากรในโรงเรียน	4.00	0.74

จากตารางที่ 4 การศึกษาความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนวัดอัมพวา พบว่า มีค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.79 - 4.76 แสดงว่า ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา อยู่ในระดับเห็นด้วยมากถึงเห็นด้วยมากที่สุด

ผลของการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนวัดอัมพวา มีดังนี้

ด้านคณะกรรมการโรงเรียน มีค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.79 – 4.76 ซึ่งเป็นคำตอบที่อยู่ในระดับเห็นด้วยตั้งแต่มากถึงมากที่สุด

1. คณะกรรมการโรงเรียนประกอบด้วย

1.1 ผู้แทนผู้ปกครอง 2 คน ($\mu = 4.23$)

1.2 ผู้แทนครู 2 คน ($\mu = 4.29$)

1.3 ผู้แทนองค์กรชุมชน 2 คน ($\mu = 4.20$)

1.4 ผู้แทนสมาชิกสภาเขต 1 คน ($\mu = 4.32$)

1.5 ผู้แทนศิษย์เก่าของโรงเรียน 2 คน ($\mu = 4.20$)

1.6 ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่น 1 ท่าน ($\mu = 3.91$)

1.7 ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 คน ($\mu = 4.18$)

1.8 ผู้บริหาร 1 คน ($\mu = 4.24$)

2. คณะกรรมการโรงเรียนมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี อาจได้รับการแต่งตั้งอีกก็ได้

($\mu = 4.02$)

3. คณะกรรมการโรงเรียนประชุมเดือนละ 1 ครั้ง ($\mu = 3.79$)

4. คณะกรรมการโรงเรียน มีคุณสมบัติดังนี้

4.1 ผู้แทนผู้ปกครอง

4.1.1 เป็นผู้ปกครองของนักเรียนซึ่งกำลัง เรียนอยู่ในโรงเรียนในวันที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นคณะกรรมการโรงเรียน ($\mu = 4.33$)

4.1.2 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจ และมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่กรรมการโรงเรียน ($\mu = 4.33$)

4.1.3 เป็นผู้มีความประพฤติดี ($\mu = 4.56$)

4.2 ผู้แทนครู

4.2.1 เป็นครูโรงเรียนวัดอัมพวา ($\mu=4.76$)

4.2.2 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจ และมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่
กรรมการโรงเรียน ($\mu=4.53$)

4.2.3 เป็นผู้มีความประพฤติดี ($\mu=4.62$)

4.3 ผู้แทนองค์กรชุมชน

4.3.1 เป็นผู้นำของชุมชน หรือสมาชิกขององค์กรชุมชนในท้องถิ่นนั้น ($\mu=4.39$)

4.3.2 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจ และมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่
กรรมการโรงเรียน ($\mu=4.58$)

4.3.3 เป็นผู้มีความประพฤติดี ($\mu=4.68$)

4.4 ผู้แทนสมาชิกสภาเขต

4.4.1 เป็นสมาชิกสภาเขตในพื้นที่ที่โรงเรียนวัดอัมพวาตั้งอยู่และสภายินยอมให้เป็น
กรรมการโรงเรียน ($\mu=4.32$)

4.4.2 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจ และมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่
กรรมการโรงเรียน ($\mu=4.36$)

4.4.3 จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ($\mu=4.17$)

4.5 ผู้แทนศิษย์เก่าของโรงเรียน

4.5.1 เป็นศิษย์เก่าของโรงเรียนวัดอัมพวา ($\mu=4.59$)

4.5.2 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่
กรรมการโรงเรียน ($\mu=4.58$)

4.5.3 เป็นผู้มีความประพฤติดี ($\mu=4.61$)

4.6 ผู้แทนสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่น

4.6.1 เป็นเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส หรือผู้นำศาสนา ($\mu=4.14$)

4.6.2 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจ และมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่
กรรมการโรงเรียน ($\mu=4.45$)

4.6.3 มีความเคร่งครัดในการประพฤติปฏิบัติธรรม ($\mu=4.47$)

4.7 ผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิ

4.7.1 จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี หรือมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับวิชาชีพ

($\mu=4.45$)

4.7.2 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจ และมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่

กรรมการโรงเรียน ($\mu=4.550$)

4.7.3 เป็นผู้มีความประพฤติดี ($\mu=4.65$)

5. คณะกรรมการโรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

5.1 กำกับการดำเนินงานกิจการของโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน ธรรมนูญโรงเรียน การพิจารณาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น การกำหนดที่จะให้ผู้ปกครอง ปฏิบัติตามเรื่องหนึ่งเรื่องใด การจัดกิจกรรมของโรงเรียนและการประกันคุณภาพ ($\mu=3.94$)

5.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและได้มาตรฐาน ($\mu=4.26$)

5.3 ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็กดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ($\mu=3.89$)

5.4 ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ใช้วิทยากรภายนอก ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนานักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและของชาติ ($\mu=4.05$)

5.5 ให้ความเห็นชอบรายงานการดำเนินงานประจำปีของโรงเรียนต่อสาธารณชน ($\mu=3.91$)

5.6 จัดหางบประมาณพัฒนาท้องถิ่นและ ความช่วยเหลือจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียน ($\mu=4.17$)

5.7 ให้คำปรึกษาแนะนำในการพัฒนาโรงเรียน ($\mu=4.06$)

5.8 เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมให้การส่งเสริมสนับสนุนและช่วยเหลือโรงเรียนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป ($\mu=4.15$)

5.9 ประสานงานระหว่างโรงเรียน ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการต่างๆ และภาคเอกชน เพื่อร่วมในการให้บริการแก่ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการ การพัฒนาโรงเรียนและพัฒนาท้องถิ่น ($\mu=4.20$)

5.10 พิจารณาเสนอแนะการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาโรงเรียนตามความเหมาะสม ($\mu=3.82$)

5.11 แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติตามหน้าที่ที่มอบหมาย ($\mu=3.86$)

5.12 ให้มีอำนาจหน้าที่อื่นๆ ตามที่ผู้มีอำนาจแต่งตั้งมอบหมาย ($\mu=3.91$)

ด้านวิชาการ มีค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.94 – 4.65 ซึ่งเป็นคำตอบที่อยู่ในระดับเห็นด้วย ตั้งแต่มากถึงมากที่สุด

1. บริหารวิชาการโดยคณะบุคคลในรูป “คณะกรรมการบริหารวิชาการ” มีผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารเป็นรองประธาน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และตัวแทนภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นกรรมการ ($\mu=4.24$)

2. คณะกรรมการบริหารวิชาการมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

2.1 วางแผนกำหนดนโยบายและทิศทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียน ($\mu=4.15$)

2.2 ร่วมกับคณะกรรมการโรงเรียนและกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนกำหนดเป้าหมาย หรือกิจกรรมวิชาการที่สำคัญ ($\mu=3.94$)

2.3 ร่วมกับคณะกรรมการโรงเรียนและชุมชนกำหนดแนวทางการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ($\mu=4.11$)

2.4 ดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบบบูรณาการด้วยตนเอง ($\mu=4.00$)

2.5 ดำเนินการให้มีหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกับชุมชนโดยให้ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดการเรียนการสอน ($\mu=3.95$)

2.6 จัดทำหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรที่มีอยู่แล้ว โดยใช้วิธีวิถีไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่น ($\mu=4.15$)

2.7 สนับสนุนและช่วยเหลือให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ระหว่างชุมชน โดยความร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันทางสังคมอื่น ($\mu=4.03$)

3. กระจายอำนาจหน้าที่การจัดการเรียนการสอนไปตามกลุ่มสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม โดยมีหัวหน้ากลุ่มสาระเป็นประธานกรรมการ ($\mu=4.65$)

4. ให้คณะครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

4.1 จัดกระบวนการเรียนการสอนโดยสนองต่อความต้องการ และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนตามความสนใจและความถนัดแต่ละบุคคล ($\mu=4.32$)

4.2 จัดการศึกษาโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการ เรียนรู้ และลงมือปฏิบัติจริง ทุกขั้นตอนจนเกิดองค์ความรู้ ($\mu=4.18$)

4.3 ระบุแหล่งวิทยากรภายนอกที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุนด้านวิชาการ ($\mu=3.95$)

4.4 ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาวิธีการจัดการกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง ($\mu=4.3$)

4.5 จัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการ พัฒนาระบบการเรียนรู้แบบบูรณาการการสอนหลากหลายรูปแบบ รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นเหมาะสม ($\mu=4.00$)

4.6 พัฒนาครูให้มีครูต้นแบบ ครูเชี่ยวชาญแต่ละวิชา ฝึกอบรมเข้มข้นและขยายเครือข่ายให้ครอบคลุม ($\mu=3.94$)

4.7 มีการจัดระบบการประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างครอบคลุม ($\mu=4.02$)

ด้านงบประมาณ มีค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.98 – 4.24 ซึ่งเป็นคำตอบที่อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

1. บริหารงบประมาณโดยองค์คณะบุคคลในรูป “คณะกรรมการบริหารงบประมาณ” มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารเป็นรองประธาน ฝ่ายธุรการหรือผู้ที่ทำหน้าที่แทนฯ เป็นประธาน หัวหน้าฝ่ายจัดหารายได้ หัวหน้าฝ่ายงบประมาณ ผู้แทนชุมชน ผู้แทนเครือข่าย ผู้ปกครอง ผู้แทนศิษย์เก่าเป็นกรรมการ ($\mu=4.06$)

2. คณะกรรมการบริหารงบประมาณ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

2.1 วางแผนในการจัดทำงบประมาณระยะยาวและประจำปีของโรงเรียน ($\mu=4.17$)

2.2 จัดหารายได้ ระดมเงินทุนและทรัพยากรเพื่อนำมาใช้ในการจัดการศึกษา

($\mu=4.11$)

2.3 จัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไปให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ในแต่ละปีการศึกษา และให้รายงานการใช้งบประมาณให้คณะกรรมการทราบเมื่อสิ้นปีการศึกษา

($\mu=4.24$)

2.4 พิจารณาให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล เกี่ยวกับค่าวัสดุ - อุปกรณ์การศึกษาตามความสำคัญจำเป็น ($\mu=4.21$)

2.5 จัดตั้งกองทุนเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่ด้อยโอกาสในการเรียน และกองทุนเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ($\mu=4.08$)

2.6 พิจารณาคำตอบแทนแก่บุคคล ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นพิเศษตามความเหมาะสม เพื่อจูงใจในการทำงานทางการศึกษาพัฒนาท้องถิ่นอย่างจริงจัง ($\mu=3.980$)

2.7 จัดทำระบบบัญชี เพื่อแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ ($\mu=4.20$)

2.8 วิเคราะห์และประเมินความมีประสิทธิภาพ ประหยัด และความคุ้มค่าในการใช้งบประมาณของโรงเรียน ($\mu=4.12$)

2.9 จัดทำรายงานผลการใช้งบประมาณของโรงเรียนต่อสาธารณชนอย่างเปิดเผยอย่างน้อยปีละครั้ง ($\mu=4.09$)

ด้านการบริหารงานบุคคล มีค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.89 – 4.32 ซึ่งเป็นคำตอบที่อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

1. บริหารงานบุคคลโดยองค์คณะบุคคลในรูปของ “คณะกรรมการบริหารงานบุคคล” มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารเป็นรองประธาน ฝ่ายบุคลากรหรือผู้ทำหน้าที่แทนฯ ฝ่ายการเจ้าหน้าที่ หัวหน้าฝ่ายพัฒนาบุคลากร ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการ ($\mu=3.94$)

2. คณะกรรมการบริหารงานบุคคล มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

2.1 วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการด้านบุคลากรของโรงเรียน ($\mu=3.91$)

2.2 วางแผนบุคลากรและสรรหาบุคลากรภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความต้องการของโรงเรียน ($\mu=3.89$)

2.3 วางแผนพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยวิธีต่างๆ เพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ($\mu=4.15$)

2.4 จัดประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ($\mu=4.18$)

2.5 ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรอื่นได้พัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง และรู้จักการบริหารตนเอง ($\mu=4.20$)

2.6 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้เลื่อนวิทยฐานะสูงขึ้น และมุ่งสู่มาตรฐานวิชาชีพ ($\mu=4.08$)

2.7 กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและดัชนีชี้วัดของบุคลากร ($\mu=4.02$)

2.8 ส่งเสริมขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยจัดสวัสดิการต่างๆ
ยกย่องเชิดชูผู้ปฏิบัติงานดีเด่น ($\mu=4.32$)

2.9 กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาความดีความชอบและเลื่อนตำแหน่งด้วย
ความบริสุทธิ์ยุติธรรม ($\mu=4.20$)

2.10 กำหนดภาระงานและมอบหมายงานให้บุคลากร ตามความถนัด และความสามารถ ($\mu=4.17$)

ด้านการบริหารทั่วไป มีค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.95 – 4.26 ซึ่งเป็นคำตอบที่อยู่ในระดับ
เห็นด้วยมาก

1. การบริหารงานทั่วไปโดยองค์คณะบุคคลในรูปของ “คณะกรรมการบริหารโรงเรียน” มี
ผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารเป็นรองประธานผู้ทำหน้าที่แทนฝ่ายต่าง ๆ และหัวหน้า
สายช่วงชั้น เป็นกรรมการ ($\mu=4.14$)

2. คณะกรรมการบริหารโรงเรียน มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

2.1 วางแผนพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และ
ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐานสูงขึ้น ($\mu=4.23$)

2.2 นำนวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร จัดการศึกษาให้มี
ประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงขึ้น ($\mu=4.15$)

2.3 วางระบบบริหารงานภายในโรงเรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ($\mu=3.95$)

2.4 การวางแผนการบริหารด้านต่างๆ ทั้งแผนประจำปี และแผนพัฒนาคุณภาพ
การศึกษา รวมทั้งการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อกรรมการโรงเรียน ($\mu=4.26$)

2.5 ประสานงานระหว่างคณะกรรมการบริหารงานด้านต่างๆ ในโรงเรียน เพื่อให้เกิดการ
ส่งเสริมเกื้อหนุนไปสู่จุดหมายสูงสุดของโรงเรียน ($\mu=4.12$)

2.6 ส่งเสริม สนับสนุน และเื้ออำนวยการความสะดวกในการปฏิบัติงานของบุคลากรใน
โรงเรียน ($\mu=4.05$)

2.7 นิเทศ กำกับ และติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน
($\mu=4.00$)

สรุป

จากผลการวิเคราะห์การศึกษา ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา ตามแนวความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒินั้น สรุปได้ว่าเห็นด้วยมากที่สุด และมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันมากในแต่ละข้อคำถามตามองค์ประกอบย่อย โดยมีค่าระหว่างร้อยละ 83.33 – 100 (เกณฑ์คำตอบเห็นด้วยตั้งแต่ร้อยละ 80) และเมื่อนำแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครู กรรมการโรงเรียน และกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ พบว่ามีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.79 – 4.76 ซึ่งเป็นระดับที่เห็นด้วยมากถึงมากที่สุด ดังนั้นจึงได้องค์ประกอบย่อยของรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา ดังนี้

1. หลักการบริหารโรงเรียน ใช้เป็นกลไกการปฏิรูปการศึกษาที่ยึดหลักการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา ที่หน่วยเหนือกระจายอำนาจมาสู่โรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติ เพื่อเพิ่มคุณภาพประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพัฒนาการด้านต่างๆ ของนักเรียน ทำให้โรงเรียนมีอิสระในการตัดสินใจเพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกัน ก็คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครู ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน และกรรมการโรงเรียน โดยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การตรวจสอบการบริหารและจัดการศึกษา

2. รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา การศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา ด้านคณะกรรมการโรงเรียน ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ได้ข้อค้นพบสรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านคณะกรรมการโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นที่เห็นด้วย เกี่ยวกับองค์ประกอบ คุณสมบัติ และบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียน จะมีบ้างเพียงบางข้อที่ผู้ทรงคุณวุฒิไม่เห็นด้วย และได้แสดงเหตุผลข้อเสนอแนะไว้ แต่เมื่อได้วิเคราะห์แต่ละข้อคำถาม ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยเกินร้อยละ 80.00 ทั้งสิ้น

2.2 ด้านการบริหารวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป เป็นการบริหารในรูปองค์คณะบุคคล ทั้งนี้ ตั้งอยู่บนแนวคิดและหลักการการบริหารฐานโรงเรียน คือ การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม การบริหารตนเอง การตรวจสอบและถ่วงดุลของผู้เกี่ยวข้อง

3. การศึกษาความเป็นไปได้ของการใช้รูปแบบบริหารฐานโรงเรียน ของโรงเรียนวัดอัมพวา พบว่า มีความเป็นไปได้ในระดับ เห็นด้วยมากถึงมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.79 – 4.76) แสดงว่ารูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา มีความเป็นไปได้และเหมาะสมในทางปฏิบัติ ดังเสนอไว้ด้วยปรากฏตามแผนภูมิที่ 4

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษารูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยเป็นผู้บริหาร สามารถนำผลวิจัยไปใช้ในการวางแผนปรับปรุงระบบการบริหารงานของโรงเรียนได้สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในเรื่องการบริหารสถานศึกษาโดยใช้รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียน โดยวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนที่เหมาะสมของโรงเรียนวัดอัมพวา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร และศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนที่สร้างขึ้นในด้านคณะกรรมการโรงเรียน ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปใช้ในโรงเรียนวัดอัมพวา

การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาและสร้างรูปแบบจำลองการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา โดยศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43, 81 ซึ่งมี บทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของรัฐ และศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 9, 39, และ 40 ที่ว่าด้วยการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษา ทฤษฎี แนวคิดและหลักการบริหารฐานโรงเรียน รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนในประเทศและต่างประเทศจากเอกสารระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สภาพและบริบทของโรงเรียนวัดอัมพวาในปัจจุบัน สร้างเป็นรูปแบบจำลอง ออกเป็นแบบสอบถามในการวิจัย โดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวาที่สร้างขึ้น และขั้นตอนที่ 2 ศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา โดยมีผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ครู กรรมการโรงเรียน และกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ เรื่องรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา โดยแบบสอบถามดังกล่าวได้ผ่านการตรวจสอบความสมบูรณ์จากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญแล้ว จำนวน 88 ข้อ แบ่งออกเป็นด้านคณะกรรมการโรงเรียน จำนวน 43 ข้อ ด้านวิชาการ จำนวน 16 ข้อ ด้านงบประมาณ จำนวน 10 ข้อ ด้านการบริหารงานบุคคลจำนวน 11 ข้อ และด้านการบริหารงานทั่วไป จำนวน 8 ข้อ และแบบสอบถาม เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียน

วัดอัมพวา ที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว โดยเลือกข้อคำถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิตอบ เห็นด้วยตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป มาสร้างเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ เพื่อนำไปสอบถามความคิดเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนวัดอัมพวา ได้แก่ ครู กรรมการโรงเรียน และกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองโรงเรียนวัดอัมพวา

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจงกลุ่มประชากร ได้แก่ ครู กรรมการโรงเรียน และกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองโรงเรียนวัดอัมพวาทั้งหมด จำนวน 17 คน 13 คน และ 36 คน ตามลำดับ รวมทั้งสิ้น 66 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามความถูกต้องของรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา ใช้ค่าร้อยละในการคำนวณหาคำตอบที่เห็นด้วยของผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละข้อคำถาม และใช้วิธีคำนวณค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครู กรรมการโรงเรียน และกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองโรงเรียนวัดอัมพวาจากการตอบแบบสอบถามความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบบริหารฐานโรงเรียนดังกล่าว สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา ด้านคณะกรรมการโรงเรียน ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไปดังนี้

ด้านคณะกรรมการโรงเรียน

1. คณะกรรมการโรงเรียนประกอบด้วย

- 1.1 ผู้แทนผู้ปกครอง 2 คน
- 1.2 ผู้แทนครู 2 คน
- 1.3 ผู้แทนองค์กรชุมชน 2 คน
- 1.4 ผู้แทนสมาชิกสภาเขต 1 คน
- 1.5 ผู้แทนศิษย์เก่าของโรงเรียน 2 คน
- 1.6 ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่น 1 ท่าน
- 1.7 ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 คน
- 1.8 ผู้บริหาร 1 คน

2. คณะกรรมการโรงเรียนมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี อาจได้รับการแต่งตั้งอีกก็ได้

3. คณะกรรมการโรงเรียนประชุมเดือนละ 1 ครั้ง

4. คณะกรรมการโรงเรียน มีคุณสมบัติดังนี้

4.1 ผู้แทนผู้ปกครอง

4.1.1 เป็นผู้ปกครองของนักเรียนซึ่งกำลัง เรียนอยู่ในโรงเรียนในวันที่ได้รับ

การคัดเลือกให้เป็นคณะกรรมการโรงเรียน

4.1.2 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่

กรรมการโรงเรียน

4.1.3 เป็นผู้มีความประพฤติดี

4.2 ผู้แทนครู

4.2.1 เป็นครูโรงเรียนวัดอัมพวา

4.2.2 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่

กรรมการโรงเรียน

4.2.3 เป็นผู้มีความประพฤติดี

4.3 ผู้แทนองค์กรชุมชน

4.3.1 เป็นผู้นำของชุมชน หรือสมาชิกขององค์กรชุมชนในท้องถิ่นนั้น

4.3.2 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจ และมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่

กรรมการโรงเรียน

4.3.3 เป็นผู้มีความประพฤติดี

4.4 ผู้แทนสมาชิกสภาเขต

4.4.1 เป็นสมาชิกสภาเขตในพื้นที่ที่โรงเรียนวัดอัมพวาตั้งอยู่และสภายินยอมให้

เป็นกรรมการโรงเรียน

4.4.2 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจ และมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่

กรรมการโรงเรียน

4.4.3 จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี

4.5 ผู้แทนศิษย์เก่าของโรงเรียน

4.5.1 เป็นศิษย์เก่าของโรงเรียนวัดอัมพวา

4.5.2 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่

กรรมการโรงเรียน

4.5.3 เป็นผู้มีความประพฤติดี

4.6 ผู้แทนสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่น

4.6.1 เป็นเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส หรือผู้นำศาสนา

4.6.2 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่

กรรมการโรงเรียน

4.6.3 มีความเคร่งครัดในการประพฤติปฏิบัติธรรม

4.7 ผู้แทนทรงคุณวุฒิ

4.7.1 จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับวิชาชีพ

4.7.2 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่

กรรมการโรงเรียน

4.7.3 เป็นผู้มีความประพฤติดี

5. คณะกรรมการโรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

5.1 กำกับการดำเนินกิจการของโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน
ธรรมนูญโรงเรียน การพิจารณาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น การกำหนดที่จะให้
ผู้ปกครองปฏิบัติตามเรื่องหนึ่งเรื่องใด การจัดกิจกรรมของโรงเรียนและการประกันคุณภาพ

5.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่าง
ทั่วถึงมีคุณภาพและได้มาตรฐาน

5.3 ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็กดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความ
สามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

5.4 ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ใช้วิทยากรภายนอก ภูมิปัญญา
ท้องถิ่น เพื่อพัฒนานักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและของชาติ

5.5 ให้ความเห็นชอบรายงานการดำเนินงานประจำปีของโรงเรียนต่อสาธารณชน

5.6 จัดหางบประมาณพัฒนาท้องถิ่นและ ความช่วยเหลือจากแหล่งต่าง ๆ

เพื่อสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียน

5.7 ให้คำปรึกษาแนะนำในการพัฒนาโรงเรียน

5.8 เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมให้การส่งเสริมสนับสนุนและช่วยเหลือโรงเรียนด้าน

วิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป

5.9 ประสานงานระหว่างโรงเรียน ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการต่างๆ และภาคเอกชน
เพื่อร่วมในการให้บริการแก่ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการ การพัฒนาโรงเรียนและพัฒนาท้องถิ่น

5.10 พิจารณาเสนอแนะการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาโรงเรียนตามความเหมาะสม

5.11 แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติตามหน้าที่ที่มอบหมาย

5.12 ให้มีอำนาจหน้าที่อื่นๆ ตามที่ผู้มีอำนาจแต่งตั้งมอบหมาย

ด้านวิชาการ

1. บริหารวิชาการโดยคณะบุคคลในรูป “คณะกรรมการบริหารวิชาการ” มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารเป็นรองประธาน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และตัวแทนภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นกรรมการ
2. คณะกรรมการบริหารวิชาการมีอำนาจหน้าที่ดังนี้
 - 2.1 วางแผนกำหนดนโยบายและทิศทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
 - 2.2 ร่วมกับคณะกรรมการโรงเรียนและกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน กำหนดเป้าหมาย หรือกิจกรรมวิชาการที่สำคัญ
 - 2.3 ร่วมกับคณะกรรมการโรงเรียนและชุมชน กำหนดแนวทางการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้
 - 2.4 ดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบบบูรณาการด้วยตนเอง
 - 2.5 ดำเนินการให้มีหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกับชุมชน โดยให้ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดการเรียนการสอน
 - 2.6 จัดทำหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรที่มีอยู่แล้ว โดยใช้วิถีวิถีไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่น
 - 2.7 สนับสนุนและช่วยเหลือให้มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ และประสบการณ์ ระหว่างชุมชน โดยความร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันทางสังคมอื่น
3. กระจายอำนาจหน้าที่การจัดการเรียนการสอนไปตามกลุ่มสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม โดยมีหัวหน้ากลุ่มสาระเป็นประธานกรรมการ
4. ให้คณะครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้
 - 4.1 จัดกระบวนการเรียนการสอนโดยสนองต่อความต้องการ และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนตามความสนใจและความถนัดแต่ละบุคคล
 - 4.2 จัดการศึกษาโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการ เรียนรู้ และลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเกิดองค์ความรู้
 - 4.3 ระบุแหล่งวิทยาการภายนอกที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุนด้านวิชาการ

4.4 ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง

4.5 จัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการ พัฒนาระบวนการเรียนแบบบูรณาการ การสอนหลากหลายรูปแบบ รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นเหมาะสม

4.6 พัฒนาครูให้มีครูต้นแบบ ครูเชี่ยวชาญแต่ละวิชา ฝึกอบรมเข้มข้นและขยายเครือข่ายให้ครอบคลุม

4.7 มีการจัดระบบการประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างครอบคลุม

ด้านงบประมาณ

1. บริหารงบประมาณโดยองค์คณะบุคคลในรูป “คณะกรรมการบริหารงบประมาณ” มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารเป็นรองประธาน ฝ่ายธุรการหรือผู้ที่ทำหน้าที่แทนฯ ฝ่ายจัดหารายได้ ฝ่ายงบประมาณ ผู้แทนชุมชน ผู้แทนเครือข่ายผู้ปกครอง ผู้แทนศิษย์เก่าเป็นกรรมการ

2. คณะกรรมการบริหารงบประมาณ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

2.1 วางแผนในการจัดทำงบประมาณระยะยาวและประจำปีของโรงเรียน

2.2 จัดหารายได้ ระดมเงินทุนและทรัพยากรเพื่อนำมาใช้ในการจัดการศึกษา

2.3 จัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไปให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ในแต่ละปีการศึกษา และให้รายงานการใช้งบประมาณให้คณะกรรมการทราบเมื่อสิ้นปีการศึกษา

2.4 พิจารณาให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล เกี่ยวกับค่าวัสดุ-อุปกรณ์การศึกษาตามความสำคัญจำเป็น

2.5 จัดตั้งกองทุนเพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่ด้อยโอกาสในการเรียน และกองทุนเพื่อพัฒนาสถานศึกษา

2.6 พิจารณาค่าตอบแทนแก่บุคคล ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นพิเศษ ตามความเหมาะสม เพื่อจูงใจในการทำงานทางการศึกษาพัฒนาท้องถิ่นอย่างจริงจัง

2.7 จัดทำระบบบัญชีตามเกณฑ์พึงรับพึงจ่ายเพื่อ แสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้

2.8 วิเคราะห์และประเมินความมีประสิทธิภาพ ประหยัด และความคุ้มค่าในการใช้งบประมาณของโรงเรียน

2.9 จัดทำรายงานผลการใช้งบประมาณของโรงเรียนต่อสาธารณชนอย่างเปิดเผยอย่างน้อยปีละครั้ง

ด้านการบริหารงานบุคคล

1. บริหารงานบุคคลโดยองค์คณะบุคคลในรูปของ “คณะกรรมการบริหารงานบุคคล” มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารเป็นรองประธาน ฝ่ายบุคลากรหรือผู้ทำหน้าที่แทนฯ ฝ่ายการเจ้าหน้าที่ ฝ่ายพัฒนาบุคลากร ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการ

2. คณะกรรมการบริหารงานบุคคล มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

2.1 วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการด้านบุคลากรของโรงเรียน

2.2 วางแผนบุคลากรและสรรหาบุคลากรภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามความต้องการของโรงเรียน

2.3 วางแผนพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนด้วยวิธีต่างๆ เพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

2.4 จัดประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

2.5 ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรอื่นได้พัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง และรู้จักการบริหารตนเอง

2.6 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้เลื่อนวิทยฐานะสูงขึ้น และมุ่งสู่มาตรฐานวิชาชีพ

2.7 กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและดัชนีชี้วัดของบุคลากร

2.8 ส่งเสริมขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยจัดสวัสดิการต่างๆ

ยกย่องเชิดชูผู้ปฏิบัติงานดีเด่น

2.9 กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาความดีความชอบและเลื่อนตำแหน่งด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม

2.10 กำหนดภาระงานและมอบหมายงานให้บุคลากร ตามความถนัด และความสามารถ

ด้านการบริหารทั่วไป

1. การบริหารงานทั่วไปโดยองค์คณะบุคคลในรูปของ “คณะกรรมการบริหารโรงเรียน” มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารเป็นรองประธานผู้ทำหน้าที่แทนฝ่ายต่าง ๆ และหัวหน้าสายช่วงชั้น เป็นกรรมการ

2. คณะกรรมการบริหารโรงเรียน มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

2.1 วางแผนพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และ

ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐานสูงขึ้น

2.2 นำนวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร จัดการศึกษาให้มี

ประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงขึ้น

2.3 วางระบบบริหารงานภายในโรงเรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

2.4 การวางแผนการบริหารด้านต่างๆ ทั้งแผนประจำปี และแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา รวมทั้งการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อกรรมการโรงเรียน

2.5 ประสานงานระหว่างคณะกรรมการบริหารงานด้านต่างๆ ในโรงเรียน เพื่อให้เกิด การส่งเสริมเกื้อหนุนไปสู่จุดหมายสูงสุดของโรงเรียน

2.6 ส่งเสริม สนับสนุนและเอื้ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของบุคลากร ในโรงเรียน

2.7 นิเทศ กำกับ และติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญ ที่สามารถนำไปอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านคณะกรรมการโรงเรียน รูปแบบของคณะกรรมการโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา มีดังนี้

1.1 คณะกรรมการโรงเรียนประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง 2 คน ผู้แทนครู 2 คน ผู้แทน องค์การชุมชน 2 คน ผู้แทนสมาชิกสภาเขต 1 คน ผู้แทนศิษย์เก่าของโรงเรียน 2 คน ผู้แทนพระภิกษุ สงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่น 1 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 คน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยได้กำหนดให้มี คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบไปด้วยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์การ ชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือ ผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีจำนวนตัวแทนสอดคล้องระเบียบกรุงเทพ มหานครว่าด้วยกรรมการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2543 คือ มีผู้แทนผู้ปกครองจำนวน ไม่เกิน 2 คน ผู้แทนครูจำนวนไม่เกิน 2 คน ผู้แทนองค์การ ชุมชนจำนวนไม่เกิน 2 คน ผู้แทนองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนไม่เกิน 2 คน ผู้แทนศิษย์เก่าของโรงเรียนจำนวนไม่เกิน 2 คน ผู้แทน พระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่น จำนวน 1 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกิน 4 คน สำหรับวาระอยู่ในตำแหน่งของคณะกรรมการโรงเรียนคราวละ 2 ปี อาจได้รับการแต่งตั้งอีกก็ได้ ซึ่ง ตรงกับข้อกำหนดระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำหรับคณะกรรมการโรงเรียนประชุมเดือนละ 1 ครั้ง นั้นจะอยู่ในกรอบระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่า

ด้วยคณะกรรมการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กำหนดให้คณะกรรมการโรงเรียนประชุมอย่างน้อยปีละสองครั้ง ทั้งนี้เพื่อต้องการสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในคณะกรรมการ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษามากขึ้น

1.2 คุณสมบัติของคณะกรรมการโรงเรียนวัดอัมพวา มีความสอดคล้องกับ ระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คือ ผู้แทนผู้ปกครองได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนซึ่งกำลัง เรียนอยู่ในโรงเรียนในวันที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นคณะกรรมการโรงเรียน เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่กรรมการโรงเรียน และเป็นผู้มีความประพฤติดี ผู้แทนครู ได้แก่ครูโรงเรียนวัดอัมพวา เป็นผู้มีความรู้ความสามารถความสนใจและมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่กรรมการโรงเรียน และเป็นผู้มีความประพฤติดี ผู้แทนองค์กรชุมชน ได้แก่ผู้นำของชุมชน หรือสมาชิกขององค์กรชุมชนในท้องถิ่นนั้น เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่กรรมการโรงเรียน และเป็นผู้มีความประพฤติดี ผู้แทนสมาชิกสภาเขตได้แก่สมาชิกสภาเขตในพื้นที่ที่โรงเรียนวัดอัมพวาตั้งอยู่และสภายินยอมให้เป็นกรรมการโรงเรียน เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่กรรมการโรงเรียน และจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ผู้แทนศิษย์เก่าของโรงเรียนได้แก่ศิษย์เก่าของโรงเรียนวัดอัมพวา เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่กรรมการโรงเรียน และเป็นผู้มีความประพฤติดี ผู้แทนสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นได้แก่เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส หรือผู้นำศาสนา เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่กรรมการโรงเรียน มีความเคร่งครัดในการประพฤติปฏิบัติธรรม และผู้ทรงคุณวุฒิได้แก่การศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับวิชาชีพ เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจ มีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่กรรมการโรงเรียน และเป็นผู้มีความประพฤติดี

1.3 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนวัดอัมพวา ทั้งหมด 12 ข้อ แต่ในระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยกรรมการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มี 8 ข้อ คือ 1) กำกับกำกับการดำเนินกิจการของโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน ธรรมนูญโรงเรียน การพิจารณาหลักสูตร ให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น การกำหนดที่จะให้ผู้ปกครองปฏิบัติตามเรื่องหนึ่งเรื่องใด ในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนและการประกันคุณภาพ 2) จัดหางบประมาณพัฒนาท้องถิ่นและความช่วยเหลือจากแหล่งต่างๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียน 3) ให้คำปรึกษาแนะนำในการพัฒนาโรงเรียน 4) ประสานงานระหว่างโรงเรียน ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการต่างๆ และภาคเอกชน เพื่อร่วมในการให้บริการแก่ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการ การพัฒนาโรงเรียนและพัฒนาท้องถิ่น 5) เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมให้การส่งเสริมสนับสนุนและช่วยเหลือโรงเรียนด้านวิชาการ

งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป 6) พิจารณาเสนอแนะการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาโรงเรียนตามความเหมาะสม 7) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติตามหน้าที่ที่มอบหมาย และ 8) ให้มีอำนาจหน้าที่อื่นๆ ตามที่ผู้มีอำนาจแต่งตั้งมอบหมาย ส่วนอีก 4 ข้อ เป็นหน้าที่เพิ่มเติมเพื่อให้คณะกรรมการโรงเรียนเข้าใจบทบาทของตนเองได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และทั้งก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนมากที่สุด คือ 1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและได้มาตรฐาน 2) ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็กดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ 3) ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ใช้วิทยากรภายนอก ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนานักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและของชาติ และ 4) ให้ความเห็นชอบรายงานการดำเนินงานประจำปีของโรงเรียนต่อสาธารณชน

2. การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป มีดังนี้

2.1 ด้านวิชาการ รูปแบบการบริหารวิชาการของโรงเรียนวัดอัมพวาโดยคณะบุคคล ในรูป “คณะกรรมการบริหารวิชาการ” มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารเป็นรองประธานหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และตัวแทนภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นกรรมการ และกรรมการบริหารวิชาการ ควรมีอำนาจหน้าที่วางแผนกำหนดนโยบายและทิศทางในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียน ร่วมกับคณะกรรมการโรงเรียนและกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน กำหนดเป้าหมาย หรือกิจกรรมวิชาการที่สำคัญร่วมกับคณะกรรมการโรงเรียนและชุมชนกำหนด แนวทางการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดำเนินการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบบบูรณาการด้วยตนเอง ดำเนินการให้มีหลักสูตรท้องถิ่น ร่วมกับชุมชน โดยให้ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดการเรียนการสอน จัดทำหลักสูตรและพัฒนา หลักสูตรที่มีอยู่แล้ว โดยใช้วิธีวิถีไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่น สนับสนุนและช่วยเหลือให้มีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ระหว่างชุมชน โดยความร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันทางสังคมอื่น ส่วนด้านจัดการเรียนการสอนควรกระจายอำนาจหน้าที่การจัด การเรียนการสอนไปตามกลุ่มสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม โดยมีหัวหน้ากลุ่มสาระเป็นประธาน กรรมการ และให้คณะครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีอำนาจหน้าที่จัดกระบวนการเรียน การสอนโดยสนองต่อความต้องการ และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนตามความสนใจและความถนัด แต่ละบุคคล จัดการศึกษาโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ และลงมือปฏิบัติจริง ทุกขั้นตอนจนเกิดองค์ความรู้ ระบุแหล่งวิทยากรภายนอกที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือ สนับสนุน

ด้านวิชาการ ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง จัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการ พัฒนากระบวนการเรียนแบบบูรณาการการสอน หลากหลายรูปแบบ รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นเหมาะสม พัฒนาครูให้มีครูต้นแบบ ครูเชี่ยวชาญแต่ละวิชา ฝึกอบรมเข้มข้น และขยายเครือข่ายให้ครอบคลุม และมีการจัดระบบการประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างครอบคลุม

2.2 ด้านงบประมาณ รูปแบบการบริหารงบประมาณของโรงเรียนวัดอัมพวา โดยองค์คณะบุคคลในรูป "คณะกรรมการบริหารงบประมาณ" มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารเป็นรองประธาน ฝ่ายธุรการหรือผู้ที่ทำหน้าที่แทนฯ หัวหน้าฝ่ายจัดหารายได้ หัวหน้าฝ่ายงบประมาณ ผู้แทนชุมชน ผู้แทนเครือข่ายผู้ปกครอง ผู้แทนศิษย์เก่าเป็นกรรมการ และคณะกรรมการบริหารงบประมาณ มีอำนาจหน้าที่วางแผนในการจัดทำงานงบประมาณระยะยาวและประจำปีของโรงเรียน จัดหารายได้ ระดมเงินทุนและทรัพยากรเพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา จัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไปให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ในแต่ละปีการศึกษา และให้รายงานการใช้งบประมาณให้คณะกรรมการทราบเมื่อสิ้นปีการศึกษา พิจารณาให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายส่วนบุคคลเกี่ยวกับค่าวัสดุอุปกรณ์การศึกษาตามความสำคัญจำเป็น จัดตั้งกองทุนเพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่ด้อยโอกาสในการเรียนและกองทุน เพื่อพัฒนาสถานศึกษา พิจารณาคำตอบแทนแก่บุคคลซึ่งเป็นภูมิปัญญา ท้องถิ่นเป็นพิเศษตามความเหมาะสม เพื่อยุติใจในการทำงานทางการศึกษาพัฒนาท้องถิ่นอย่างจริงจัง จัดทำระบบบัญชี เพื่อแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ วิเคราะห์และประเมินความมีประสิทธิภาพ ประหยัด และความคุ้มค่าในการใช้งบประมาณของโรงเรียน จัดทำรายงานผลการใช้งบประมาณของโรงเรียนต่อสาธารณชนอย่างเปิดเผยอย่างน้อยปีละครั้ง

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล รูปแบบการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนวัดอัมพวา โดยองค์คณะบุคคลในรูปของ "คณะกรรมการบริหารงานบุคคล" มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารเป็นรองประธาน ฝ่ายบุคลากรหรือผู้ที่ทำหน้าที่แทนฯ ฝ่ายการเจ้าหน้าที่ ฝ่ายพัฒนาบุคลากร ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการ และคณะกรรมการบริหารงานบุคคลมีอำนาจหน้าที่ในการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการด้านบุคลากรของโรงเรียน วางแผนบุคลากรและสรรหาบุคลากร ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความต้องการของโรงเรียน วางแผนพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนด้วยวิธีต่างๆ เพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน จัดประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรอื่นได้พัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง และรู้จักการบริหารตนเอง ส่งเสริมและสนับสนุนให้

ครูได้เลื่อนวิทยฐานะสูงขึ้น และมุ่งสู่มาตรฐานวิชาชีพ กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและดัชนีชี้วัดของบุคลากร ส่งเสริมขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยจัดสวัสดิการต่างๆ ยกย่องเชิดชูผู้ปฏิบัติงานดีเด่น กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาความดีความชอบและเลื่อนตำแหน่งด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม และกำหนดภาระงานและมอบหมายงานให้บุคลากร ตามความถนัดและความสามารถ

2.4 ด้านการบริหารทั่วไป รูปแบบการบริหารทั่วไปของโรงเรียนวัดอัมพวา การบริหารงานทั่วไปโดยองค์คณะบุคคลในรูปของ "คณะกรรมการบริหารโรงเรียน" มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารเป็นรองประธานผู้ทำหน้าที่แทนฝ่ายต่างๆ และหัวหน้าสายช่วงชั้น เป็นกรรมการ คณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีอำนาจหน้าที่วางแผนพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐานสูงขึ้น นำนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร จัดการศึกษาให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงขึ้น วางระบบบริหารงานภายในโรงเรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน การวางแผนการบริหารด้านต่างๆ ทั้งแผนประจำปี และแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อกรรมการโรงเรียน ประสานงานระหว่างคณะกรรมการบริหารงานด้านต่างๆ ในโรงเรียน เพื่อให้เกิดการส่งเสริมเกื้อหนุนไปสู่จุดหมายสูงสุดของโรงเรียน ส่งเสริม สนับสนุนและเอื้ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนและนิเทศ กำกับ และติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน

ผลการวิจัยการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ ขอบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป นั้นมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และเป็นไปตามหลักการการบริหารฐานโรงเรียนตามแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน เช่น อุทัย บุญประเสริฐ (2542) คือ หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจการศึกษาให้แก่ประชาชน หลักการบริหารตนเอง และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (2544 : 75 - 77) คือ การบริหารมีความอิสระในการตัดสินใจในการบริหารจัดการ หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสีย และการบริหารจัดการต้องตอบสนองและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และถวิล มาตรเลี่ยม (2545 : 42 - 43) คือ หลักดุลยภาพ หลักการกระจายอำนาจ หลักการบริหารจัดการตนเอง และหลักการริเริ่มในความหลากหลายของกิจกรรมการศึกษา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารและครูต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารฐานโรงเรียน เพื่อจะได้รู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเองเมื่อนำการบริหารฐานโรงเรียนไปใช้

1.2 กรรมการโรงเรียนจะต้องเข้าใจ รู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง

1.3 กรรมการเครือข่ายผู้ปกครองของโรงเรียนจะต้องเข้าใจ รู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเองที่มีต่อโรงเรียน

1.4 ผู้บริหาร ครู กรรมการโรงเรียน และกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองของโรงเรียน จะต้องช่วยกันประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจกับชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษา ภายใต้การบริหารฐานโรงเรียน

1.5 นำผลการวิจัยไปใช้ในรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรจะมีการวิจัยติดตามผลการดำเนินงานของคณะกรรมการต่างๆ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพ

2.2 ควรมีการวิจัยผลกระทบที่มีต่อผู้เรียน ต่อการนำรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนไปใช้

2.3 ให้มีการประเมินผลการทดลอง ใช้รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา แล้วมีการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนา เพื่อการขยายผล

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กมล สดประเสริฐ. รายงานการวิจัยรูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษาแบบกระจาย

อำนาจ. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค, 2544

_____. รายงานการปฏิรูปการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา. กรุงเทพฯ : อรรถพล
การพิมพ์, 2540.

กรุงเทพมหานคร, สำนักการศึกษา. นโยบายด้านการศึกษาของคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร
ปี 2543 – 2547. กรุงเทพฯ : สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2541.

_____. แผนพัฒนาการศึกษา กรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2545 - 2549). กรุงเทพฯ :
สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2541.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. เอกสารประกอบการนำเสนอรูปแบบการบริหาร
โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545.

_____. โรงเรียนนิติบุคคล : มิติใหม่ของการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545.

จรวยพร ธรินทร์. การปฏิรูปการศึกษาไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.
กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2544.

ดิเรก วรรณเคียร. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2544.

ถวิล มาตรเลี่ยม. การปฏิรูปการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : การบริหารจัดการ.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เสมารธรรม, 2545.

ธีระ รุญเจริญ. สภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา
ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544.

ธีระวัฒน์ หมูวิเศษ. รูปแบบการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาตามทฤษฎีของ
ผู้บริหารการศึกษา เขตการศึกษา 8. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2538.

นคร ดังคะพิภพ. บุรณาการความคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสู่การปฏิบัติ. เพชรบุรี :
โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรี, 2545.

ประเวศ วะสี. “การศึกษา : การศึกษาไทยพัฒนาการอย่างก้าวกระโดด,” มติชน.

(22 มกราคม 2536) : 9.

ปัญญา แก้วกียูร และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล. ชุดฝึกอบรมผู้บริหาร : ประมวลสารระดับที่ 2

การบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบการใช้โรงเรียนหรือเขตพื้นที่การศึกษาเป็นฐาน.

กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545.

พนม พงษ์ไพบูลย์. รายงานการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนว

พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2543.

พิณสุดา สิริธวัชศรี. การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : เซเวนพรีนติ้งกรุ๊ป,
2541.

เพ็ญจันทร์ นครินทร์. สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ. 2543. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช,
2544.

ไพบูลย์ แจ่มพงษ์. "การศึกษา : แนวทางการพัฒนาคุณภาพ," วารสารวิชาการ. 7 (2542) : 4.

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. ปฏิรูปการศึกษา : แนวคิดและหลักการ ตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2543.

ภาณุวัฒน์ ภัคคิวงษ์. การวิเคราะห์เชิงการเมืองของพัฒนาการและทางเลือกในการพัฒนา
นโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

รุ่ง แก้วแดง. ปฏิวัติการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, 2540.

เรืองจิตร กลันทปุระ. รูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540.

วิจิตร ศรีธำณ. โรงเรียนนิติบุคคล : บริบทไทย (คำบรรยาย). กรุงเทพฯ : โรงแรมรอยัลซิตี,
19 มิถุนายน 2546.

วีรวัฒน์ อุทัยรัตน์. "การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน," รวมบทความเชิงวิชาการ.
9 (2544) : 75 - 77.

ศักดิ์ชัย นิรัญทวิ. รายงานการปฏิรูปการศึกษาของประเทศสาธารณรัฐเกาหลี. กรุงเทพฯ :
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540.

สามัญศึกษา,กรม. แนวทางสู่การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : กระทรวง
ศึกษาธิการ 2544. (อัดสำเนา).

สุทัศน์ ขอบคำ. รูปแบบการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2540.

สุรัฐ ศิลปอนันต์. กระบวนการปฏิรูปโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : องค์การค้ำคุณสภา, 2543.

สุวัฒน์ เงินจ๋า. การศึกษาความเป็นไปได้ของการจัดกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อจัดสอน วิชาชีพในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัด พิชณุโลก. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุชฎบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์และคณะ. การกระจายอำนาจบริหารและการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544.

อมรวิทย์ นาครทรรพ. ปฏิรูปการศึกษาไทยในมุมมองประชาชน. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี จำกัด, 2544.

อุทัย บุญประเสริฐ. รายงานการวิจัย การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.

Brow, Daniel J. Decentralization and school Based Management. New York : The Falmer Press, 1990.

Cheng Yin Cheong. School Effectiveness and School Based Management : A Mechanism for Development. Washington, D.C : The Falmer Press, 1996.

Eamon Marren and Rosalind Levacec. Senior Management. Classroom Teacher and Governer Responses to Local Management of School. In Educational Management and Administration Vol. 22 no 1 January, 1994

Edlley Jr.,C. Aworld class school for every child The challenge of reform in Pennsylvania, Boston Harvard University Law school, 1992.

Hussain, Khateeb M. Development of Information Systems for Education. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice - Hall Inc., 1973.

Magnone. Susan Awn. "Variable Affecting. Superintendent Principal Decentralezation Claremont Graduate School," Dissertation Abstracts International. 50 (1990) : 8.

Vargas, Claudia Maria. "Decentralization of the Educational System of Costa Rica," Dissertation Abstracts International. 50 (1990) : 7.

Werdelin, Ingvar. **Manual of Educational Planning 9 : Evaluation**. Sweden : Department of Education, Linkoping School of Education, 1977.

White, Paula Awn. "Teacher Participation in School Decision. Making : Decentralization of Authority to the School site," **Dissertation Abstracts International**. 51 (1991) : 4.

ภาคผนวก

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ลำดับที่	รายนามผู้เชี่ยวชาญ	ตำแหน่งสังกัด
1	ดร.วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล	ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร หลักสูตรและ การสอน สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
2	นายทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ	อาจารย์สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
3	นายอุดมศักดิ์ นาคี	หัวหน้าฝ่ายวัดและประเมินผล กองวิชาการ สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร

ที่ ศธ 1546.03/พิเศษ 110

สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

23 กุมภาพันธ์ 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร หลักสูตรและการสอน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นายเฉลิม ต้นสกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอัมพวา ปัจจุบันกำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา" ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) ของสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยมีคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. ดร.เฉลิมชัย	รัตนประยูร	ประธานกรรมการ
2. ดร.ศักดิ์สิทธิ์	ขัตติยาสุวรรณ	กรรมการ
3. รองศาสตราจารย์อรสา	สุขเปรม	กรรมการ

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถที่จะให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือวิจัยของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้เกียรติเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยดังกล่าว ขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์อรสา สุขเปรม)

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรฯ

สำนักงานบัณฑิตยศาสตร์

โทรศัพท์ 0-2890-2000 ต่อ 521

โทรสาร 0-2890-2000 ต่อ 521, 0-2472-5712

ที่ ศธ 1546.03/พิเศษ 111

สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

23 กุมภาพันธ์ 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ รอง ผอ.โรงเรียนมัธยมสาธิต สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นายเฉลิม ต้นสกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอัมพวา ปัจจุบันกำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา" ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) ของสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยมีคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. ดร.เฉลิมชัย	รัตนประยูร	ประธานกรรมการ
2. ดร.ศักดิ์สิทธิ์	ชัตติยาสุวรรณ	กรรมการ
3. รองศาสตราจารย์อรสา	สุขเปรม	กรรมการ

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถที่จะให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือวิจัยของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้เกียรติเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยดังกล่าว ขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์อรสา สุขเปรม)

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรฯ

สำนักงานบัณฑิตยศาสตร์

โทรศัพท์ 0-2890-2000 ต่อ 521

โทรสาร 0-2890-2000 ต่อ 521, 0-2472-5712

ที่ ศธ 1546.03/พิเศษ 112

สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

23 กุมภาพันธ์ 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายอุดมศักดิ์ นาคี หัวหน้าฝ่ายทดสอบและประเมินผล กองวิชาการ (กทม.)

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นายเฉลิม ตุ่นสกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอัมพวา ปัจจุบันกำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา" ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) ของสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยมีคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. ดร.เฉลิมชัย	รัตนประยูร	ประธานกรรมการ
2. ดร.ศักดิ์สิทธิ์	ชาติติยาสุวรรณ	กรรมการ
3. รองศาสตราจารย์อรสา	สุขเปรม	กรรมการ

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถที่จะให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือวิจัยของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้เกียรติเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยดังกล่าว ขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์อรสา สุขเปรม)

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรฯ

สำนักงานบัณฑิตยศาสตร์

โทรศัพท์ 0-2890-2000 ต่อ 521

โทรสาร 0-2890-2000 ต่อ 521, 0-2472-5712

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่งสังกัด
1	นายถวิล มาตรเลี่ยม	อดีตผู้ช่วยหัวหน้าศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
2	ดร.อุทัย ดุลยเกษม	คณบดีสำนักการศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
3	ดร.เสน่ห์ สุขเคหา	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการพิเศษ สถาบันราชภัฏเทพสตรีลพบุรี
4	ผศ.สุภาภรณ์ ลิ้มสมบุรณ์	หัวหน้าโปรแกรมวิชาวัดผลและประเมินผล
5	นางชนิดา จันเรียง	รองผู้อำนวยการสาธิตบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
6	นายอนันต์ ศิริภัสราภรณ์	ผู้อำนวยการสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร
7	นายไพรัช อรรถกามานนท์	รองผู้อำนวยการสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร
8	นายพูนพันธุ์ ไกรเพิ่ม	รองผู้อำนวยการสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร
9	นางสาวประนอม เอี่ยมประยูร	รองผู้อำนวยการสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร
10	นายสำเนา จริตธรรม	เลขานุการสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร
11	นางสาวมาสวิมล รักบ้านเกิด	ผู้อำนวยการกองวิชาการ สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร
12	ดร.ผจญ โกจารย์ศรี	ผู้อำนวยการโรงเรียนท่านางแนววิทยายน จังหวัดขอนแก่น
13	นายนคร ตั้งคะภิกพ	ผู้อำนวยการโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ จังหวัดเพชรบุรี
14	นางสาวสุกัญญา สันติพัฒน์ชัย	ผู้อำนวยการโรงเรียนราชวินิตมัธยม
15	นายจำนง ณะคำปา	อาจารย์ 2 ระดับ 7 ฝ่ายแผนงาน โรงเรียนฝางชนูปถัมภ์ จังหวัดเชียงใหม่
16	นางอัทธมา เสี่ยงหลาย	ผู้อำนวยการโรงเรียนเลิศหล้า
17	นายโกมินทร์ สังข์คะนอง	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดมินมามรดีภาษีเจริญ
18	นายสมชาย ศรีโชค	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดปากน้ำฝั่งเหนือตลิ่งชัน

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่งสังกัด
19	นางอรพิน เกบไว้	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดดุสิตาราม บางกอกน้อย
20	นางทรงศรี เหลืองไพฑูรย์	ผู้อำนวยการโรงเรียนอยู่เป็นสุขอนุสรณ์ ประเวศ
21	นายไพรัช คำดวง	อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดทอง เขตตลิ่งชัน
22	นางนพรัตน์ ศรีราตรี	อาจารย์ใหญ่วัดมะกอก เขตตลิ่งชัน
23	นางสาวดวงพร วัฒนกวนิชย์	ผู้อำนวยการเขตบางกอกน้อย
24	นางสาวอารีย์ วงศ์นพรัตน์เลิศ	ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตบางกอกน้อย
25	นางวรรณรัตน์ รัตนสกุล	ศึกษานิเทศก์เขตบางกอกน้อย
26	นายอุทัย แก้วขาว	ผู้อำนวยการฝ่ายฝึกอบรมและบริหารทรัพยากร สถานทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย
27	พระครูวินัยพรเฉลิม ธิตเมธี	เจ้าอาวาสวัดอัมพวา
28	นาวาโทนายแพทย์ บรรจงศักดิ์ ราษฎร์นิยม	ผู้ทรงคุณวุฒิชุมชนวัดอัมพวา ข้าราชการบำนาญ
29	นายสนธิ์ บุญพัฒน์	ผู้ทรงคุณวุฒิชุมชนวัดอัมพวา ข้าราชการบำนาญ
30	นางพิมพ์ใจ จันทรสว่าง	ศึกษานิเทศก์ 8 สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร

ที่ ศธ 1546.03/พิเศษ 115

สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

7 กุมภาพันธ์ 2546

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสัมภาษณ์เพื่อทำการวิจัย

เรียน

ด้วย นายเฉลิม ตุ่นสกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอัมพวา ปัจจุบันกำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา” ตามหลักสูตรครุ ศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) ของสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยมีคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. ดร.เฉลิมชัย	รัตนประยูร	ประธานกรรมการ
2. ดร.ศักดิ์สิทธิ์	ชัตติยาสุวรรณ	กรรมการ
3. รองศาสตราจารย์อรสา	สุขเปรม	กรรมการ

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ประสบความสำเร็จ และเป็นประโยชน์ต่อการบริหารการศึกษา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านช่วยตอบแบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดอนุญาตให้ นายเฉลิม ตุ่นสกุล ได้เก็บรวบรวม ข้อมูลดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์อรสา สุขเปรม)
ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรฯ

สำนักงานบัณฑิตยศาสตร์

โทรศัพท์ 0-2890-2000 ต่อ 521

โทรสาร 0-2890-2000 ต่อ 521, 0-2472-5712

แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง
รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา

คำชี้แจง แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียน
วัดอัมพวาฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคณะกรรมการโรงเรียน
ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการบริหารฐานโรงเรียนที่จะนำไปสร้าง
รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวาในการบริหารวิชาการ งบประมาณ การบริหาร
งานบุคคล และการบริหารทั่วไป

- ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 1.1 เพศ ☐ ชาย
☐ หญิง
- 1.2 อายุ.....
- 1.3 การศึกษาสูงสุด.....
- 1.4 ตำแหน่ง ☐ ครู
☐ กรรมการโรงเรียน
☐ กรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคณะกรรมการโรงเรียน
คำชี้แจง

1. โปรดพิจารณาข้อความในแต่ละข้อว่าท่านมีความคิดเกี่ยวกับคณะกรรมการโรงเรียน
ว่าควรเป็นอย่างไร
2. เกณฑ์ในการพิจารณาของท่าน คือ

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. คณะกรรมการโรงเรียนประกอบด้วย					
1.1 ผู้แทนผู้ปกครอง 2 คน					
1.2 ผู้แทนครู 2 คน					
1.3 ผู้แทนองค์กรชุมชน 2 คน					
1.4 ผู้แทนสมาชิกสภาเขต 1 คน					
1.5 ผู้แทนศิษย์เก่าของโรงเรียน 2 คน					
1.6 ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่น 1 ท่าน					
1.7 ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 คน					
1.8 ผู้บริหาร 1 คน					
2. คณะกรรมการโรงเรียนมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี อาจได้ รับการแต่งตั้งอีกก็ได้					
3. คณะกรรมการโรงเรียนประชุมเดือนละ 1 ครั้ง					

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
4. คณะกรรมการโรงเรียน มีคุณสมบัติดังนี้					
4.1 ผู้แทนผู้ปกครอง					
(1) เป็นผู้ปกครองของนักเรียนซึ่งกำลัง เรียนอยู่ในโรงเรียนใน วันที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นคณะกรรมการโรงเรียน					
(2) เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมีเวลาที่จะ ปฏิบัติหน้าที่กรรมการโรงเรียน					
(3) เป็นผู้มีความประพฤติดี					
4.2 ผู้แทนครู					
(1) เป็นครูโรงเรียนแห่งนั้น					
(2) เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมีเวลาที่จะ ปฏิบัติหน้าที่กรรมการโรงเรียน					
(3) เป็นผู้มีความประพฤติดี					
4.3 ผู้แทนองค์กรชุมชน					
(1) เป็นผู้นำของชุมชน หรือสมาชิกขององค์กรชุมชนในท้องถิ่น นั้น					
(2) เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมีเวลาที่จะ ปฏิบัติหน้าที่กรรมการโรงเรียน					
(3) เป็นผู้มีความประพฤติดี					
4.4 ผู้แทนสมาชิกสภาเขต					
(1) เป็นสมาชิกสภาเขตในพื้นที่ที่โรงเรียนนั้นตั้งอยู่และสภา ยินยอมให้เป็นกรรมการโรงเรียน					
(2) เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมีเวลาที่จะ ปฏิบัติหน้าที่กรรมการโรงเรียน					
(3) จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี					

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
4.5 ผู้แทนศิษย์เก่าของโรงเรียน					
(1) เป็นศิษย์เก่าของโรงเรียนแห่งนั้น					
(2) เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่กรรมการโรงเรียน					
(3) เป็นผู้มีภาพพจน์ดี					
4.6 ผู้แทนสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่น					
(1) เป็นเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส หรือนำศาสนา					
(2) เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่กรรมการโรงเรียน					
(3) มีความเคร่งครัดในการประพฤติปฏิบัติธรรม					
4.7 ผู้แทนทรงคุณวุฒิ					
(1) จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับวิชาชีพ					
(2) เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่กรรมการโรงเรียน					
(3) เป็นผู้มีภาพพจน์ดี					
5. คณะกรรมการโรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ดังนี้					
5.1 กำกับการดำเนินงานกิจการของโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน ธรรมนูญโรงเรียน การพิจารณาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น การกำหนดที่จะให้ผู้ปกครองปฏิบัติตามเรื่องหนึ่งเรื่องใด การจัดกิจกรรมของโรงเรียนและการประกันคุณภาพ					

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
5.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและได้มาตรฐาน					
5.3 ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็กดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ					
5.4 ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ใช้วิทยากรภายนอก ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนานักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และของชาติ					
5.5 ให้ความเห็นชอบรายงานการดำเนินงาน ประจำปีของโรงเรียนต่อสาธารณชน					
5.6 จัดหางบประมาณพัฒนาท้องถิ่นและความช่วยเหลือจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียน					
5.7 ให้คำปรึกษาแนะนำในการพัฒนาโรงเรียน					
5.8 เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมให้การส่งเสริมสนับสนุนและช่วยเหลือโรงเรียนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป					
5.9 ประสานงานระหว่างโรงเรียน ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการต่าง ๆ และ ภาคเอกชน เพื่อร่วมในการให้บริการแก่ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการ การพัฒนาโรงเรียนและพัฒนาท้องถิ่น					
5.10 พิจารณาเสนอแนะการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาโรงเรียนตามความเหมาะสม					
5.11 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติตามหน้าที่ที่มอบหมาย					
5.12 ให้มีอำนาจหน้าที่อื่นๆ ตามที่ผู้มีอำนาจแต่งตั้งมอบหมาย					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการบริหารฐานโรงเรียน ที่จะนำไปสร้างรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา ในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

คำชี้แจง

- 1. โปรดพิจารณาข้อความในแต่ละข้อว่าท่านมีความคิดเกี่ยวกับด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ว่าควรเป็นอย่างไร
- 2. เกณฑ์ในการพิจารณาของท่าน คือ

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

1. ด้านวิชาการ

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. บริหารวิชาการโดยคณะบุคคลในรูป "คณะกรรมการบริหารวิชาการ" มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธานผู้ช่วยผู้บริหารเป็นรองประธานหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และตัวแทนภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นกรรมการ					
2. คณะกรรมการบริหารวิชาการมีอำนาจหน้าที่ดังนี้					
2.1. วางแผนกำหนดนโยบายและทิศทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน					
2.2 ร่วมกับคณะกรรมการโรงเรียนและกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนกำหนดเป้าหมาย หรือกิจกรรมวิชาการที่สำคัญ					
2.3 ร่วมกับคณะกรรมการโรงเรียนและชุมชนกำหนดแนวทางการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้					
2.4 ดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบบบูรณาการด้วยตนเอง					

ด้านวิชาการ (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
2.5 ดำเนินการให้มีหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกับชุมชน โดยให้ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดการเรียนการสอน					
2.6 จัดทำหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรที่มีอยู่แล้วโดยใช้วิธีวิถีไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่น					
2.7 สนับสนุนและช่วยเหลือให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ระหว่างชุมชน โดยความร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันทางสังคมอื่น					
3. กระจายอำนาจหน้าที่การจัดการเรียนการสอนไปตามกลุ่มสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม โดยมีหัวหน้ากลุ่มสาระเป็นประธานกรรมการ					
4. ให้คณะครูสอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีอำนาจหน้าที่ดังนี้					
4.1 จัดกระบวนการเรียนการสอนโดยสนองต่อความต้องการและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ตามความสนใจและความถนัดแต่ละบุคคล					
4.2 จัดการศึกษาโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเกิดองค์ความรู้					
4.3 ระบุแหล่งวิทยากรภายนอกที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุนด้านวิชาการ					
4.4 ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง					
4.5 จัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการ พัฒนาระบบการเรียนรู้แบบบูรณาการการสอนหลากหลายรูปแบบ รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นเหมาะสม					
4.6 พัฒนาครูให้มีครูต้นแบบ ครูเชี่ยวชาญแต่ละวิชา ฝึกอบรมเข้มข้นและขยายเครือข่ายให้ครอบคลุม					
4.7 มีการจัดระบบการประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างครอบคลุม					

2. การบริหารงบประมาณ

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. บริหารงบประมาณโดยองค์คณะบุคคลในรูป "คณะกรรมการบริหารงบประมาณ" มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารเป็นรองประธาน ฝ่ายธุรการหรือผู้ที่ทำหน้าที่แทนฯ ฝ่ายจัดหารายได้ หัวหน้าฝ่ายงบประมาณ ผู้แทนชุมชน ผู้แทนเครือข่ายผู้ปกครอง ผู้แทนศิษย์เก่าเป็นกรรมการ					
2. คณะกรรมการบริหารงบประมาณ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้					
2.1 วางแผนในการจัดทำงบประมาณระยะยาวและประจำปีของโรงเรียน					
2.2 จัดหารายได้ ระดมเงินทุนและทรัพยากรเพื่อนำมาใช้บริหารจัดการศึกษา					
2.3 จัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไปให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ในแต่ละปีการศึกษา และให้รายงานการใช้งบประมาณให้คณะกรรมการทราบเมื่อสิ้นปีการศึกษา					
2.4 พิจารณาให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายส่วนบุคคลเกี่ยวกับค่าวัสดุ-อุปกรณ์การศึกษาตามความสำคัญจำเป็น					
2.5 จัดตั้งกองทุนเพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่ด้อยโอกาสในการเรียนและกองทุนเพื่อพัฒนาสถานศึกษา					
2.6 พิจารณาค่าตอบแทนแก่บุคคลซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นพิเศษตามความเหมาะสม เพื่อจูงใจในการทำงานทางการศึกษาพัฒนาท้องถิ่นอย่างจริงจัง					
2.7 จัดทำระบบบัญชี เพื่อแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้					
2.8 วิเคราะห์และประเมินความมีประสิทธิภาพ ประหยัด และความคุ้มค่าในการใช้งบประมาณของโรงเรียน					
2.9 จัดทำรายงานผลการใช้งบประมาณของโรงเรียนต่อสาธารณชนอย่างเปิดเผยอย่างน้อยปีละครั้ง					

3. การบริหารงานบุคคล

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. บริหารงานบุคคลโดยองค์คณะบุคคลในรูปของ “คณะกรรมการบริหารงานบุคคล” มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารเป็นรองประธาน ฝ่ายบุคลากรหรือผู้ทำหน้าที่แทนฯ ฝ่ายการเจ้าหน้าที่ หัวหน้าฝ่ายพัฒนาบุคลากร ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการ					
2. คณะกรรมการบริหารงานบุคคล มีอำนาจหน้าที่ดังนี้					
2.1 วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการด้านบุคลากรของโรงเรียน					
2.2 วางแผนบุคลากรและสรรหาบุคลากรภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามความต้องการของโรงเรียน					
2.3 วางแผนพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนด้วยวิธีต่างๆ เพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน					
2.4 จัดประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน					
2.5 ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรอื่นได้พัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่องและรู้จักการบริหารตนเอง					
2.6 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้เลื่อนวิทยฐานะสูงขึ้น และมุ่งสู่มาตรฐานวิชาชีพ					
2.7 กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและดัชนีชี้วัดของบุคลากร					
2.8 ส่งเสริมขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโดยจัดสวัสดิการต่างๆ ยกย่องเชิดชูผู้ปฏิบัติงานดีเด่น					
2.9 กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาความดีความชอบและเลื่อนตำแหน่ง ด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม					
2.10 กำหนดภาระงานและมอบหมายงานให้บุคลากรตามความถนัด และความสามารถ					

4. ด้านการบริหารทั่วไป

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. การบริหารงานทั่วไปโดยองค์คณะบุคคลในรูปของ “คณะกรรมการบริหารโรงเรียน” มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารเป็นรองประธาน ผู้ทำหน้าที่แทนฝ่ายต่าง ๆ และหัวหน้าสายช่วงชั้น เป็นกรรมการ					
2. คณะกรรมการบริหารโรงเรียน มีอำนาจหน้าที่ดังนี้					
2.1 วางแผนพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐานสูงขึ้น					
2.2 นำนวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงขึ้น					
2.3 วางระบบบริหารงานภายในโรงเรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน					
2.4 การวางแผนการบริหารด้านต่างๆ ทั้งแผนประจำปี และแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อกรรมการโรงเรียน					
2.5 ประสานงานระหว่างคณะกรรมการบริหารงานด้านต่างๆ ในโรงเรียน เพื่อให้เกิดการส่งเสริมเกื้อหนุนไปสู่จุดหมายสูงสุดของโรงเรียน					
2.6 ส่งเสริม สนับสนุนและเอื้ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน					
2.7 นิเทศ กำกับ และติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน					

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง
รูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา

คำชี้แจง แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียน
 วัดอัมพวาฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ
 ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ทรงคุณวุฒิ
ที่ตอบแบบสอบถาม
 ตอนที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคณะกรรมการโรงเรียน
 ตอนที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการบริหารฐานโรงเรียนที่จะนำไป
สร้างรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวาในการบริหารวิชาการ งบประมาณ
การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

- ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ทรงคุณวุฒิที่ตอบแบบสอบถาม
- 1.1 ชื่อ-สกุล.....
 - 1.2 คุณวุฒิ.....
 - 1.3 ตำแหน่ง.....
 - 1.4 สังกัด
 - 1.5 สถานที่ทำงาน.....

ตอนที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคณะกรรมการโรงเรียน

ข้อความ	ความคิดเห็น		ไม่เห็นด้วยโปรด ให้เหตุผลและ ข้อเสนอแนะ
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
1. คณะกรรมการโรงเรียนประกอบด้วย			
1.1 ผู้แทนผู้ปกครอง 2 คน			
1.2 ผู้แทนครู 2 คน			
1.3 ผู้แทนองค์กรชุมชน 2 คน			
1.4 ผู้แทนสมาชิกสภาเขต 1 คน			
1.5 ผู้แทนศิษย์เก่าของโรงเรียน 2 คน			
1.6 ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์กร ศาสนาอื่น 1 ท่าน			
1.7 ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 คน			
1.8 ผู้บริหาร 1 คน			
2. คณะกรรมการโรงเรียนมีวาระอยู่ในตำแหน่ง คราวละ 2 ปี อาจได้รับการแต่งตั้งอีกก็ได้			
3. คณะกรรมการโรงเรียนประชุมเดือนละ 1 ครั้ง			
4. คณะกรรมการโรงเรียน มีคุณสมบัติดังนี้			
4.1 ผู้แทนผู้ปกครอง			
(1) เป็นผู้ปกครองของนักเรียนซึ่งกำลัง เรียน อยู่ในโรงเรียนในวันที่ได้รับการคัดเลือกให้ เป็นคณะกรรมการโรงเรียน			
(2) เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมีเวลาที่จะปฏิบัติ หน้าที่กรรมการโรงเรียน			
(3) เป็นผู้มีความประพฤติดี			

ตอนที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคณะกรรมการโรงเรียน (ต่อ)

ข้อความ	ความคิดเห็น		ไม่เห็นด้วยโปรด ให้เหตุผลและ ข้อเสนอแนะ
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
4.2 ผู้แทนครู			
(1) เป็นครูโรงเรียนแห่งนั้น			
(2) เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจ และมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่กรรมการ โรงเรียน			
(3) เป็นผู้มีความประพฤติดี			
4.3 ผู้แทนองค์กรชุมชน			
(1) เป็นผู้นำของชุมชน หรือสมาชิกขององค์กร ชุมชนในท้องถิ่นนั้น			
(2) เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจ และมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่กรรมการ โรงเรียน			
(3) เป็นผู้มีความประพฤติดี			
4.4 ผู้แทนสมาชิกสภาเขต			
(1) เป็นสมาชิกสภาเขตในพื้นที่ที่โรงเรียนนั้น ตั้งอยู่และสภายินยอมให้เป็นกรรมการ โรงเรียน			
(2) เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจ และมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่กรรมการ โรงเรียน			
(3) จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี			
4.5 ผู้แทนศิษย์เก่าของโรงเรียน			
(1) เป็นศิษย์เก่าของโรงเรียนแห่งนั้น			
(2) เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจ และมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่กรรมการ โรงเรียน			

ตอนที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคณะกรรมการโรงเรียน (ต่อ)

ข้อความ	ความคิดเห็น		ไม่เห็นด้วยโปรด ให้เหตุผลและ ข้อเสนอแนะ
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
(3) เป็นผู้มีความประพฤติดี			
4.6 ผู้แทนสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่น			
(1) เป็นเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส หรือผู้นำศาสนา			
(2) เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมีเวลาที่จะปฏิบัติ หน้าที่กรรมการโรงเรียน			
(3) มีความเคร่งครัดในการประพฤติ ปฏิบัติธรรม			
4.7 ผู้แทนทรงคุณวุฒิ			
(1) จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือ มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับวิชาชีพ			
(2) เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความสนใจและมีเวลาที่จะปฏิบัติ หน้าที่กรรมการโรงเรียน			
(3) เป็นผู้มีความประพฤติดี			
5. คณะกรรมการโรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ดังนี้			
5.1 กำกับการดำเนินงานกิจการของโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน ธรรมนูญโรงเรียน การพิจารณาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น การกำหนดที่จะให้ผู้ปกครองปฏิบัติตามเรื่องหนึ่งเรื่องใด การจัดกิจกรรมของโรงเรียนและการประกันคุณภาพ			
5.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน			

ตอนที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคณะกรรมการโรงเรียน (ต่อ)

ข้อความ	ความคิดเห็น		ไม่เห็นด้วยโปรด ให้เหตุผลและ ข้อเสนอแนะ
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
5.3 ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็กดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ			
5.4 ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ใช้วิทยากรภายนอก ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนานักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสาน ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และของชาติ			
5.5 ให้ความเห็นชอบรายงานการดำเนินงาน ประจำปีของโรงเรียนต่อสาธารณชน			
5.6 จัดหางบประมาณพัฒนาท้องถิ่นและ ความช่วยเหลือจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อสนับสนุน การพัฒนาโรงเรียน			
5.7 ให้คำปรึกษาแนะนำในการพัฒนาโรงเรียน			
5.8 เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมให้การส่งเสริม สนับสนุนและช่วยเหลือโรงเรียนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป			
5.9 ประสานงานระหว่างโรงเรียน ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการต่าง ๆ และภาคเอกชน เพื่อร่วม ในการให้บริการแก่ ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการ การพัฒนาโรงเรียนและพัฒนา ท้องถิ่น			
5.10 พิจารณาเสนอแนะการแต่งตั้งคณะกรรมการ ที่ปรึกษาโรงเรียนตามความเหมาะสม			
5.11 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติตามหน้าที่ ที่มอบหมาย			
5.12 ให้มีอำนาจหน้าที่อื่นๆ ตามที่ผู้มีอำนาจแต่งตั้ง มอบหมาย			

ตอนที่ 3 แสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับหลักการบริหารฐานโรงเรียนที่จะนำไปสร้างรูปแบบ

การบริหารฐานโรงเรียนของโรงเรียนวัดอัมพวา ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

1. ด้านวิชาการ

ข้อความ	ความคิดเห็น		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยโปรดให้เหตุผลและข้อเสนอแนะ
1. บริหารวิชาการโดยคณะบุคคลในรูป “คณะกรรมการบริหารวิชาการ” มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธานผู้ช่วยผู้บริหารเป็นรองประธานหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และตัวแทนภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นกรรมการ			
2. คณะกรรมการบริหารวิชาการมีอำนาจหน้าที่ดังนี้			
2.1 วางแผนกำหนดนโยบายและทิศทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน			
2.2 ร่วมกับคณะกรรมการโรงเรียนและกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน กำหนดเป้าหมายหรือกิจกรรมวิชาการที่สำคัญ			
2.3 ร่วมกับคณะกรรมการโรงเรียนและชุมชนกำหนดแนวทางการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้			
2.4 ดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบบบูรณาการด้วยตนเอง			
2.5 ดำเนินการให้มีหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกับชุมชน โดยให้ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดการเรียนการสอน			
2.6 จัดทำหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรที่มีอยู่แล้วโดยใช้วิธีวิถีไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่น			
2.7 สนับสนุนและช่วยเหลือให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ระหว่างชุมชน โดยความร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันทางสังคมอื่น			

ด้านวิชาการ (ต่อ)

ข้อความ	ความคิดเห็น		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยโปรดให้เหตุผลและข้อเสนอแนะ
3. กระจายอำนาจหน้าที่การจัดการเรียนการสอนไปตามกลุ่มสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม โดยมีหัวหน้ากลุ่มสาระเป็นประธานกรรมการ			
4. ให้คณะครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีอำนาจหน้าที่ดังนี้ 4.1 จัดกระบวนการเรียนการสอนโดยสนองต่อความต้องการและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนตามความสนใจและความถนัดแต่ละบุคคล			
4.2 จัดการศึกษาโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเกิดองค์ความรู้			
4.3 ระบุแหล่งวิทยากรภายนอกที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุนด้านวิชาการ			
4.4 ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง			
4.5 จัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการ พัฒนากระบวนการเรียนแบบบูรณาการการสอนหลากหลายรูปแบบ รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นเหมาะสม			
4.6 พัฒนาครูให้มีครูต้นแบบ ครูเชี่ยวชาญแต่ละวิชา ฝึกอบรมเข้มข้นและขยายเครือข่ายให้ครอบคลุม			
4.7 มีการจัดระบบการประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างครอบคลุม			

2. ด้านงบประมาณ

ข้อความ	ความคิดเห็น		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยโปรดให้เหตุผลและข้อเสนอแนะ
1. บริหารงบประมาณโดยองค์คณะบุคคลในรูป “คณะกรรมการบริหารงบประมาณ” มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารเป็นรองประธาน ฝ่ายธุรการหรือผู้ที่ทำหน้าที่แทนฯ ฝ่ายจัดหารายได้ หัวหน้าฝ่ายงบประมาณ ผู้แทนชุมชน ผู้แทนเครือข่ายผู้ปกครอง ผู้แทนศิษย์เก่าเป็นกรรมการ			
2. คณะกรรมการบริหารงบประมาณ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้			
2.1 วางแผนในการจัดทำงบประมาณระยะยาวและประจำปีของโรงเรียน			
2.2 จัดหารายได้ ระดมเงินทุนและทรัพยากรเพื่อนำมาใช้ในการจัดการศึกษา			
2.3 จัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไปให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ในแต่ละปีการศึกษา และให้รายงานการใช้งบประมาณให้คณะกรรมการทราบเมื่อสิ้นปีการศึกษา			
2.4 พิจารณาให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายส่วนบุคคลเกี่ยวกับค่าวัสดุ-อุปกรณ์การศึกษาตามความสำคัญจำเป็น			
2.5 จัดตั้งกองทุนเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่ด้อยโอกาสในการเรียนและกองทุนเพื่อพัฒนาสถานศึกษา			
2.6 พิจารณาค่าตอบแทนแก่บุคคลซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นพิเศษตามความเหมาะสม เพื่อจูงใจในการทำงานทางการศึกษาพัฒนาท้องถิ่นอย่างจริงจัง			
2.7 จัดทำระบบบัญชีตามเกณฑ์พึงรับพึงจ่ายเพื่อแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินอย่างโปร่งใส และตรวจสอบได้			
2.8 วิเคราะห์และประเมินความมีประสิทธิภาพ ประหยัด และความคุ้มค่าในการใช้งบประมาณของโรงเรียน			
2.9 จัดทำรายงานผลการใช้งบประมาณของโรงเรียนต่อสาธารณชนอย่างเปิดเผยอย่างน้อยปีละครั้ง			

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

ข้อความ	ความคิดเห็น		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยโปรดให้เหตุผลและข้อเสนอแนะ
1. บริหารงานบุคคลโดยองค์คณะบุคคลในรูปของ “คณะกรรมการบริหารงานบุคคล” มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารเป็นรองประธาน ฝ่ายบุคลากรหรือผู้ทำหน้าที่แทนฯ ฝ่ายการเจ้าหน้าที่ หัวหน้าฝ่ายพัฒนาบุคลากร ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการ			
2. คณะกรรมการบริหารงานบุคคล มีอำนาจหน้าที่ดังนี้			
2.1 วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการด้านบุคลากรของโรงเรียน			
2.2 วางแผนบุคลากรและสรรหาบุคลากรภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามความต้องการของโรงเรียน			
2.3 วางแผนพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนด้วยวิธีต่างๆ เพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน			
2.4 จัดประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน			
2.5 ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรอื่นได้พัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่องและรู้จักการบริหารตนเอง			
2.6 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้เลื่อนวิทยฐานะสูงขึ้น และมุ่งสู่มาตรฐานวิชาชีพ			
2.7 กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและดัชนีชี้วัด ของบุคลากร			
2.8 ส่งเสริมขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโดยจัดสวัสดิการต่างๆ ยกย่องเชิดชูผู้ปฏิบัติงานดีเด่น			
2.9 กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาความดีความชอบและเลื่อนตำแหน่งด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม			
2.10 กำหนดภาระงานและมอบหมายงานให้บุคลากรตามความถนัด และความสามารถ			

4. ด้านการบริหารทั่วไป

ข้อความ	ความคิดเห็น		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยโปรดให้เหตุผลและข้อเสนอแนะ
1. การบริหารงานทั่วไปโดยองค์คณะบุคคลในรูปของ "คณะกรรมการบริหารโรงเรียน" มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารหรือผู้ทำหน้าที่แทนฝ่ายต่าง ๆ และหัวหน้าสายช่วงชั้นเป็นกรรมการ			
2. คณะกรรมการบริหารโรงเรียน มีอำนาจหน้าที่ดังนี้			
2.1 วางแผนพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐานสูงขึ้น			
2.2 นำนวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงขึ้น			
2.3 วางระบบบริหารงานภายในโรงเรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน			
2.4 การวางแผนการบริหารด้านต่างๆ ทั้งแผนประจำปี และแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อกรรมการโรงเรียน			
2.5 ประสานงานระหว่างคณะกรรมการบริหารงานด้านต่างๆ ในโรงเรียน เพื่อให้เกิดการส่งเสริมเกื้อหนุนไปสู่จุดหมายสูงสุดของโรงเรียน			
2.6 ส่งเสริม สนับสนุนและเอื้ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน			
2.7 นิเทศ กำกับ และติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน			

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายเฉลิม ตุ่นสกุล
วันเกิด	1 เมษายน 2489
สถานที่เกิด	62 หมู่ 6 ต.โพธิ์ไก่ตั้น อ.เมือง จ.ลพบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	692/15 แขวงคลองชักพระ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10170 โทร. 0-2410-0051
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ผู้อำนวยการโรงเรียนระดับ 8
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดอัมพวา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2501 ประถมศึกษาโรงเรียนวัดนางหนู จ.ลพบุรี
	พ.ศ. 2506 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวินิตศึกษา จ.ลพบุรี
	พ.ศ. 2511 พ.กศ. พิเศษครูประกาศนียบัตร สมัครสอบ
	กระทรวงศึกษาธิการ
	พ.ศ. 2516 พ.ม. พิเศษครูมัธยมสมัครสอบกระทรวงศึกษาธิการ
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2521 ก.ศบ. (สุขศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
	พลศึกษา กรุงเทพฯ
	พ.ศ. 2513 ครูจัตวา โรงเรียนลำผักชี เขตหนองจอก กรุงเทพฯ
	พ.ศ. 2520 อาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม
	เขตบางพลัด กรุงเทพฯ
	พ.ศ. 2532 ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ระดับ 5 โรงเรียนวัดวิเศษการ
	เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ
	พ.ศ. 2535 ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนวัดวิเศษการ เขตบางกอกน้อย
	กรุงเทพฯ
	พ.ศ. 2542 อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดไก่อเตี้ย ระดับ 7 เขตตลิ่งชัน
	กรุงเทพฯ
	พ.ศ. 2545 ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอัมพวา ระดับ 8 เขตบางกอกน้อย
	กรุงเทพฯ